

18.1.2019

Lupatunnus
ML2013:0041

KUULUTUS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on kaivoslain (621/2011) perusteella 18.1.2019 antanut seuraavan malminetsintäluvan (jatko aika) ja sitä koskevan täytäntöönpanomääräyksen:

Hakija:	Mawson Oy
Alueen nimi:	Kairamaat 2-3
Lupatunnus:	ML2013:0041
Alueen sijainti ja koko:	Ylitornion kunta, 1461,9 ha

Päätökseen saa kaivoslain (621/2011) 169 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Päätöksen liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä. Päätös on nähtävillä Tukesin Rovaniemen toimipaikassa (käyntiosoite; Valtakatu 2, Rovaniemi) ja Tukesin kotisivulla (www.tukes.fi/kaivosasiat) sekä alueen kunnanvirastosta (Alkkulanraitti 55 (PL 38) 95601, Ylitornio)

Lisätietoja kaivosasiat@tukes.fi tai Ilkka Keskitalo puh. 029 5052 151

Kuulutettu 18.1.2019

Mawson Oy
Lantontie 34
95680 Lohijärvi

**MUUTOSPÄÄTÖS MALMINETSINTÄLUVAN VOIMASSAOLOAJAN JATKAMISESTA JA MÄÄRÄYS
TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA MUUTOKSENHAUSTA HUOLIMATTA**

Malminetsintälupaa koskeva muutoshakemus (jatkoaika)

Hakija: Mawson Oy
Y-tunnus: 2437454-1
Suomi

Lisätietoja antaa:
Tapani Hyysalo
thyysalo@mawson.fi
Puh: 050 448 8303

Vireilletulopvm: 4.4.2018
Etuoikeuspvm: 15.10.2009 (KaivNro 8837)
Hakemuksen tarkoitus: Malminetsintä kaivoslain (621/2011) 5 §:n tarkoittamalla tavalla ja 169 §:n tarkoittama määräys päätöksen täytäntöön panemiseksi muutoksenhausta huolimatta.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) myöntää kaivoslain (621/2011) nojalla jatkoaikaa Mawson Oy:lle malminetsintäluvalla nimeltä "Kairamaat 2-3" lupatunnuksella **ML2013:0041**. Tällä luvalla jatketaan malminetsintäluvan voimassaoloa, niiltä osin kuin lupapäätökseen liitetty kartta osoittaa (liite 1).

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa (621/2011) säädetty edellytykset täyttyvät eikä luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Tässä malminetsintälupapäätöksessä annetut tarkennetut tarpeelliset määräykset yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi perustuvat kaivoslain (621/2011) 51 §:ään.

Malminetsintäluvan nojalla luvanhaltijalla on oikeus omalla ja toisen maalla tässä luvassa mainitulla alueella (malminetsintäalueella) tutkia geologisten muodostumien rakenteita ja koostumusta sekä tehdä muita kaivostoimintaa valmistelevia tutkimuksia ja muuta malminetsintää esiintymän paikallistamiseksi sekä sen laadun, laajuuden ja hyödyntämiskelpoisuuden selvittämiseksi sen mukaan kuin tässä malminetsintäluvassa tarkemmin määrätään.

Malminetsintälupa ei oikeuta esiintymän hyödyntämiseen.

Malminetsintälupa on voimassa kolme (3) vuotta päätöksen antamisesta.

Perustelut: Hakija on hakenut luvan voimassaoloajaksi kaivoslain (621/2011) sallimaa enimmäisaikaa kolmea (3) vuotta. Hakija on antanut selvityksen hakemuksen kohteena olevalla alueella tehdyistä aikaisemmista tutkimuksista ja niiden tuloksista. Alueelta on löytynyt viitteitä muun muassa kultamineralisaatiosta, joka vaatii vielä tarkempia tutkimuksia.

Päätöksen täytäntöönpano ja määräys päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta

Kaivoslain (621/2011) 168.1§:n mukaisesti tähän malminetsintälupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun tämä lupapäätös on lainvoimainen ja päätöksessä asetetut veloitteet on suoritettu.

Tukes määrää kaivoslain (621/2011) 169 §:n nojalla, että tämän lupapäätöksen määräyksessä 13 kuvattuihin yksilöityihin toimenpiteisiin voidaan valituksesta huolimatta ryhtyä annettuja rajattuja lupamääräyksiä noudattaen.

Malminetsintäalueen tiedot

Pinta-ala: 1461,9 ha (liite 1)

Alueen nimi: Kairamaat 2-3

Sijainti: Ylitornio

Alueen tarkempi sijainti ja rajat ilmenevät tähän päätökseen liitetystä lupakartasta (Liite 1).

Alueesta tarkemmin

Hakijalle on myönnetty valtausoikeudet Karsikkovaara, Rompas, Kaunismaa -nimisille alueille (8837) 31.10.2011. Valtaukset ovat olleet voimassa 31.10.2014 asti.

Hakija jätti jatkoaikahakemuksen (ML2013:0041) 19.7.2013, jatkoaikapäätös myönnettiin 26.6.2014 kolmeksi (3) vuodeksi. Päätös astui voimaan 169 §:n mukaisella täytäntöönpanomääräyksellä 3.10.2014 ja päätös oli voimassa 3.10.2017 asti.

Hakija jätti jatkoaikahakemuksen (ML2013:0041) 14.7.2017, jatkoaikapäätös myönnettiin 12.1.2018 kolmeksi vuodeksi. Päätös astui voimaan 169 §:n mukaisella täytäntöönpanomääräyksellä 12.1.2018 ja päätös oli voimassa 2 kuukautta 19.3.2018 asti.

Alueet on kaavassa merkitty luonnonsuojelualueiksi (SL). Lapin liiton valtuuston 26.22.2012 hyväksymässä ja ympäristöministeriön 19.2.2014 vahvistamassa Länsi-Lapin maakuntakaavassa alueet sijoittuvat myös kaivostoiminnan kehittämisen vyöhykkeeseen, mutta muut aluevaraukset ovat kuitenkin ensisijaisia maankäyttömuotoja. Malmipotentialisuus on kuitenkin myös huomioitu alueella. Alueille ei ole laadittu asemakaavaa tai yleiskaavaa. Kairamaat 2-3 -malminetsintäalueet sijaitsevat Mustiaapa-Kaattasjärvi Natura 2000-alueella. Alueella ei sijaitse luokiteltuja pohjavesialueita, mutta kohteelle sijoittuu muu pohjavesialue Kaunismaa.

Natura 2000 -alue (Mustiaapa-Kaattasjärvi FI1301301)

Lupahakemusalueen kokonaisalasta (1461 ha) noin 1455 ha sisältyy Mustiaapa-Kaattasjärven Natura-alueeseen (FI1301301, SPA ja SAC). Lupa-alue sisältyy kokonaisuudessaan valtion hallinnassa olevalle vanhojen metsien suojeluohjelma-alueelle. Sitä ei ole perustettu luonnonsuojelualueeksi. Natura 2000 -alueen kokonaispinta-ala on 6117 ha ja sen suojeluperusteena on luonto- ja lintudirektiivi.

Otaksuma mineraaleista

Suoritettuihin tutkimuksiin perustuen, hakija otaksuu alueella olevan kultaa, urania, kuparia, kobolttia ja hopeaa.

Yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset lupamääräykset (velvoitteet ja rajoitukset)

1. Määräys malminetsintätutkimusten sallituista ajankohdista ja menetelmistä, sekä malminetsintään liittyvistä laitteista ja rakennelmista

Tämän malminetsintäluvan nojalla on sallittua suorittaa seuraavia malminetsintätoimenpiteitä ja soveltaa seuraavia malminetsintämenetelmiä:

1. Geofysikaaliset ja geokemialliset tai vaikutuksiltaan niihin verrattavat tutkimusmenetelmät
 - 1.2 Kivivasara
 - 1.3 Ah -näytteenotto
 - 1.4 Moreeni- ja raskasmineraalinäytteet
 2. Koneellisesti tehtävät maaperä- ja (moreeni-, ura- ja pistenäytteet, syväkairaus)
 - 2.1 Syväkairausa voi tehdä **200**:lla kairakohteella, jotka sijoittuvat jollekin ennakkoon ilmoitetuille ja kartoitetulle vaihtoehtoisille **529** kohteelle.
 - Syväkairaus sallitaan Natura-alueella ainoastaan talviaikana, alueen ollessa jäätyneenä ja riittävän lumipeitteen suojaama.
 - Luvanhaltija voi käyttää yhtä aikaa 5 kairausyksikköä Natura-alueella
 - Luvan haltijan tulee hyödyntää vanhoja kairauskohteita, ottaen suunnattuja kairauksia mahdollisuuksien mukaan, sekä käyttää aina ensisijaisesti aiemmin käytettyjä kulkureittejä.
- Päätöksellä **ei sallita koneellista** näytteenottoa tai -kulkemista lintujen ja saukon pesintäaikana, eikä viitasammakon kutuaikana (1.5-31.7). Viitasammakoille rajatuilla lisääntymispaikoilla ei toteuteta kairauksia. Rajoitukset koskevat myös 30 metrin etäisyyttä lupa-alueen rajasta.
 - Tutkimukset on suoritettava lupamääräyksissä 8, 9 ja 13 asetetuin rajoittein ja vaikutuksia minimoivin toimin sekä hakijan Natura-arviossa esitetyin vaikutuksia minimoivin toimin.

Perustelut: Hakija on esittänyt hakemuksessaan nämä tutkimusmenetelmät ja kaivosviranomaisen arvioi ne tarpeellisiksi, jotta alueen mineraalipotentiali saadaan tehokkaasti tutkittua. Jotta mahdolliselle jatkoluvalle edellytetty vaade tehokkaasta malminetsinnästä toteutuu, tässä lupamääräyksessä tarkoitettujen

toimenpiteiden tulee pääosin olla suoritettuina. Tässä päätöksessä sallituilla näytteenottomenetelmillä toteutettu malminetsintä on kaivoslain (621/2011) tavoitesäännöksen mukaisesti taloudellisesti tehokasta ja ekologiset vaikutukset huomioivaa. Lupamääräyksen 1 kohdassa 2 mainitut tutkimusmenetelmät tulee suorittaa lintujen pesintäaikojen ulkopuolella. Talviaikana suoritettava syväkairaus on tehtävä aina Natura-alueen luonne ja suojeluperusteet huomioiden.

2. Määräys tutkimustöitä ja -tuloksia koskevasta selvitysvelvollisuudesta

Malminetsintäluvan haltijan on vuosittain toimitettava kaivosviranomaiselle selvitys suoritetuista tutkimustöistä ja niiden tuloksista. Tutkimustöitä ja -tuloksia koskevaan vuosittaiseen selvitykseen on sisällytettävä: käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät, yhteenveto tehdyistä tutkimuksista ja pääasialliset tulokset. Kaivosviranomainen voi ohjeistaa hakijoita tarkemmin raportoinnin muodosta ja ajankohdasta. Ohje löytyy Tukesin internet-sivuilta. Kunkin kalenterivuoden tutkimustöistä ja -tuloksista on raportoitava seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä, ellei toisin ohjeisteta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 14 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 4 §.

3. Määräys jälkitoimenpiteiden ajankohdasta ja ilmoittamisesta kaivosviranomaiselle

Kun malminetsintälupa on rauennut tai peruutettu, malminetsintäluvan haltijan on

1) välittömästi saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava väliaikaiset rakennelmat ja laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan. Malminetsintäluvan haltijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus kaivosviranomaiselle, malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille ja muille oikeudenhaltijoille, kun toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on lisäksi tehtävä Palojärven paliskunnalle. Ilmoituksen tulee sisältää tiedot jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

2) kuuden kuukauden kuluessa luovutettava kaivosviranomaiselle tutkimustyöselostus, tutkimukseen liittyvä tietoaineisto ja kirjallinen esitys edustavasta otoksesta kairasydämiä. Kaivosviranomainen ohjeistaa hakijoita tarkemmin raportoinnin muodosta. Ohje löytyy Tukesin internet-sivuilta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011), 15 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012), 5 §.

4. Määräys kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta

Malminetsintäluvan haltija on velvollinen huolehtimaan maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Malminetsinnästä tässä luvassa myönnettyillä menetelmillä ei synny kaivannaisjätettä. Hakijan malminetsintälupahakemuksen liitteessä ja 1.6.2018 toimitetussa Natura-arvioinnissa ja -

arviointiin liittyvissä täydennyksissä esitetyt suunnitelmat kaivannaisjätteen määrästä ja käsittelystä ovat riittävät. Malminetsinnästä ei ole perusteltua syytä epäillä aiheutuvan säteilyyn liittyvää vaaraa tai haittaa. Myös uraanin etsimiseksi tehtävä näytteidenotto on säteilyturvallisuuden ja ympäristön kannalta vastaavaa, kuin minkä muun tahansa kaivoskivennäisesiintymän näytteenotto toiminta. Koska kairausnäytteissä voi esiintyä paikoitellen tavanomaista suurempia uraanipitoisuuksia, on kairausnäytteiden ja -soijan aiheuttamaa säteilytasoa seurattava säteilymittauksin ja huomioitava nämä tulokset siten, että mahdollinen säteilyaltistus niiden käsittelyssä pidetään mahdollisimman pienenä.

Perustelut: Vaikka kairaus itsessään ei vaikuta kalliopohjaveden laatuun, koska kairareikään virtaa ympäröivästä kalliosta ja kiviaineksesta samaa kalliopohjavettä jota alueella muutenkin on, eikä vastaavaa asiaa koskevien tutkimusten yhteydessä ole havaittu tutkimuskairauksilla olleen mitään merkittäviä alueellisia vaikutuksia tutkimusalueiden vesiolosuhteisiin, vesitasapainoon tai pohjavesiin, on luvan haltijan ennalta varautumisen periaattein mitattava säteilytasoja. Uraanin esiintyminen kallioperässä ja sellaiseen ympäristöön kohdistuvan malminetsinnän ympäristövaikutuksia, on selvitetty Suomessa mm. Säteilyturva-keskuksen ja Geologian Tutkimuskeskuksen yhteisessä URAKKA -selvityksessä (Mustonen ym. 2007), sekä muissa tutkimuksissa. Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 13 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 3 §.

5. Määräys ilmoitusvelvollisuudesta koskien malminetsintäalueen maastotöitä ja rakennelmia

Malminetsintäluvan haltijan on hyvissä ajoin etukäteen ilmoitettava kirjallisesti malminetsintäalueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille (sekä näihin rinnastettaville, Kaivoslaki 5.2 §) ja muille oikeudenhaltijoille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa, sekä väliaikaisista rakennelmista. Ilmoitus on lisäksi tehtävä hyvissä ajoin Palojärven paliskunnalle.

Malminetsintäluvan haltijan on hyvissä ajoin tiedotettava maastotöistä toimialallaan yleistä etua valvovalle viranomaisille:

- Lapin ELY-keskuksen ympäristövastuualueelle
- Metsähallitukselle (luontopalvelut)
- Mikäli lupa-alueelta löydetään tutkimusten yhteydessä muinaismuistolaissa tarkoitettuja kohteita, tulee luvanhaltijan toimia siten kuin muinaismuistolaissa todetaan ja ilmoittaa löydöksistä viipymättä Museovirastoon.

Ilmoituksen sisällöstä on säädetty Vna kaivostoiminnasta 2 §:ssä.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 12 § ja VNa kaivostoiminnasta (391/2012) 2 §.

6. Määräys malminetsintäalueen koon pienentämisen aikataulusta

Kaivosviranomainen ei näe tässä vaiheessa tarvetta malminetsintäalueen pienentämiselle. Tutkimuksia voidaan pitää perusteltuna koko ML2013:0041 alueella. Jos luvan haltija haluaa pienentää voimassaolevaa malminetsintälupaa tai luopua siitä kokonaan, tulee luvan haltijan tehdä ilmoitus joko osittaisesta tai koko malminetsintäalueen raukeamisesta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 11 §, 51 §, 67 §). Otettaessa huomioon alueen koko, tutkimussuunnitelma ja sen perustelut, sekä seikka, etteivät luvassa sallittavat malminetsintätoimet nykyisen aluerajauksen

sisällä estä tai vaikeuta olennaisesti muita alueeseen kohdistuvia käyttötarpeita, voidaan tutkimuksia pitää perusteltuna koko alueelle.

7. Määräys vakuuden asettamisesta

Malminetsintäluvalla **ML2013:0041** määrätään asetettavaksi lupakohtainen **5 000 euron** suuruinen vakuus. Vakuus tulee asettaa pankkitalletuksena Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslain (621/2011) 15 §:ssä tarkoitettujen jälkitoimenpiteiden sekä 103 §:ssä tarkoitetun vahingon ja haitan korvaamista, sekä muiden kaivoslakiin perustuvien velvoitteiden täyttämistä varten. Tässä malminetsintäluvassa määrätty vakuus on lisättävä viimeistään 30 päivänä siitä kun malminetsintä lupa on tullut lainvoimaiseksi, luvanhaltijan malminetsinnästä mahdollisesti aiheutuvaa vahinkoa, haittaa tai muuta kaivoslaissa mainittua velvoitetta varten pankkiin avatulle vakuustalletustilille. Kaivoslain 73 §:ssä tarkoitettu luvan siirto ei vapauta vakuutta.

Perustelut: Määräyksen perusteena on kaivoslaki (621/2011) 107, 109, 110 ja 111 §. Vakuus asetetaan kaivosviranomaisen arvion perusteella. Kaivosviranomainen on arvioinut toiminnan laatua ja laajuutta (lupamääräys 1), toiminta-alueen erityispiirteitä, sekä luvassa säädettyjä velvoitteita lupamääräykset huomioiden ja päätyneet määrättyyn vakuuteen. Kaivosviranomaisen on luvan siirron tai muuttamisen yhteydessä harkittava, onko vakuuden lajia tai suuruutta tarkistettava.

8. Määräykset malminetsintää ja malminetsintäalueen käyttöä koskevista seikoista sen varmistamiseksi, ettei toiminnasta aiheudu kaivoslaissa (621/2011) kiellettyä seurausta

Malminetsintäluvan haltijan on tulpattava syväkairareiät, mikäli kairareistä nousee pohjavettä maanpinnalle. Kairaputket on katkaistava mahdollisimman läheltä maanpintaa, ja kairakohteiden jätahuolto sekä siistiminen on tehtävä välittömästi töiden loputtua kohteella. Jos kairauksessa tarvittavan käytettävän veden määrä ylittää 100m³/vrk, on toimittava kuten vesilain (587/2011) 15 §:ssä todetaan. Tutkimustöitä tehtäessä on otettava huomioon ympäristönsuojelulain (527/2014) 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskiello. Malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, eikä merkittävää maisemallista haittaa. Vesi on pyrittävä ottamaan ensisijaisesti aiemmin kairatusta kairareistä. Syväkairauksessa käytettävä vesi on tarvittaessa tuotava paikalle Mustiaapa-Kaattasjärven - Natura alueen ulkopuolelta, jos vettä ei muutoin saada vesiolosuhteita, vesitasapainoa, pohjavesiä tai alueen suojeluperusteita vaarantamatta alueella sijaitsevista isommista järivistä ja lammista. Kevyessä näytteenotossa veden tarve on niin pieni, että sillä ei katsota olevan vaikutuksia purojen tai norojen virtaamiin. Veden käytöstä ei saa aiheutua muutoksia pienten purojen tai norojen virtaamiin.

Lupahakemusalueen Kairamaat 2-3 pohjoisosassa sijaitsee Kaunismaan (12976153) pohjavesialue. Kaunismaa on luokiteltu III luokkaan (muu pohjavesialue). Pohjavesialueella on mahdollista tehdä malminetsintään liittyviä tutkimuksia, mutta pohjavesialueella toimittaessa lähtökohtana on aina se, ettei toiminnasta saa aiheutua vaaraa pohjaveden määrälle tai laadulle. Pohjavesialueella ei myöskään tule säilyttää esimerkiksi työkoneita tai öljysäiliöitä, ja kairauksissa tai muissa vastaavissa toimenpiteissä mahdollisesti käytettävät vedet tulee johtaa pohjavesialueen ulkopuolelle.

Lupa-alueella ML2013:0041 ei ole tiedossa olevia muinaismuistolain mukaisia kohteita. Mikäli alueelta löydetään tutkimuksia tehtäessä mahdollisia muinaismuistolain tarkoittamia kohteita

joita ei ole tunnettu aiemmin, tulee luvan haltijan toimia kuten muinaismuistolain (295/1963) 14 ja 16 §:ssä todetaan, ja ilmoittaa niistä viipymättä Museovirastoon. Tämä päätös lähetetään myös Museovirastolle tiedoksi mahdollisten muinaismuistokohteiden tarkistamista varten. Alueella on 4 kulttuuriperintökohdetta, jotka tulee huomioida tutkimuksissa.

Perustelut: Malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua merkittäviä muutoksi luonnonolosuhteissa, eikä merkittävää maisemallista haittaa. Malminetsintäluvan haltijan on luovuttuaan malminetsintälupa-alueesta tai sen menetettyään viipymättä saatettava malminetsintäalue yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen tilaan (621/2011) 11 § ja 15 §.

9. Määräykset yleisen ja yksityisen edun kannalta välttämättömistä ja luvan edellytysten toteuttamiseen liittyvistä seikoista

Malminetsintäluvan muuttamista koskevaan hakemukseen saatujen lausuntojen perusteella alueelta ei ole tullut tietoon sellaisia ympäristö- tai luontoarvoja, jotka olisivat kaivoslaissa mainittuja esteitä malminetsintäluvan myöntämiselle tutkimustyöhön.

Muutoshakemukseen liitetty Natura-arviointi ja siihen liittynyt luonnonsuojelulain mukainen lausuntomenettely ei osoita hankkeessa esitetyn suunnitelman toteuttamisen lieventävin toimin heikentävän merkittävästi niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (*selvilläolovelvollisuus*). Luvanhaltija on perustanut alueelle mm. 34 kpl kasvillisuusseuranta-aloja, joiden avulla on seurattu mahdollisia, hyvin pieniäkin muutoksia kasvillisuudessa. Aikaisemmat kasvillisuuden seurantatulokset taustataulukoineen on esitetty Natura-arvioinnin liitteissä. Tulosten ja johtopäätösten perusteella voidaan todeta, että malminetsintä ei merkittävästi heikennä Natura-alueen suojeluperusteita, eikä ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä vaikutusten aiheutumatta jäämisestä.

Luvanhakija on selvittänyt hakemusta varten Natura-arvioinnissa 531 vaihtoehdoisen kairauspaikan ympäristön, 40 m säteisen ympyrän sisällä. Tämä tarkoittaa pinta-alana n.267 ha ja kyseisillä alueilla kasvillisuus on kartoitettu paikan päällä siten, että pienimmät kartoituskuviot ovat usein pinta-alaltaan joitakin kymmeniä neliöitä. Näistä kohteista 2 jätettiin pois tarkentuneiden tietojen pohjalta.

Ennen tutkimustöiden aloittamista malminetsintäluvan haltijan tulee esittää kuitenkin aina tarkka tutkimussuunnitelma toimenpiteineen ja sijaintitietoineen hyvissä ajoin Tukesille ja tiedoksi Lapin ELY-keskukselle ja Metsähallituksella, jotta voidaan varmistaa mahdollisten uhanalaisten eliölajien turvaaminen. Mahdolliset luonnonsuojelulaissa mainitut uhanalaisten lajien tiedossa olevat havaintopaikat tulee ottaa huomioon ja tarvittaessa poiketa tutkimus- ja reittisuunnitelmasta, niin että kohteelle jää riittävä suojavyöhyke turvaamaan esiintymän. Käytettävät reitit tulee valmistella ennalta tamppaamalla ja kosteiden reitinosien osalta osin jäädyttämällä. Lumen ja jään paksuutta tulee mitata kaikilta reittien osilta säännöllisesti, jotta riittävästä kantavuudesta voidaan jatkuvasti varmistua. Luvan haltijan tulee kuitenkin varautua yksittäisten pisteiden kohdalla siirtämään pistettä, mikäli olosuhteet kohteella niin vaativat, esimerkiksi luonnonsuojelullisesti tai muutoin. Paras vaihtoehto yksittäisen kairapisteen siirrolle on jokin aikaisemmin käytetty kairakohde, joka on jo esitetty lupaviranomaiselle ja joka on luontokartoitettu.

Siirtyminen tällaiselle kohteelle olemassa olevaa uraa tai aiemmin käytössä ollutta reittiä pitkin, kuormittaa luontoa kaikkein vähiten.

Perustelut: Tutkimussuunnitelman esittämisvelvollisuudella varmistetaan, että toimenpiteisiin voidaan tarvittaessa valvonnallisesti puuttua. Samalla Tukesin on mahdollista kaivoslain valvonnan toteuttamiseksi arvioida toimenpiteiden vaikutusta ja tarvittaessa antaa tarkempia lisämääräyksiä toimenpiteiden suorittamisesta. Kaivoslaki (621/2011) 11 §, 12 § ja 159 § ja VNa (391/2012) 2 §, maastoliikennelaki (1710/1995) 8 §:n.

Suuri petolintu

Malminetsintäluva-alueella ML2013:0041 sijaitsee yksi suuren petolinnun tekopesä. Todistettavasti suuren petolinnun onnistunut pesintä kyseisessä tekopesässä on tapahtunut kerran 2005. Yhtiö haki poikkeuslupaa poiketa suuren petolinnun rauhoituksesta siten, että tutkimustoimia olisi voitu silloin jatkaa suuren petolinnun pesimäreviirillä myös 15.2. - 30.4., malminetsintäluvan ollessa vielä voimassa. Poikkeusluvasta valitettiin, mutta Pohjois-Suomen hallinto-oikeus kumosi valituksen. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden 22.5.2017 antaman lainvoimaisen päätöksen mukaan *"kyseessä olevan suuren petolinnun pesäpuun suoja-alueineen ei voida katsoa olevan osa sellaista kokonaisuutta, joka muodostaa luonnonsuojelulain 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun suuren petolinnun elämänsikojen kannalta tärkeän paikan. Niin ikään Metsähallituksen kotkavastaavalta saadun selvityksen sekä yhtiön pesäpuun seurannan perusteella poikkeuslupahakemuksen kohteena oleva pesäpuu ei ole luonnonsuojelulain 39 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla maakotkan säännöllisessä käytössä. Näin ollen yhtiö ei mainitun päätöksen mukaan tarvitse luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukaista poikkeuslupaa alueella toimimiseen."*

Mustiaapa-Kaattasjärven Natura-alueen suojeluperusteet huomioiden ja varovaisuusperiaatetta noudattaen, luvanhaltijan tulee silti aina tutkimustöiden ajoituksessa huomioida edellä mainittu asumaton suuren petolinnun tekopesäpuu. Hakija saa harjoittaa hakemuksen mukaista tutkimustoimintaa malminetsintäalueella sijaitsevan, tällä hetkellä useamman vuoden asumattomana olleen pesän ympärillä 15.2.–25.3. välisenä aikana keskeytyksettä, mikäli helmimaaliskuussa aikana ei tehdä riistakameralla tai paikannuslaitteella havaintoa suuren petolinnun pesimäaikoista (kuten vierailu kyseisellä tekopesällä). Luvan hakijan tulee kuitenkin jättää **150 metrin suojavyöhyke** tähän edellä mainittuun tekopesäpuuhun 15.2. – 25.3. välisenä aikana, jotta voidaan todella varmistua, ettei suuri petolintu häiriinny tutkimuksista. Luvan hakijan aiemmin toimittamista melumittauksista saatu tieto tukee suojavyöhykettä. Mikäli helmimaaliskuussa tehdään riistakameralla tai paikannuslaitteella havainto suuren petolinnun pesimäaikoista kyseisellä tekopesällä (kuten vierailu tekopesällä), on malminetsintätoimet keskeytettävä 1100 metrin kyseisen suojavyöhykkeen sisällä, kunnes on varmistuttu siitä, että suuri petolintu ei asetu kyseiselle pesälle pesimään. Mahdolliset havainnot suuren petolinnun pesimäaikoista on toimitettava tiedoksi Tukesille, Varsinais-Suomen ja Lapin ELY-keskukselle ja Metsähallitukselle. Mikäli suuren petolinnun pesintää alueella ei todeta riistakameralla tai mahdollisella paikannuslaitteella 25.3. mennessä, saa malminetsintätoimenpiteitä suojavyöhykkeen sisällä jatkaa.

Jos suuren petolinnun todetaan asettuneen alueelle pesimään, ei malminetsintätoimenpiteitä saa kyseisenä vuonna suorittaa tekopesän suojavyöhykkeen (1100 metriä) sisällä 15.2.–31.7 välisenä aikana. Lupamääräyksellä varmistetaan tekopesäpuun säännöllinen seuranta. sekä se että toiminnassa noudatetaan tältä osin luonnonsuojelulain 39 §:n määräyksiä. Varsinais-Suomen ELY-

keskus tulee asiassa toimivaltaisena viranomaisena pitää ajan tasalla suuren petolinnun tuloksista.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi kaikessa tutkimustoiminnassa uhanalaiset lajit ja niiden elinympäristöt tulee ottaa huomioon niin, että toiminta ei vahingoita tai vaaranna esiintymiä. Viitasammakkoa koskevat Luonnonsuojelulain 39 §:n rauhoitussäännökset ja lisäksi Luonnonsuojelulain 49 §:n Euroopan yhteisön lajisuojelua koskevat erityissäännökset. Luonnonsuojelulain 39 §:ssä kielletään mm. rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen; pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen; ja tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana. Lain 49 §:n 1 momentin mukaan luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Poikkeaminen rauhoitusmääräyksestä edellyttää toimivaltaisen ELY-keskuksen lupaa. Natura-alueen suojeluperusteena olevien saukon, luontodirektiivin liitteen II kasvilajien ja kaikkien muiden uhanalaisten lajit tulee aina huomioida tutkimuksissa. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdys paikoilta ei saa suoraan ottaa vettä kulkureittien jäädytykseen, tehdä kairauksia tai liikkua raskailla ajoneuvoilla.

Malminetsintätoiminnassa on huomioitava ja noudatettava luonnonsuojelulain säännöksiä kasvi- ja eläinlajien suojelusta (mm. luonnonsuojelulain 42 § nojalla rauhoitetut kasvilajit sekä luontodirektiivin liitteen IV (b) mukaiset lajit). Malminetsintätoiminnassa kiellettyjä ovat toimenpiteet, jotka johtaisivat näiden lajien heikentämiseen tai hävittämiseen malminetsintäalueella.

Syväkairaus Natura-alueella tulee suorittaa seuraavia vaikutuksia lieventävin ohjein:

Syväkairaukset sallitaan vain niillä kairauspaikoilla, joilta on olemassa yksityiskohtaiset luontotyyppitiedot eikä kairauksia eikä kairaustoimintaan liittyvää kulkemista sallita uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymien läheisyydessä, eikä lähteikköillä, lähdepuroilla ja lehdoissa. Lisäksi kairauksia ei tule tehdä Suomen ympäristökeskuksen raportissa mainituilla seuraavilla luontotyypeillä: rehevät, lähteiset ja luhtaiset korvet, metsäluhdat sekä puustoltaan luonnontilaiset korvet, jotka vastaavat Kairamaat 2 - 4 -alueella kasvillisuustyyppisiä lettokorvet, lettolehtokorvet, ruoho- ja heinäkorvet metsäkortekorvet sekä puustoltaan luonnontilaiset aitokorvet.

Kairauspaikoilla, jotka sijaitsevat osittain herkemmällä (ao. luokittelu) kuvioilla, mahdollinen kairaus ja paikoille kulkeminen toteutetaan kuvion ulkopuolelta. Ehdotettujen kairauspaikkojen sijaitessa kokonaisuudessaan herkemmällä (ao. luokittelu) kuvioilla, merkitään käytettävä kulkureitti ja kairauspaikka maastoon edeltävän kasvukauden aikana.

Alla on esitetty luokittelu 1-5 kuvioinnin suhteen:

- 1) Luontotyyppien uhanalaisuus -arvioinnin mukainen VU/EN luontotyyppi, lisäksi alueella esiintyy uhanalaista putkilokasvia
- 2) Kuviolla on VU/EN tai vesilain mukainen luontotyyppi
- 3) Kuviolla on uhanalaista lajistoa
- 4) Kuviolla on lähteisyyttä, vesistö tai lettokuvio (ei VU/EN)
- 5) Kuviolla rimpi- tai vesipintainen suo

Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikoilla ei tehdä kairauksia eikä oteta vettä, eikä niille ohjata moottorikelkkoja raskaampien maastoajoneuvojen kulkureittejä. Natura-alueelta kerätään soija pois aina.

Luvanhakija on itse ehdottanut alla olevia maastotöiden periaatteita ja luontoarvojen huomioimista tutkimuksissa. Tukes asettaa ne lupamääräykseen noudatettavaksi.

- 100 metrin suojavyöhyke (ei tutkimustoimintaa tai kulkemista) myös Natura-alueen ulkopuolisille alueille lintujen ja saukon pesintäaikaan sekä viitasammakon kutuaikana. Tiettyjen, ainoastaan Natura-alueen ulkopuolisilla alueilla mahdollisesti käytettävien tutkimusmenetelmien (RC-poraus) osalta suojavyöhyke on 200 metriä pesintä- ja kutuaikana.
- Ei puuston poistoa Natura-alueen ulkopuolisillakaan alueilla lähellä Natura-alueen rajaa
- Saukon pesien riistakameraseuranta pesintäaikaan 1.5-31.7 (kevään etenemisestä riippuen seuranta saatetaan aloittaa jo aiemminkin).
- Suuren petolinnun seuranta alueella riistakameroin
- Helmipöllön pönttöjen (10 kpl) vienti soveltuville paikoille Mustiaapa-Kaattasjärven Natura-alueella
- Suojavyöhykkeet (vähintään 10 m esiintymän rajasta) uhanalaisten kasvilajien esiintymien ympärillä
- Ei näytteenottoa tai kulkemista metson soidinalueilla soidinaikana

Näytteenotto ja kulkeminen:

- Reitit valmistellaan huolellisesti ja riittävän kantaviksi tiiviiksi tamppaamalla ja jäädyttämällä suojaava kerros niille reitin osille tai näytteenottopaikoille, joilla lisävahvistus on tarpeen varmistamaan riittävä kantavuus
- Puuston poiston välttäminen aina, kun mahdollista
- Hyödynnetään valmiita kulku-uria, avoimia alueita ja luontaisesti syntyneitä aukkopaiikkoja
- Reittien ja näytteenottopaikkojen viimeistely suunnittelu ja sijoittaminen maastossa tehdään koko ajan päivittyvään luontotietoon perustuen
- Huomioidaan luontaisesti syntyneet aukot, mahdolliset uudet pesät, reviirit, soidinalueet jne. suunnittelussa ja toteutuksessa
- Kairauspaikkojen merkintä maastoon tehdään kesäaikana yhdessä biologin kanssa etukäteen, mikäli näytteenotto kohdistuu herkälle alueelle tai alueelle, jossa on uhanalaista lajistoa lähellä
- Kairauksia toteutetaan ainoastaan talviaikana maan ollessa jäässä ja lumipeitteinen
- Kairauksien osalta pidetään vähintään 10 metrin suojavyöhyke alueella kulkeviin puroihin, noroihin ja muihin pienvesiin
- Useampia kairauksia pyritään mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan samoilta paikoilta eli ts. minimoidaan uusien kairauspaikkojen määrä
- Käytettävät moottorikäyttöiset laitteistot ovat telalaitteistoja joiden lumi- ja jääpeitteeseen kohdistuva pintapaine on pieni
- Melu- ja liikkumishäiriön minimointi alueella talvella liikuttaessa:
- Liikkumiseen talvella käytettävät moottorikelkat ovat 4-tahtisia (melutaso alhaisempi)
- Nopeusrajoitukset alueella liikkuessa
- Näytteenottopaikkojen suojaaminen mahdollisilta voiteluaine- ja öljyvuodoilta tutkimustoimenpiteiden aikana suoja-, suodatin- ja imeytysmateriaalein.
- Ennalta varautuminen mahdollisiin vahinkoihin
- Koneiden alustat suojataan kairauksen aikana suojamuovein ja imeytysmateriaalein
- Käytettävissä koneissa on myös vuotoaltaat itsessään
- Kairakoneet ovat miehitettyinä käydessään koko ajan, jolloin mahdolliset vuodot huomataan välittömästi

- Polttoaineiden ja kemikaalien säilytys tapahtuu pääasiassa Natura-alueen ulkopuolella, mikäli säilytystä joudutaan lyhytaikaisesti tekemään maastossa, tapahtuu se poikkeuksetta tiiviiden, laidallisten alustojen päällä
- Koneiden tankkaus tapahtuu pumpulla, jossa on tiivis liitin vuotojen estämiseksi (kairakoneita ei tankata käsin kaatamalla)
- Näytteenottoa paikkojen tarkistus ja jälkisiivous keväällä ja kesällä lumien suluttua
- Maaputkien katkaisu mahdollisimman läheltä maanpintaa, n. 10-20 cm ja maaputkien hatuttaminen
- Mikäli pohjavettä nousee ylös kairauksen jälkeen jätettävistä maaputkista, tulpataan putket pohjaveden nousun estämiseksi
- Kairausveden kierrätysjärjestelmän käyttäminen
- Soijan talteenotto

Yleiset periaatteet:

- Suojeluperusteiden ja muiden luontoarvojen huomioiminen tutkimusten ja kulkureittien suunnittelussa
- Kaikkien vaihtoehtoisten kairauspaikkojen tarkistaminen toimintaa edeltävien kasvukausien aikana erityisten luontoarvojen varalta
- Kairauspaikkaa, josta tarkistusta (tietokorttia) ei ole, ei toteuteta

Malminetsinnän ulkopuolelle jätettävät alueet;

- Saukon pesät, Uhex-esiintymät (10 metrin säde yksittäisiin kasveihin, usean yksilön esiintymät aluerajauksina), viitasammakon lisääntymisalueet, muutoin erityiset herkat ja pienipinta-alaiset luontokohteet kuten esimerkiksi lähteiköt, lähdepurot, lehdot jne.
- Eräiden lintulajien käyttämät alueet ajallisesti rajattuna, mikäli tarpeen (Metso ja teeri)
- Biohajoavien öljyjen ja voiteluaineiden käyttö aina, kun mahdollista.
- Öljyjen, poltto- ja voiteluaineiden sekä mahdollisten muiden apuaineiden säilyttäminen tiiviiden, reuna-alueiden alustojen päällä, jolloin vuotoja maahan ei pääse syntymään.
- Kairauksen apuaineita ei yleisesti ottaen alueella käytetä, mikäli se ei ole välttämätöntä. Mikäli apuaineita joudutaan käyttämään;
- Käyttöön otetaan ainoastaan apuaineita, jotka eivät ole myrkyllisiä tai haitallisia vesielistöille.
- Apuaineet jäävät kallioperän halkeamiin tai ne otetaan talteen osana soijan keräystä ja suljettua vesikiertoa
- Vesilain mukaisten rajojen noudattaminen; veden käyttö on enimmillään noin 100 m³/vrk
- Vesilain mukainen ilmoitus varmuuden vuoksi ennen toiminnan aloittamista
- Vettä otetaan vanhoista kairareijistä ja vesistöistä, jotka ovat vesimäärältään (tai joissain tapauksissa virtaamiltaan) riittävän suuria.
- Yhtiö valvoo peruseriaatteiden noudattamista tutkimustöiden toteuttamisen aikana, päivittäisin maastokäyntein.

Tutkimukset on suoritettava Natura-arvioinnissa (1.6.2018) esitetyillä tavoilla.

Malminetsintäluvan haltijan tulee esittää hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista tarkka tutkimussuunnitelma toimenpiteineen ja sijaintitietoineen Tukesille, Lapin ELY-keskukselle ja Metsähallitukselle.

Perustelut: Kaivoslain (621/2011) 11 §:n mukaisesti malminetsintäluvan haltijan on rajoitettava malminetsintä ja muu malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Toimenpiteet on suunniteltava siten, että

niistä ei aiheudu kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.

- 1) haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;
- 2) olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle;
- 3) merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa;
- 4) harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista;
- 5) merkittävää maisemallista haittaa.

10. Määräys malminetsintäkorvauksen suuruudesta ja maksuajankohdasta

Alueella on ollut voimassa kaivoslain (503/1965) mukaiset valtaukset kolme (3) vuotta ja sitä seurannut malminetsintälupapäätös kolme (3) vuotta, ja sitä seurannut malminetsintäluvan jatkopäätös täytöntöönpanomääräyksellä kaksi kuukautta. Yhteensä luvat olleet voimassa 6 vuotta ja 2 kuukautta. Tämä päätös jatkaa malminetsintäluvan voimassaoloa kolme (3) vuotta. Malminetsintäluvan haltijan on maksettava malminetsintä-alueeseen kuuluvien kiinteistöjen omistajille vuotuista korvausta **30 euroa hehtaarilta** luvan voimassaoloajan ensimmäiseltä vuodelta, sekä **40 euroa hehtaarilta** luvan voimassaoloajan viimeisiltä vuosilta.

Malminetsintäkorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava ennen täytöntöönpanomääräyksessä mainittujen varsinaisten tutkimusten aloittamista, kuitenkin viimeistään 30 päivänä siitä, kun malminetsintälupa on tullut lainvoimaiseksi. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava vastaavana ajankohtana.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 99 §:ään, jossa säädetään malminetsintäkorvauksen suuruudesta ja maksutavasta.

11. Määräys vahinkojen ja haittojen korvaamisesta malminetsintäalueella

Malminetsintäluvan haltijan on korvattava malminetsintäalueella tapahtuvasta kaivoslakiin (621/2011) perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Määräys perustuu kaivoslain (621/2011) 103 §:ään, jossa säädetään vahinkojen ja haittojen korvaamisesta malminetsintäalueella.

12. Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi poronhoitoalueella

Alue kuuluu Palojärven paliskunnan poronhoitoalueeseen. Malminetsintätutkimukset on sovitettava alueella toimivan paliskunnan kanssa siten, ettei niistä aiheudu kohtuutonta haittaa poronhoidolle. Malminetsintäluvan haltijan on ilmoitettava Palojärven paliskunnalle tutkimustöistä ja niiden aikataulusta, sekä muusta alueiden käytöstä hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista. Malminetsintäluvan haltijan on otettava huomioon alueella mahdollisesti olevat poronhoidolle tärkeät rakenteet kuten esimerkiksi erotusaita ja käytettävä vaimiita veräjiä kulkemiseen.

Perustelut: Edellä mainituilla toimenpiteillä ehkäistään malminetsinnästä poronhoidolle aiheutuvia haittoja poronhoitoalueella. Määräys perustuu Poronhoitolain (848/1990) 2§:ään ja kaivoslain (621/2011) 11 §:ään.

13. MÄÄRÄYS PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA MUUTOKSENHAUSTA HUOLIMATTA

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) antaa määräyksen lupatunnuksella ML2013:0041 olevan malminetsintälupapäätöksen täytäntöön panemiseksi yksilöidyn tutkimusmenetelmin. Täytäntöönpanomääräyksessä yksilöidyt tutkimustoimet voidaan kuitenkin aloittaa vasta kun tässä päätöksessä edellytetyt luvanhaltijan velvoitteet on suoritettu.

Täytäntöönpanomääräys annetaan muutoksenhausta huolimatta niin, ettei määräyksessä yksilöidyillä sallituilla toimilla tehdä muutoksenhakua hyödyttömäksi. Täytäntöönpanomääräys malminetsintälupapäätökseen (ML2013:0041) ei aiheuta muutoksenhakuoikeuden tosiasiallista kaventumista, sillä täytäntöönpanomääräys antaa oikeuden vain sellaisiin toimenpiteisiin, joiden suorittamisenkin jälkeen olot on mahdollista palauttaa aiempaa vastaaviksi.

Kaivosviranomainen voi kaivoslain 169 §:n 1 momentin nojalla hakijan pyynnöstä malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista päätöksessä määrätä, että luvassa yksilöityihin toimenpiteisiin voitaisiin valituksesta huolimatta ryhtyä lupapäätöstä noudattaen. Hakijan tulee esittää pyynnölle perusteltu syy, joka voi liittyä muun muassa toimenpiteisiin ryhtymisen tarpeellisuuteen ja viivytyksestä aiheutuviin haittoihin. Kaivosviranomaisen on luvassa yksilöitävä sallitut toimenpiteet.

Luvan hakija on esittänyt perustelluksi syyksi mm. seuraavia seikkoja;
Kaivoslaki edellyttää, että tärkeän malminetsintäalueen malmipotentiali selvitetään joutuisasti ja perinpohjaisesti. Kuten edellä on kuvattu, muutoksenhakujen ja aiemmin voimassa olleen valtausoikeuden rajoitusten vuoksi Mawsonin tutkimukset lupa-alueella ovat edistyneet poikkeuksellisen hitaasti. Mikäli yhtiön malmitutkimukset muutoshakemuksesta mahdollisesti jätettävien valitusten takia keskeytyvät alueella kokonaan, viivästyy yhtiön tutkimussuunnitelman toteuttaminen merkittävästi, jolloin jo käynnissä olleen joutuisan ja huolellisen selvittämisen jatkaminen ei ole mahdollista. Yksin tämä seikka on riittävä täyttämään kaivoslakiin liittyvässä hallituksen esityksessä mainitut edellytykset luvan täytäntöönpanon tarpeellisuudesta.

Kaivosviranomainen myönsi 26.6.2014 Mawson Oy:lle (yhtiö) valtausoikeuteen KaivNro 8837 liittyvänä jatkoaikana malminetsintäluvan, jonka lupatunnus on ML2013:0041 ja nimi Kairamaat 2-3. Lupapäätöksestä tehtiin yksi valitus: Lapin Luonnonsuojelupiiri ry valitti koko päätöksestä 30.6.2014 päivätyllä valituksella Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen ja, hallinto-oikeuden hylättyä mainitun valituksen 21.5.2015 annetulla päätöksellä, oikeuden päätöksestä edelleen 18.6.2015 päivätyllä valituksella korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi valituksen kaikilta osin 20.9.2016 annetulla päätöksellä. Kaivosviranomainen myönsi malminetsintä jatkoluvan täytäntöönpanomääräyksellä 12.1.2018. Luvanhakija ehti tehdä tutkimuksia 2 kuukautta kairaten tässä ajassa 44 kairapistettä ennen kuin PS-Hao kumosi täytäntöönpanomääräyksen, päätöstä ei perusteltu. Saatujen tulosten valossa, yhtiö joutui hakemaan kaivolain mukaisesti luvan muuttamista, koska tutkimussuunnitelmat muuttuivat merkittävästi.

Täytäntöönpanomääräyksellä annetaan oikeus ryhtyä aiemmin voimassa olleen luvan mukaisten tutkimustoimenpiteiden jatkamiseen laadultaan ja laajuudeltaan vastaavina. Voimassa (3.10.2014 – 3.10.2017) ollut malminetsintälupapäätös mahdollisti mm. talviaikaisen kairauksen vaikutuksia lieventävin tutkimusmenetelmin alueella ilman tarkkoja ennalta esitettyjä kairapisteitä. Tässä täytäntöönpanomääräyksessä kairakohteet (529 kpl) on kartoitettu ja esitetty kaikille viranomaisille.

Aikaisemmat tutkimukset, seuranta ja Natura-arvioinnin huomioiminen

Tutkimusten aiheuttamia maastovaikutuksia on arvioitu kohteella eri viranomaisten toimesta useaan otteeseen edellisen luvan voimassaoloaikana. Luvanhaltija on kehittänyt näytteenottolaitteistoa kenttäkausien jälkeen kokempohjaisesti ympäristövaikutuksia vähentäväksi. Malmietsinnän aiheuttamia kielteisiä vaikutuksia luonnolle ei ole katselmuksissa ollut nähtävissä.

Luvanhakija on tehnyt nyt kyseessä olevaa jatkolupahakemusta (ML2013:0041) varten Natura-arvioinnin 1.6.2018. Natura-arvioinnista on suoritettu luonnonsuojelulain alainen lausunntomenettely, jossa arviointi on toimitettu yhtä aikaa kaivos- ja ympäristöviranomaisille. Asiaan saatiin lopulta lausunnot Lapin ELY-keskukselta sekä Metsähallitukselta.

Arvioinnin mukaan kaikkien jo tehtyjen ja tiedossa olevien tutkimussuunnitelmien mukaisten tutkimusten vaikutukset jäisivät vähäisiksi. Lausunnonantajat esittivät ensin näkemyksensä täydennystarpeesta Tukesille, joiden pohjalta Tukes pyysi luvanhakijalta selitystä. Luvanhakija jätti selityksen, johon oli liitetty vastineet lausunnonantajien näkemyksiin (liite 7) asiantuntijalausuntoja. Viimeisin lausunto jätettiin asiaan 11.1.2019 Lapin ELY-keskukselta (liite 6) ja siinä esitetyt näkemykset on otettu mukaan tähän päätökseen.

Luvan hakija on toimittanut kattavan Natura-arvioinnin malmietsinnän vaikutuksista. Luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on valvottava, että luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:n 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään. Viranomaisen on pyydettävä arvioinnista lausunto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on. Alueellisen ympäristökeskuksen ja aluetta hallitsevan viranomaisen lausunnoille on annettava huomattava paino Natura -alueen heikentymistä koskevassa arvioinnissa. Asian ratkaiseminen on kuitenkin asianomaisen viranomaisen itsensä harkinnassa. Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos luonnonsuojelulain 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausunntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Tutkimuksista vastaavan ja luvan myöntävän viranomaisen tulee olla selvillä ympäristövaikutuksista. Tutkimusten laatu ja laajuus huomioiden, voidaan arvioida selvilläolovelvollisuuden täyttyvän. Natura-arviointia koskevissa lausunnoista ei myöskään käy ilmi sellaisia yksittäisiä asioita, ettei Tukes voisi antaa valituksen alaista malmietsintälupaa (ML2013:0041) sitä koskevaa malmietsintäluvan täytäntöönpanomääräystä.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslain (621/2011) 169 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät eikä täytäntöönpanomääräyksen antamiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä. Määräyksellä sallitut yksilöidyt toimet ovat luonteeltaan ja laadultaan aikaisemmin voimassa olleen luvan mukaisia ja niiden vaikutukset ovat vähäisiä, eivätkä siten tee asiaan jätettyä valitusta hyödyttömäksi. Malmietsintälupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun lupapäätöksessä määrätyt velvoitteet on suoritettu. Jos asianomaisen toimenpiteen suorittaminen edellyttää muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun edellä mainittu muu asianomainen lupapäätös on saanut lainvoiman tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Täytäntöönpanomääräystä koskevan malminetsintäalueen tarkat tiedot, sekä määräyksessä yksilöidyt sallitut toimet;

Pinta-ala: 1461,9 ha
Alueen nimi: ML2013:0041 Kairamaat 2-3
Sijainti: Ylitornio
Alueen tarkempi täytäntöönpanomääräysalueen sijainti ja rajat ilmenevät tähän päätökseen liitetystä lupakartasta (Liite 1).

Täytäntöönpanomääräyksen nojalla, malminetsintäluvan haltijan voi suorittaa seuraavia sallittuja yksilöityjä malminetsintätoimenpiteitä ja soveltaa seuraavia malminetsintämenetelmiä:

1. Geofysikaaliset ja geokemialliset tai vaikutuksiltaan niihin verrattavat tutkimusmenetelmät
 - 1.2 Kivivasara
 - 1.3 Ah -näytteenotto
 - 1.4 Moreeni- ja raskasmineraalinäytteet
2. Koneellisesti tehtävät maaperä- ja kallioperänäytteenotto
 - 2.1 Syväkairausta voi tehdä 200:llä kairakohteella, joiden täytyy sijoittua johonkin ennakkoon ilmoitetuille 529 kohteelle, kuten Natura-arvioinnissa on kuvattu.
 - Kairaukset on tehtävät lupamääräyksien 8 ja 9 rajoitusten ja lieventävien toimenpiteiden mukaisesti.

Kaikki yllä kuvatut tutkimustoimet on tehtävä noudattaen tämän päätöksen lupamääräyksiä.

Malminetsintäluvan muuttamista koskevan hakemuksen käsittely

Malminetsintälupamuutoshakemus: Mawson Oy	4.4.2018
Natura-arviointi; Mawson Oy	1.6.2018
Lausuntopyyntö Natura-arvioinnista: Lapin Ely, Metsähallitus	1.6.2018
Täytäntöönpanomääräyshakemus: Mawson Oy	2.8.2018
Kuulutus malminetsintä- ja täytäntöönpanohakemuksista: Tukes	16.8.2018
Lausuntopyynnöt: Tukes	16.8.2018
Selityspyyntö: Tukes	4.12.2018
Selitys: Mawson Oy	21.12.2018
Päätös: Tukes	18.1.2019

Natura-arvioinnin luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen käsittely

Natura-arviointi; Mawson Oy	1.6.2018	
Lausuntopyyntö Natura-arvioinnista: Lapin ELY-keskus, Metsähallitus	1.6.2018	
• Lapin ELY-keskus lähetti kirjeen	7.6.2018	(Liite 6)
• Metsähallitus antoi kannanoton	29.6.2018	(Liite 5)
Uusinta lausuntopyyntö Natura-arvioinnista: Lapin ELY-keskus	8.6.2018	
Uusinta lausuntopyyntö Natura-arvioinnista: Lapin Metsähallitus	2.7.2018	
• Lapin ELY-keskus lähetti täydennyspyynnön	25.7.2018	(Liite 6)
• Metsähallitus antoi lausunnon	28.11.2018	(Liite 5)
• Lapin ELY-keskus antoi lausunnon	4.12.2018	(Liite 6)
• Lapin ELY-keskus antoi lausunnon	11.1.2019	(Liite 6)

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Tukes on tiedottanut malminetsintälupahakemuksesta ja täytäntöönpanomääräyksestä 16.8.2018 kuuluttamalla sitä 30 päivän ajan Tukesin Rovaniemen toimipisteen, sekä Ylitornion kunnan ilmoitustaululla sekä Tukesin internet sivuilla Hakemus on ollut nähtävillä 17.9.2018 saakka.

Maanomistajille on lähetetty lausuntopyyntö 16.8.2018.

Lausuntopyynnöt ja lausunnot malminetsintälupahakemuksen muuttamista koskevasta hakemuksesta ja siihen liittyvästä Natura-arvioinnista

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyynnöt ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty **Ylitornion kunnalle** 16.08.2018
Ylitornion kunta antoi lausunnon 10.10.2018 (liite 4)
- 2) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty **Metsähallitukselle** 16.08.2018
Metsähallitus antoi lausunnon 5.10.2018 (Liite 5).
- 3) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty **Lapin ELY-keskukselle** 16.08.2018
Lapin Ely-keskus antoi lausunnon 11.1.2019 (Liite 6).
- 4) Tukesin lausuntopyyntö on lähetetty **Palojärven paliskunnalle** 16.08.2018
Palojärven paliskunta ei antanut lausuntoa.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksen johdosta ei esitetty mielipiteitä

Hakijan vastine

Hakijalta on pyydetty selitystä 4.12.2018 Natura-arviointiin saaduista lausunnoista.

Hakija antoi selityksen 21.12.2018. (liite 7)

Tukesin kannanotto lausunnoissa ja muistutuksessa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin

Lapin Ely-keskus ja Metsähallitus ovat omissa lausunnoissaan esittäneet useita periaatteita ja yksityiskohtaisia asioita.

Luvanhakija toimitti Natura-arvioinnissa listauksen toiminnan vaikutuksia lieventävistä menettelyistä ja rajoituksista, jotka ovat suurilta osin samoja kuin lausunnoissa esitetyt, mutta suurelta osin vielä tiukempia ja ympäristövaikutuksia vähentäviä. Koska luvanhaltija on itse halunnut ne toimintamallit käyttöön, kaivosviranomaisen liitti ne lupamääräykseen 9. Lapin Ely-keskuksen ehdotukset lisäitiin myös noudatettavaksi lupamääräykseen 9. Metsähallituksen edellyttämät periaatteet sisältyvät jo valmiiksi useisiin päätöksen lupamääräyksiin.

Lapin Ely-keskus ja Metsähallitus eivät puoltaneet lausunnoissa täytäntöönpanomääräyksen antamista.

Kaivosviranomaisen on perehtynyt kaikkiin muutoshakemukseen ja siihen liittyneisiin arviointeihin, kartoituksiin- ja seurantatuloksiin sekä asiantuntijalausuntoihin. Kasvillisuusseurantatulokset on toimitettu lausunnonantajille jo aikaisemmin. Tämä laajan aineiston pohjalta kaivosviranomaisen on voinut varmistua, että täytäntöönpanomääräys voidaan myöntää. Edellisten tutkimuslupien, tai niihin liittyneiden täytäntöönpanomääräysten mukaisilla toimilla ei ole heikennetty Mustiaapa-Kaattasjärvi Natura-alueen suojeluperusteita.

Tässä luvassa täytäntöönpanomääräyksellä sallituilla kohteilla luvan haltija on esittänyt riittävät tiedot toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Luvanhaltijan toimittaman Natura-arvioinnin tulosten ja johtopäätösten perusteella voidaan todeta, että malminetsintä ei merkittävästi heikennä Natura-alueen suojeluperusteita, eikä ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä vaikutusten aiheutumatta jäämisestä.

Täytäntöönpanomääräyksellä sallitaan aikaisemmin voimassa olleen luvan mukaisten tutkimustoimenpiteiden jatkamista laadultaan ja laajuudeltaan samanlaisina. Aikaisempi lupa sai lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 20.9.2016.

Tiedoksi luvan haltijalle

Kaivoslain (621/2011) suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä kaivoslaissa säädetään, sovelletaan kaivoslain mukaista lupa- tai muuta asiaa ratkaistaessa ja muutoin tämän lain mukaan toimittaessa muun muassa; luonnonsuojelulakia (1096/1996), ympäristönsuojelulakia (86/2000), erämaalakia (62/1991), maankäyttö- ja rakennuslakia (132/1999), vesilakia (264/1961), poronhoitolakia (848/1990), säteilylakia (592/1991), ydinenergialakia (990/1987), muinaismuistolakia (295/1963), maastoliikennelakia (1710/1995) ja patoturvallisuuslakia (494/2009). Vesil 264/1961 on kumottu Vesil:lla 587/2011. Malminetsintäluvan haltijan on aina noudatettava Suomen lainsäädäntöä ja asiaan liittyviä muita kansainvälisiä sopimuksia.

Maastossa liikkuminen

Maastoliikennelain (1710/1995) 4.1 §:n ja 4.2 §:n 9-kohdan mukaan kaivoslaissa (621/2011) tarkoitetulla malminetsintäalueella ja 30 metrin etäisyydellä sen rajasta moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkuminen ei edellytä maanomistajan tai haltijan lupaa, kun kyse on asianomaisessa malminetsintäluvassa tai kaivosluvassa tarkoitetun toiminnan kannalta välttämättömästä liikkumisesta. Viitaten lupamääräykseen 9, malminetsintäluvan haltija veloitetaan rajoittamaan malminetsintä ja malminetsintäalueen käyttö tutkimustyön kannalta välttämättömiin toimenpiteisiin. Malminetsinnästä ei saa aiheutua merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luonnonesiintymien olennaista vahingoittumista tai merkittävää maisemallista haittaa. Aiheutetut vahingot on korvattava maanomistajalle.

Luvan muuttaminen ja raukeaminen

Malminetsintäluvan haltijan on kaivoslain (621/2011) 69 §:n mukaan haettava malminetsintäluvan muuttamista, jos tutkimussuunnitelmaa muutetaan tai täydennetään siten, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa. Luvanhaltija voi lisäksi hakea malminetsintäluvan muuttamista lupamääräysten tarkistamiseksi, kun luvan mukaista toimintaa on tarpeen muuttaa.

Kaivosviranomaisen on kaivoslain (621/2011) 67 §:n mukaan päätettävä, että malminetsintälupa raukeaa, jos luvanhaltija tekee asiaa koskevan ilmoituksen. Luvanhaltija on velvollinen tekemään ilmoituksen, jos tarkoituksena ei enää ole harjoittaa lupaan perustuvaa toimintaa. Malminetsintälupa raukeaa ilmoituksen saavuttua kaivosviranomaiselle.

Luvan jatkaminen

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa kaivoslain (621/2011) 61 §:n mukaisesti, tulee hakemus malminetsintäluvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. (VnA kaivostoiminnasta (391/2012) 27.1 §).

Kaivoslain (621/2011) 61.1 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaoloa voidaan jatkaa enintään kolme vuotta kerrallaan siten, että lupa on voimassa yhteensä enintään viisitoista vuotta.

Kaivoslain (621/2011) 61.2 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä on, että:

- 1) malminetsintä on ollut tehokasta ja järjestelmällistä;
- 2) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksien selvittäminen edellyttää jatkotutkimuksia;
- 3) luvanhaltija on noudattanut tässä laissa säädettyjä velvollisuuksia samoin kuin lupamääräyksiä;
- 4) voimassaolon jatkamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

Kaivoslain (621/2011) 66 §:n mukaan malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista varten lupaviranomaiselle on ennen luvan voimassaolon päättymistä toimitettava lupahakemus sekä lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset edellä mainituista voimassaolon jatkamisen edellytyksistä.

Kaivostoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (391/2012) 27.2 §:n mukaan hakemuksesta tulee käydä ilmi hakijan haluamat muutokset lupa-alueeseen tai muut merkittävät muutokset sekä asianosaisissa tapahtuneet muutokset. Asetuksen 27.3 §:n mukaisesti hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys:

- 1) hakemuksen kohteena olevan luvan nojalla tehdyistä toimenpiteistä ja niiden tuloksista;
- 2) alueelle kohdistuneiden tutkimuskustannusten määrästä;
- 3) esiintymän hyödyntämismahdollisuuksista ja jatkotutkimusten tarpeellisuudesta;
- 4) perustelut aluerajaukselle.

Lisäksi hakemukseen sovelletaan vastaavasti, mitä lupahakemuksesta säädetään kaivoslain (621/2011) 34 §:ssä.

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Määräys on toimitettu päätöksenantopäivänä:

- Mawson Oy:lle (hakija)

Jäljennös päätöksestä ja määräyksestä on toimitettu antopäivänä:

- Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
- Ylitornion kunnalle,
- Palojärven paliskunta
- Lapin ELY-keskukselle,
- Metsähallitukselle,
- Museovirastolle,

Lisäksi päätöksestä tiedotetaan maanomistajalle kirjeitse ja Tukesin verkkosivuilla.

Perustelut: Päätöksestä tiedottaminen ja siinä noudatettu menettely perustuvat kaivoslain (621/2011) 169 §:n mukaisesti lupapäätöksestä tiedottamista koskevaan 58 §:ään.

Päätösmaksu

Tästä päätöksestä perittävä maksu on 2 000 € (luvan muuttaminen) ja 1 000€ (täytäntöönpanomääräys), yhteensä 3 000 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Maksu perustuu hakemuksen vireille tullessa voimassa olleeseen asetukseen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1579/2015).

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen.

Valitusaika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Lisätietoja

kaivosasiat@tukes.fi tai Ilkka Keskitalo, puh. 029 5052 151

Terho Liikamaa
Ryhmäpäällikkö

Ilkka Keskitalo
Ylitarkastaja

LIITTEET

Liite 1	ML2013:0041 lupakartta
Liite 2	Tilakohtaiset pinta-alat malminetsintälupa-alueella
Liite 3	Asianosaiset maanomistajat
Liite 4	Ylitornion kunnan lausunto muutoshakemuksesta
Liite 5	Metsähallituksen lausunnot muutoshakemuksesta ja NA
Liite 6	Lapin ELY-keskuksen lausunnot muutoshakemuksesta ja NA
Liite 7	Mawson Oy:n selitys

VALITUSOSOITUS Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta.

Valitusoikeus

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdontalupaa koskevaan päätökseen, mainitun luvan voimassaolon jatkamista, raukeamista, muuttamista ja peruuttamista koskevaan päätökseen sekä kaivostoiminnan lopettamispäätökseen saa hakea muutosta:

- 1) asianosainen;
 - 2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;
 - 3) toiminnan sijaintikunta tai muu kunta, jonka alueella toiminnan haitalliset vaikutukset ilmenevät;
 - 4) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja muu asiassa toimialallaan yleistä etua valvova viranomainen;
 - 5) saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;
 - 6) kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttialueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.
- Kaivosviranomaisella on lisäksi oikeus valittaa sellaisesta päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut päätöksen.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdista päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava

myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

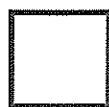
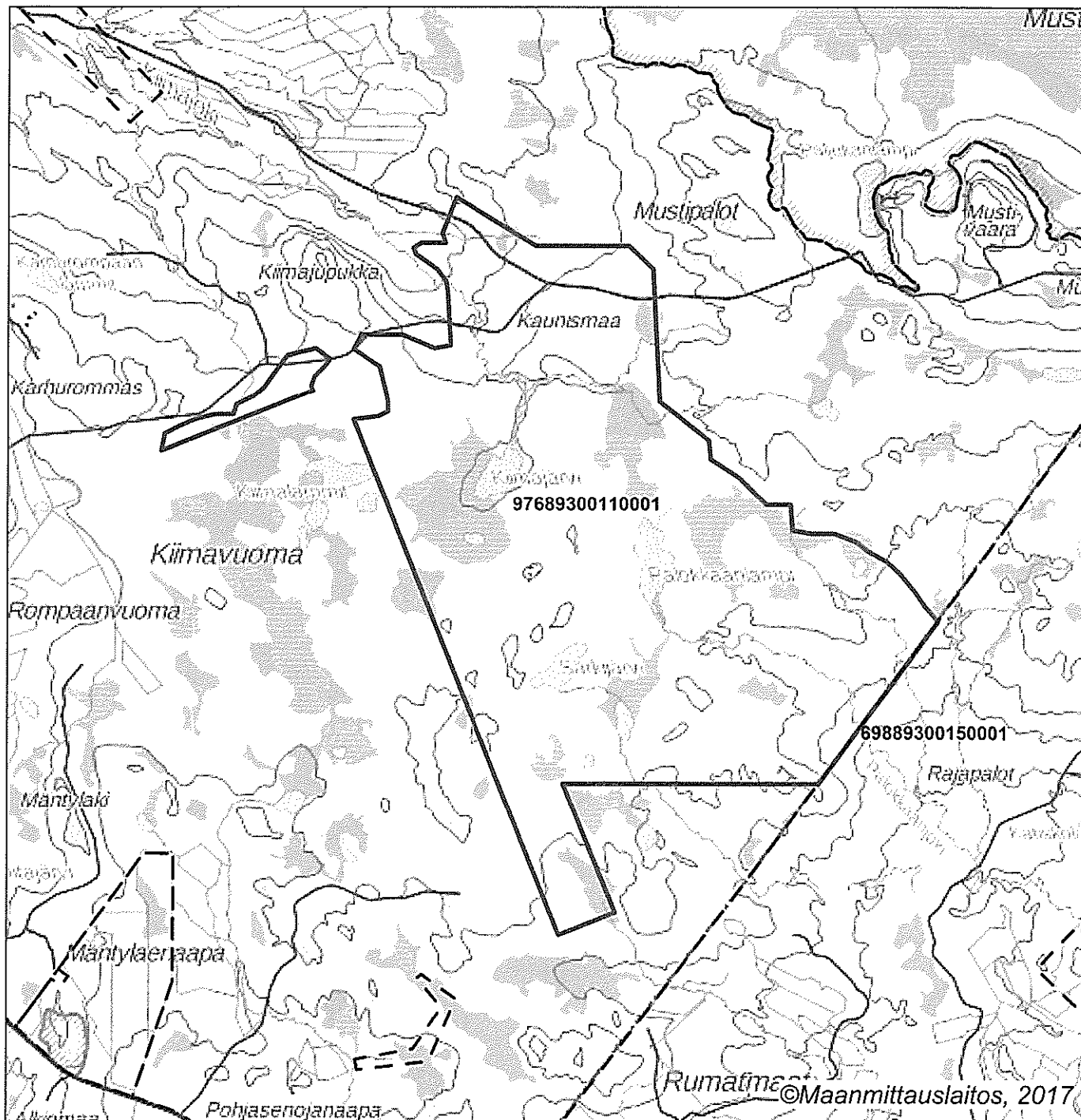
Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 260 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

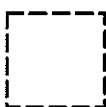
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
käyntiosoite: Isokatu 4, Oulu
postiosoite: PL 189, 90101 Oulu
puhelin: 029 56 42800
faksi: 029 56 42841
sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

(mittakaava ohjeellinen)

Malminetsintälupahakemusalue

Kiinteistörajat

Mittakaava 1:50 000

Mawson Oy
Kairamaat 2-3
ML2013:0041

© Maanmittauslaitos, 2017

Aineiston kopiointi ilman maanmittauslaitoksen lupaa kielletty

ML2013:0041 Kairamaat 2-3

Tilakohtaiset pinta-alat

Tila r:no	Pinta-ala (ha)
976-893-11-1	26,29
698-893-15-1	0,99
976-893-11-1	1434,36

Pinta-ala yhteensä: **1461, 6 ha**

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

1 (1)

Lupatunnus

ML2013:0041

Liite 3

ML2013:0041 Kairamaat 2-3

Asianosaiset maanomistajat:

Suomen valtio/ Metsähallitus

Kokousaika:	Maanantaina 03.09.2018 klo 14.00 – 16.14	
Kokouspaikka:	Kunnanhallituksen kokoushuone	
Jäsenet:	Kangas, Markku	khall. puh.joht.
	Vakkuri, Vuokko	khall. varapuh.joht.
	Angeria, Jari	" jäsen
	Knuuti, Tommi	" "
Poissa	Salmi, Arto	" "
	Savolainen, Regina	" "
	Syväjärvi, Heli	" "
	Vanhatalo, Risto	khall. varajäsen
Muut:	Melaluoto, Tapani	kunnanjohtaja, esittelijä
	Erkheikki, Erika	hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä
	Laitinen, Reeta	kvalt. puh.joht.
Poissa	Turunen, Rauha	" I varapuh.joht.
	Mäki, Kalevi	" II varapuh.joht.
Pöytäkirjan allekirjoitus:	Markku Kangas puheenjohtaja	Erika Erkheikki pöytäkirjanpitäjä
Pöytäkirjan tarkastus:	Ylitorniolla, 3.9.2018	
	I n	
Asiat:	Jari Angeria §§ 139-147	Tommi Knuuti
Pöytäkirja ollut nähtävänä:	Ylitornion kunnanvirastossa hallintojohtajan työhuoneessa 4.9.2018 kello 09.00 – 15.00 Ilmoitustaulun hoitaja	Anja Lehtonen

Dno YL:149 /2018

143 §

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin lausuntopyyntö Mawson Oy:n malminetsintälupapäätöksen muuttamisesta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin lausuntopyyntö 16.8.2018:

”Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Ylitornion kunnan lausuntoa liitteenä olevasta Ylitornion kunnan alueelle kohdistuvasta malminetsintälupapäätöksen muuttamisesta.

Lausunto tulee toimittaa lupatunnus ML2013:0041 mainiten viimeistään 17.9.2018 osoitteeseen:

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Valtakatu 2

96100 Rovaniemi

tai sähköisesti osoitteeseen kaivosasiat@tukes.fi.

Määräajan noudattamatta jättäminen ei estä asian ratkaisemista.

Lisätietoja asiasta voi tarvittaessa kysyä Ilkka Keskitalolta puh. 050 432 3759”

Tässä hakemuksessa Mawson Oy hakee muutosta kaivosviranomaisen 12.1.2018 tekemällä päätöksellä myöntämään malminetsintäluvan jatkopäätökseen. Syynä muutoksen hakemiseen on se, että tähän mennessä tehdyistä tutkimuksista saatujen tulosten perusteella Mawson Oy on kyennyt hahmottamaan hakemusalueelta ensimmäiset malmiaiheet, ja siirtyä näiden osalta malmitutkimuksissaan inventointivaiheeseen. Alueellinen malminetsintä jatkuu hakemusalueella muilta osin, muuta kevätalven 2018 syväkairausten tulokset aiheuttavat merkittäviä muutoksia myös alueellisen malminetsinnän suunnitelmaan. Myös Lapin ELY-keskus ja Metsähallituksen luontopalvelut ovat lausunnoissaan esittäneet, että hakijan pitäisi muuttaa lupahakemusta, jonka perusteella kaivosviranomaisen teki muutettavan malminetsintälupapäätöksen. Hakijan toiminnalliset muutokset malminetsintälupaan esitetään hakemuksessa ja Natura-arvioinnissa. Päättökäytännön menetelmä on timanttikairaus. Lupa-aikana toteutettavien kairausten määräksi arvioidaan 50 – 70 000 metriä. Hakija hakee lupaan myös ajallista muutosta niin, että jatkoaika haetaan kolmeksi vuodeksi. Hakemukseen on liitetty myös täytäntöönpanomääräyshakemus.

Tukesin lausuntopyyntö liitteineen on nähtävänä kokouksessa.

Esitys

Kunnanhallitus ilmoittaa lausuntonaan, ettei Ylitornion kunnalla ole huomautettavaa Mawson Oy:n malminetsintälupahakemuksen muuttamisen eikä siihen liitetyn täytäntöönpanomääräyshakemuksen ML2013:0041 johdosta.

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.

Yritysneuvojat Markku Norrena ja Toni Kraatari olivat asiantuntijoina kokouksessa keskustelun aikana.

29.6.2018

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntö 1.6.2018

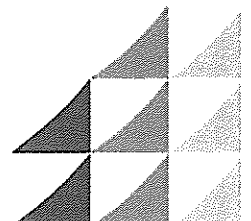
LAUSUNTOPYYNTÖ ”MUSTIAAPA-KAATTASJÄRVEN NATURA -ARVIOINTI” -NIMISESTÄ NATURA-ARVIOINNISTA

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt Metsähallitukselta lausuntoa Mustiaapa-Kaattasjärven Natura-arviointi” -nimisestä Natura-arvioinnista. Lausuntopyynnön liitteenä olevan malminetsintälupahakemuksen mukaan Mawson Oy hakee muutosta kaivosviranomaisen 12.1.2018 tekemään malminetsintäluvan jatkoaikapäätökseen Kairamaat 2-3 (ML2013:0041) -nimistä malminetsintäaluetta koskien.

Metsähallitus on valittanut Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen Tukesin 12.1.2018 antamasta päätöksestä, jolla myönnettiin jatkoaika Mawson Oy:n malminetsintäluvulle. Metsähallitus on 29.6.2018 Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle antamassaan vastaselityksessä esittänyt näkemyksensä, jonka mukaan malminetsintäluvan muutosta voidaan hakea ainoastaan lainvoimaiseen malminetsintälupaan eikä Tukesilla ole toimivaltaa käsitellä valituksenalaista päätöstä koskevaa asiaa kaivoslain 69 § 3 mom perusteella ennen kuin valituksenalainen päätös on saavuttanut lainvoiman. Näin ollen myös luonnonsuojelulain mukainen Natura arviointi- ja lausuntomenettely on ennenaikainen eikä Metsähallitus tästä johtuen ota asiaa käsittelyyn ennen kuin hallinto-oikeus on ratkaissut asian.

Jyrki Tolonen
Aluejohtaja
Lapin Luontopalvelut

5.10.2018

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
 Valtakatu 2
 96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntö 16.8.2018

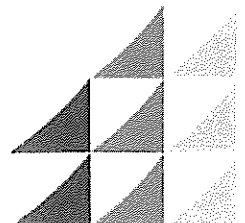
Asia: Lausunto malminetsintälupapäätöksen ML2013:0041 (Kairamaat 2-3) muuttamisesta ja päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta, Mawson Oy

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) pyytää kaivoslain 37 §:n nojalla Metsähallitukselta lausuntoa malminetsintälupapäätöksen ML2013:0041 muuttamisesta (jäljempänä muutoshakemus). Muutoshakemuksen liitteenä toimitettiin 2.8.2018 päivätty hakemus koskien päätöksen täytäntöönpanoa muutoksenhausta huolimatta, Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös 17/0135/1 ja kaivannaisjätteitä koskevan jätehuoltosuunnitelma. Kaivosviranomaisen on toimittanut 1.6.2018 Metsähallitukselle myös Mawson Oy:n ja Golder Associates Oy:n laatiman Natura-arvioinnin, ja pyytänyt siitä luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista lausuntoa.

Muutoshakemuksen mukaan Mawson Oy (jäljempänä yhtiö) hakee muutosta kaivosviranomaisen 12.1.2018 tekemällä päätöksellä myöntämään malminetsintäluvan jatkopäätökseen (jäljempänä valituksenalainen päätös). Syynä muutoksen hakemiseen on se, että tähän mennessä tehdyistä tutkimuksista saatujen tulosten perusteella hakija on kyennyt hahmottamaan hakemusalueelta ensimmäiset malmiaiheet, ja siirtyy näiden osalta malmitutkimuksissaan inventointivaiheeseen. Alueellinen malminetsintä jatkuu hakemusalueella muilta osin, mutta kevättalven 2018 syväkairausten tulokset aiheuttavat merkittäviä muutoksia myös alueellisen malminetsinnän tutkimussuunnitelmaan. Yhtiö perustelee muutoshakemusta myös sillä, että Lapin ELY-keskus ja Metsähallituksen luontopalvelut ovat lausunnoissaan esittäneet, että hakijan pitäisi muuttaa lupahakemusta, jonka perusteella kaivosviranomaisen teki muutettavan malminetsintälupapäätöksen.

Hakemuksessa todetaan, että hakijan toiminnalliset muutokset malminetsintälupa- esitetään myöhemmin toimitettavassa tutkimussuunnitelmaliitteessä ja Natura-arvioinnissa. Päätutkimusmenetelmänä on timanttisyväkairaus. Lupa-aikana toteutettavien kairausten määräksi arvioidaan 50-70 000 metriä. Hakija hakee lupaan myös ajallista muutosta niin, että jatkoaikaa haetaan kolmeksi vuodeksi.

Täytäntöönpanon osalta yhtiö hakee ensisijaisesti oikeutta suorittaa kaikkia 12.1.2018 annetussa lupapäätöksessä ML2013:0041 sallittuja toimenpiteitä ja toissijaisesti oikeutta suorittaa kaikkia kaivosviranomaisen 26.6.2014 Mawson Oy:lle valtausoikeuteen KaivNro 8837 liittyvänä jatkoaikana myöntämän malminetsintäluvan mukaisia tutkimustoimenpiteitä niin, etteivät ne tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

5.10.2018

Metsähallituksen lausunto

Kairamaat 2-3 -niminen malminetsintäalue sijaitsee lähes kokonaan Mustiaapa-Kaattasjärven Natura-alueella, joka on muodostettu luontodirektiivin mukaiseksi erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC-alue) ja ilmoitettu lintudirektiivin mukaiseksi erityiseksi suojelualueeksi (SPA-alue). Metsähallitus on luonnonsuojelualuetta hallinnoiva viranomainen sekä maanhaltija kyseisellä alueella.

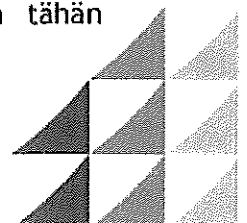
Asian tausta

Kaivosviranomainen myönsi 26.6.2014 yhtiölle valtausoikeuteen (KaivNro 8837) liittyvänä jatkoaikana malminetsintäluvan, joka tuli lainvoimaiseksi korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 20.9.2016. Lupa mahdollisti geofysikaalisten ja -kemiallisten tutkimusten lisäksi lintujen pesimäajan ulkopuolella toteutettavan koneellisesti tehtävän maa- ja kallioperänäytteenoton mm. kannettavilla kairalaitteistoilla sekä talviaikaan toteutettavat syväkairaukset. Yhtiö oli kuitenkin hakenut valituksenalaiseen malminetsintälupaan 26.6.2014 täytäntöönpanomääräystä, jonka kaivosviranomainen myönsi 3.10.2014. Yhtiö toteutti malminetsintää lupa-alueella täytäntöönpanomääräyksen nojalla 3.10.2014 - 20.9.2016 sekä varsinaisen malminetsintäluvan nojalla 20.9.2016 - 3.10.2017.

Yhtiö haki kesällä 2017 malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista ja lupapäätöksen täytäntöönpanoa muutoksenhausta huolimatta. Lupaan liittyi Natura-arviointi, joka useiden täydennysten jälkeenkin todettiin luonnonsuojeluviranomaisten toimesta puutteelliseksi. Tukes antoi kuitenkin valituksenalaisen päätöksen malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista 12.1.2018. Luvan nojalla yhtiöllä on oikeus malminetsintäalueella tutkia geologisten muodostumien rakenteita ja koostumusta sekä tehdä muita kaivostoimintaa valmistelevia tutkimuksia ja muuta malminetsintää esiintymän paikallistamiseksi sekä sen laadun, laajuuden ja hyödyntämiskelpoisuuden selvittämiseksi päätöksen lupamääräyksissä tarkemmin esitetyllä tavalla. Lupa mahdollisti geofysikaalisten ja -kemiallisten tutkimusten lisäksi syväkairauksen 128 kairakohteella talviaikana ja 12 kohteella sulan maan aikana 15.9. jälkeen. Päätös sisälsi myös määräyksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Metsähallitus ja Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri valittivat päätöksestä Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Metsähallituksen peruste muutoksenhauille oli se, että kaivosviranomaisen päätös perustui puutteelliseen Natura-arviointiin eikä päätöksen lupaehdoilla voitu varmistua luonnonsuojelulaissa ja kaivoslaissa kiellettyjen seurausten syntymättä jäämisestä. Yhtiö toteutti talvella 2018 44 kairausta ennen kuin Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 19.3.2018 antamallaan välipäätöksellä 18/0049/1 keskeytti täytäntöönpanomääräyksen toimeenpanon. Valitusten käsittely on yhä kesken hallinto-oikeudessa eikä malminetsintälupapäätös ML2013:0041 ole saavuttanut lainvoimaa.

Yhtiö on toteuttanut aiempien malminetsintälupien nojalla 94 kairausta kannettavilla laitteistoilla ja 86 syväkairausta. Kairaamalla otettuja näytteitä on tähän

5.10.2018

mennessä otettu noin 25 000 metriä. Näiden tutkimusten perusteella yhtiö on ilmoittanut hahmottaneensa malmiaiheet ja on siirtymässä inventointivaiheeseen, joka edellyttää kairausmäärien merkittävää lisäämistä. Yhtiö arvioi kairaavansa seuraava kolmen vuoden lupajaksolla yhteensä jopa 70 000 metriä.

Tukesin toimivallasta

Metsähallitus esittää ensisijaisesti kaivosviranomaiselle, että se jättäisi muutoshakemuksen käsittelemättä, kunnes hallinto-oikeus ratkaisee valitukset. Asiassa on kyse asian prosessuaalisesti oikeasta käsittelystä. Kun viranomaisasia on lupapäätöksellä ratkaistu ja asian käsittely viranomaisessa päättynyt, päätös on saanut oikeusvoiman. Viranomainen ei voi ilman nimenomaista erityissäännöstä ottaa oikeusvoiman saanutta asiaa uudelleen käsiteltäväksi.

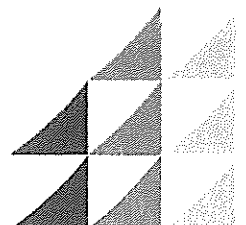
Metsähallituksen näkemys on, että Tukesilla ei ole toimivaltaa käsitellä valituksenalaista päätöstä koskevaa asiaa kaivoslain (621/2011) 69 § 3 mom perusteella ennen kuin valituksenalainen päätös on saavuttanut lainvoiman. Lainkohdasta tai sen perusteluista taikka menettelyllisestä kaivoslain 72 §:stä ei käy ilmi, että säännöksillä olisi ollut tarkoitus poiketa yleisestä hallinto-oikeudellisesta lupamenettelystä taikka hallintoprosessioikeudellisesta menettelystä ennen kuin lupa on lainvoimainen.

Kaivoslain 69 §:n yksityiskohtaisten perustelujen (HE 273/2009 vp) mukaan lainsäätäjä on tarkoittanut lainkohtaa sovellettavan vasta luvan lainvoimaiseksi tuleminen jälkeen. Lainkohdan esitöiden mukaan:

”69 §. Luvan muuttaminen. Pykälässä säädettäisiin malminetsintäluvan, kaivosluvan ja kullanhuuhdontaluvan muuttamisesta. Kumottavan lain nojalla valtausoikeuden tai kaivosoikeuden muuttaminen ei ole mahdollista, vaan asiassa on jouduttu soveltamaan hallintolainkäyttölain 11 luvun säännöksiä.”

”Malminetsintätutkimusten eteneminen saattaa poiketa siitä, mitä lupaa tai sen voimassaolon jatkamista koskevaa lupaa haettaessa on osattu arvioida tarpeelliseksi. Sen vuoksi luvanhaltijalla voi olla tarve muokata malminetsintätutkimuksia koskevaa suunnitelmaa olennaisesti luvan voimassaoloaikana. Pykälän 3 momentin nojalla malminetsintäluvan haltija voisi myös tällaisissa tilanteissa hakea lupamääräysten tarkistamista.” (korostus tässä)

Vanhan kaivoslain (503/1965) aikaisen oikeustilan mukaan lainvoimaisen luvan muuttaminen ei ole ollut mahdollista luvanhaltijan hakemuksella, vaan asiassa on jouduttu soveltamaan hallintolainkäyttölain 11 luvun säännöksiä ylimääräisestä muutoksenhausta. Hallintolainkäyttölain 58 §:n (586/1996) mukaan ylimääräinen muutoksenhaku ei ole mahdollista ennen luvan lainvoimaiseksi tuloa. Nykyisen kaivoslain 69 §:n esitöiden mukaan aikaisemmin voimassa olleeseen oikeustilaan on haluttu tehdä muutos ainoastaan sen osalta, että lainvoimaista lupaa voidaan muuttaa hakemuksella. Kuten yllä on jo todettu, perusteluissa ei sen sijaan ole mainintaa hakemusmenettelyn vaikutuksesta vireillä olevan valitusasian käsittelyyn.

5.10.2018

Kaivoslain 69 §:ää tulkitessa tulee huomioida perustuslain 21 §:n suojaama oikeusturva, jonka mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa tuomioistuimessa käsitellyksi asianmukaisesti ja oikeudenmukaisessa menettelyssä. Laintulkintatilanteessa ei voida tehdä kyseisen perustuslain säännöksen merkitystä ja valituksen tekemistä hyödyttömäksi tai muuten vaikutuksettomaksi, mikä tulee huomioida myös kaivoslain 69 § 3 mom tulkinnessa.

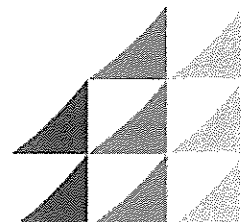
Metsähallituksen näkemys on, että valitusoikeudesta tulee tosiasiallisesti hyödyttömyyttä, jos lupahakemuksen muuttaminen kaivoslain 69 § 3 mom perusteella tarkoittaa asian palauttamista viranomaisen käsiteltäväksi kesken kyseistä lupaa koskevan oikeudenkäynnin eli ilman lupapäätöksen lainmukaisuuden tarkastelua - etenkin sen jälkeen, kun täytäntöönpanomääräyksen turvin alueella on jo toimittu huomattavassa määrin ja hallinto-oikeus on asettanut luvan mukaisen toiminnan täytäntöönpanokieltoon. Tässä tilanteessa viranomaispäätöksen lainmukaisuus tulee tutkia hallinto-oikeudessa, ja vasta valituksenalaisen päätöksen tultua lainvoimaseksi, muutoshakemus voidaan käsitellä viranomaisessa.

Siinä tapauksessa, että Tukes katsoo olevansa toimivaltainen käsittelemään ja ratkaisemaan asian yllä esitetystä huolimatta, Metsähallitus toteaa seuraavaa:

Lupahakemuksesta

Metsähallituksen näkemys on, että myös meneillään olevassa prosessissa hanketta koskevat tiedot on esitetty puutteellisesti muutoshakemuksessa. Hakemuksessa viitataan tutkimussuunnitelmaan, joka ei kuitenkaan sisälly toimitettuun aineistoon. Kaivoslain mukaan lupahakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja luotettava selvitys muun ohella toimintaa koskevista suunnitelmista. Hakemuksesta ei käy ilmi, millaiselle hankkeelle yhtiö on hakemassa lupaa ja vastaako se Natura-arvioinnissa esitettyä hankekuvausta, erityisesti kun täytäntöönpanoa haetaan 12.1.2018 tai 26.6.2014 lupien mukaisille tutkimustoimenpiteille. Nämä luvat mahdollistavat sellaisia toimenpiteitä, esimerkiksi sulanmaanaikaisia kairauksia tai kairauksia kannettavilla laitteistoilla lintujen pesimäajan ulkopuolella, joita ei ole kuvattu Natura-arvioinnissa ja joiden vaikutuksia ei ole arvioitu.

Yhtiö on lupahakemuksesta ilmenevällä tavalla perustellut hakemustaan kevättalven 2018 syväkairausten tulosten aiheuttamilla merkittävillä muutoksilla myös alueellisen malminetsinnän tutkimussuunnitelmaan. Tästä huolimatta yhtiö ei ole esittänyt tutkimussuunnitelmaa lupahakemuksessaan. Todettakoon, että kevättalven 2018 syväkairausten päättymisestä on yli puoli vuotta, eikä yhtiö ole esittänyt perusteita sille, miksi se ei ole toimittanut tutkimussuunnitelmaa hakemuksen liitteeksi, vaikka yhtiöllä on ollut asian hoitamiseen riittävä aika. Tutkimussuunnitelma on kaivoslain edellyttämä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys. Ilman tutkimussuunnitelmaa muutoshakemus on puutteellinen eikä asianosaisella ole mahdollisuutta arvioida hakemuksen vaikutusta etuunsa ja oikeuteensa. Hakemus ei täytä hallintolain- ja kaivoslain vaatimuksia eikä hakemusta olisi tullut lähettää lausunnoille täsmentymättömänä ja ilman kyseistä selvitystä. Hyvän hallinnon vaatimukset eivät täyty.

5.10.2018

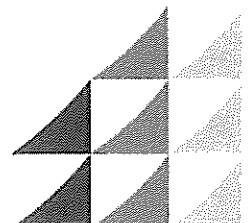
Metsähallitus toteaa, että sille on varattava kohtuullinen aika tutkimussuunnitelmaan perehtymiseen, sen vaikutuksen arvioimiseen yhdessä muiden yhtiön toimittamien selvitysten ja suunnitelmien kanssa sekä itse tutkimussuunnitelmasta lausumiseen asian käsittelyn myöhemmässä vaiheessa.

Metsähallitus huomauttaa, että se ei ole yhtiön muutoshakemuksessaan esittämällä tavalla vaatinut lupahakemuksen muutosta, vaan Metsähallituksen vaatimus on irrotettu asiayhteydestään. Metsähallitus on lausuessaan Natura-arvioinnista joulukuussa 2017 todennut johtopäätöksensä: *"Metsähallitus antaa lausuntonsa malminetsintäluvasta vasta kun Natura-arviointiprosessi on saatettu loppuun ja yhtiö on päivittänyt myös malminetsintälupahakemuksena vastaamaan yhtiön 15.11.2017 esittämää muuttunutta hankekuvausta"*. Metsähallitus on esittänyt Tukesille, että yhtiön malminetsintälupahakemuksen ja yhtiön hakemuksensa yhteydessä esittämän Natura-arvioinnin tulee käytettävien tutkimusmenetelmien ja esimerkiksi kairausmäärien osalta vastata toisiaan.

Metsähallitus kiinnittää kaivosviranomaisen huomion myös yhtiön täytäntöönpanomääräystä koskevassa hakemuksessa esittämään perusteluun *"Myöskään jo tehtyjen tutkimustoimien ei ole luonnonsuojeluviranomaisten kanssa tehtyjen seurantatoimien perusteella havaittu tällaista heikentymistä aiheuttaneen"*. Jo toteutettujen malminetsintätoimenpiteiden vaikutuksia on arvioitu valituksenalaiseen malminetsintälupapäätökseen liittyvässä Natura-arviointimenettelyssä. Luonnonsuojeluviranomaiset eivät ole yhtiön esittämällä tavalla todenneet, ettei heikentymistä ole aiheutunut, vaan katsoneet arviointimenettelyn puutteelliseksi. Seurannat on toteutettu yhtiön toimesta eikä yhdessä luonnonsuojeluviranomaisten kanssa. Lisäksi Metsähallitus on toistuvasti lausunnoissaan (6.11.2017 ja 20.12.2017) tuonut kaivosviranomaisen tietoon sen, ettei yhtiö pyynnöistä huolimatta ole toimittanut kasvillisuusseurantoja koskevaa aineistoa, jotta luonnonsuojeluviranomaisella olisi mahdollisuus varmistua yhtiön esittämistä johtopäätöksistä.

Mikäli Tukes vastoin Metsähallituksen näkemystä käsittelee ja ratkaisee malminetsintäluvan muuttamista koskevan asian ennen valituksenalaisen päätöksen lainvoimaistumista, lupapäätöksessä tulee ottaa huomioon seuraavat yleiset periaatteet.

- Tutkimustoimintaa tulee lupamääräyksin rajoittaa rauhoitettujen ja uhanalaisten lajien esiintymien läheisyydessä.
- Toiminnan kannalta välttämätön maastoliikenne tulee tapahtua ennalta sovittuja reittejä pitkin moottorikelkoilla ja tela-alustaisilla työkoneilla. Maastoliikenne tulee sallia vain talviaikana maan ollessa roudassa ja lumipeitteen suojaama.
- Kairauksissa tulee käyttää soijan talteenottoa. Kairakoneiden alla tulee käyttää suojamuoveja ja imeytysmateriaaleja mahdollisten polttoaine-, öljy- tai soijavuotojen varalta.
- Kairauksissa käytettävät maaputket tulee katkaista mahdollisimman läheltä maanpintaa ja putkien päät tulee tulpata.

5.10.2018

- Toiminnassa tapahtuvista poikkeustilanteista, esimerkiksi polttoainevuodoista tai muista onnettomuuksista, jotka voivat vaikuttaa alueen luonnonoloihin, tulee ilmoittaa välittömästi Metsähallitukselle.
- Malminetsintäluvan haltijan tulee hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista esittää Metsähallitukselle tarkka tutkimussuunnitelma toimenpiteineen ja reitteineen.

Täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Mikäli Tukes vastoin Metsähallituksen näkemystä käsittelee ja ratkaisee malminetsintäluvan muuttamista koskevan asian ennen valituksenalaisen päätöksen lainvoimaistumista, yhtiön hakemaa täytäntöönpanomääräystä ei tule myöntää. Haetun luvan myöntäminen täytäntöönpanomääräyksellä mahdollistaisi lupakäytännön, jonka lainmukaisuutta ei missään vaiheessa tutkittaisi tuomioistuimen toimesta valituksesta huolimatta, sillä tuomioistuinkäsittely olisi mahdollista välttää jättämällä uusi muutoshakemus. Tämä on vastoin oikeusvaltioperiaatetta, jonka ytimessä ovat hallintotoiminnan lainalaisuus ja sen tuomioistuinvalvonta.

Täytäntöönpanohakemusta harkitessaan Tukesin on myös otettava huomioon Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden 19.3.2018 antama välipäätös 18/0049/1, jolla malminetsintäluvan 12.1.2018 Nro MK2013:0041 täytäntöönpano on keskeytetty sekä yllä esitetyssä kappaleessa todetut lupahakemuksen puutteet.

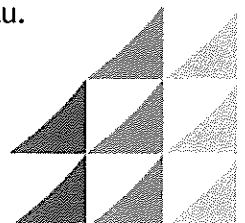
Yhtiö on täytäntöönpanomääräystään koskevassa hakemuksessaan hakenut täytäntöönpanomääräystä seuraavasti:

”Ensisijaisesti yhtiö hakee oikeutta suorittaa kaikkia 12.1.2018 annetussa lupapäätöksessä ML2013:0041 sallittuja toimenpiteitä kuitenkin niin, etteivät ne tee mahdollista muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Toissijaisesti yhtiö hakee oikeutta suorittaa kaikkia kaivosviranomaisen 26.6.2014 Mawson Oy:lle valtausoikeuteen KaivNro 8837 liittyvänä jatkoaikana myöntämän malminetsintäluvan mukaisia tutkimustoimenpiteitä niin, etteivät ne tee mahdollista muutoksenhakua hyödyttömäksi.”

Metsähallitus jättää kaivosviranomaisen arvioitavaksi, minkä merkityksen se antaa sille, että Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on keskeyttänyt valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanon, kunnes asia on hallinto-oikeudessa ratkaistu tai asiassa toisin määrätään, ja yhtiön hakema täytäntöönpanomääräys sijoittuu osin samoille alueille.

Edelleen kaivosviranomaisen on huomioitava, että edellä mainitut luvat (12.1.2018 ja 26.6.2014), mahdollistavat sellaisia toimenpiteitä, esimerkiksi sulanmaanaikaisia kairauksia tai kairauksia kannettavilla laitteistoilla lintujen pesimäajan ulkopuolella, joita ei ole kuvattu Natura-arvioinnissa ja joiden vaikutuksia ei ole arvioitu.

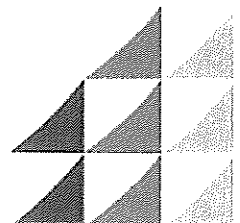
5.10.2018

Metsähallitus varaa mahdollisuuden täydentää lausuntoaan myöhemmin.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet erikoissuunnittelija Liinu Törvi ja lakimies Markku Tuominen.

Jyrki Tolonen
Aluejohtaja
Metsähallitus Lapin Luontopalvelut

Tiedoksi Liisa Viitala / Lapin ELY-keskus

28.11.2018

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
kaivosasiat@tukes.fi

Lausunnon maakotkaa ja tikankonttia koskevat osuudet ovat julkisuuslain (621/1991) 24 §:n 14 kohdan mukaan salassa pidettäviä. Lausunto sisältää myös Mawson Oy:n liikesalaisuuksiksi määrittelemiä tietoja.

Viite: Lausuntopyyntö 1.6.2018

LAUSUNTO ”MUSTIAAPA-KAATTASJÄRVEN NATURA -ARVIOINTI” -NIMISESTÄ NATURA-ARVIOINNISTA, MAWSON OY

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt Metsähallitukselta lausuntoa Natura-arvioinnista, jossa arvioidaan Mawson Oy:n (jäljempänä yhtiö) Kairamaat 2-3 malminetsintälupahakemusalueelle sijoittuvan tutkimussuunnitelman ja toteutettavien tutkimusten vaikutuksia Mustiaapa-Kaattasjärven Natura 2000 -alueen suojeluperusteena oleviin lajeihin ja luontotyyppisiin. Arviointi liittyy yhtiön malminetsintälupapäätöksen ML2013:0041 muuttamista koskevaan hakemukseen (jäljempänä muutoshakemus). Lausuttavana oleva Natura-arviointi on päivätty 31.5.2018 ja sen ovat laatineet Mawson Oy ja Golder Associates Oy.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä Lapin ELY-keskus) on esittänyt 25.7. Natura-arviointiin liittyviä täydennystarpeita. Täydennystarpeet koskevat erityisesti luontotyyppien kuviotietojen täydentämiseen siten, että kasvillisuuskartoituksen aineistolla täydennetään Metsähallituksen luontotyyppiä koskevaa kuviotietoa. ELY-keskus ei ole pitänyt riittävänä täydennyksenä sitä, että maastokartoituksen tulokset toimitetaan syksyllä erillisenä liitteenä. ELY on korostanut erityisesti maastosta kesällä 2018 kerättävien tietojen sisällyttämistä ja huomioimista Natura-arvioinnin johtopäätöksissä.

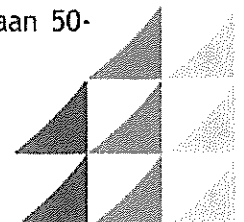
Yhtiö on toimittanut 31.8.2018 aineiston kesällä 2018 tehdyistä luontokartoituksista. Aineisto koostui paikkatietoaineistosta koskien kuvioitujen alueiden sisällä sijaitsevia vaihtoehtoisia kairauspaikkoja, kuvioitujen alueiden ulkopuolisia kairauspaikkoja, kuvioaineistoa, kartoittajien reittilokeja ja uusia lajihavaintoja. Näiden lisäksi oli ladattavissa kuvat suurimmalta osalta vaihtoehtoisista kairauspaikoista. 2.11.2018 yhtiö toimitti kasvillisuusseurantoja koskevan excel-aineiston.

Toteutunut malminetsintä

Yhtiö on toteuttanut Natura-alueella tähän mennessä kairauksia kannettavilla laitteistoilla vuosina 2012-2015 yhteensä 94. Timanttisyväkairauksia on toteutettu v. 2017 42 kairaus ja v. 2018 44 kairaus. Kairaamalla otettuja näytteitä on yhteensä noin 25 000 metriä. Näiden lisäksi vasaranäytteitä on 177 kpl ja maaperänäytteitä 144 kpl sekä pohjamoreeninäytteenottoa 982 kpl.

Natura-arvioinnissa esitetyt tiedot hankkeesta

Arvioinnin mukaan yhtiön päätutkimusmenetelmänä seuraavan kolmen vuoden lupajaksolla tulee olemaan timanttisyväkairaus, jonka määräksi arvioidaan 50-

28.11.2018

70 000 metriä. Kairaukset suoritetaan talvella lumipeitteisenä aikana ja Natura-alueella on yhtäaikaisesti käytössä enimmillään viisi kairausyksikköä. Kairauksissa käytetään soijan talteenottoa. Muita käytettäviä tutkimusmenetelmiä ovat geologinen vasara- ja maaperänäytteenotto, geofysikaaliset mittaukset sekä koneellinen moreeninäytteenotto.

Natura-arvioinnissa esitetään 531 kpl vaihtoehtoisia kairauspaikkoja, joista tullaan enimmillään kairaamaan 200 paikalla kolmen vuoden lupakauden aikana. Vaihtoehtoisten kairapaikkojen sijainti saattaa muuttua esitetystä enimmillään noin 30 metriä.

Arvioinnin mukaan tutkimusalueen lajit ja arvokkaat elinympäristöt tunnetaan hyvin. Arvioinnissa esitetään, että kairauksia edeltävällä kasvukaudella tarkistetaan kultakin vaihtoehtoiselta kairauspaikalta mahdolliset erityiset luontoarvot: Natura 2000 -alueen suojelun perusteena olevien kasvilajien esiintyminen, kairauspaikan luontotyyppin edustavuus sekä muut erityiset luontoarvot kaikilla vaihtoehtoisilla kairauspaikoilla ja niiden läheisyydessä (noin 40 metrin säteellä). Tarkistusten seurauksena jokainen kairauspaikka, jolla havaitaan uhanalaisen tai suojeluperustelajin esiintymä tai erityisen arvokas elinympäristö, rajataan yksiselitteisesti pois toteutettavien kairausten joukosta. Kaikista kairauspaikoista laaditaan kairauspaikkakohtaiset tietokortit, joissa esitetään mm. Natura-luontotyyppi ja sen edustavuus, kasvillisuustyyppi, lajisto (eriteltynä suojellut ja uhanalaiset lajit), muut huomiot sekä valokuva.

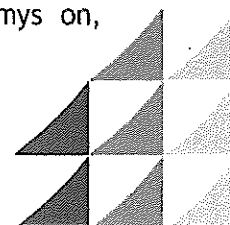
METSÄHALLITUKSEN LAUSUNTO

Hankkeen tausta

Yhtiö haki kesällä 2017 malminetsintäluvan ML2013:0041 voimassaolon jatkamista ja lupapäätöksen täytäntöönpanoa muutoksenhausta huolimatta. Hakemukseen liittyi Natura-arviointi, joka useiden täydennysten jälkeenkin todettiin luonnonsuojeluviranomaisten toimesta puutteelliseksi. Tukes antoi kuitenkin päätöksen malminetsintäluvan voimassaolon jatkamista 12.1.2018. Päätös sisälsi myös määräyksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta.

Metsähallitus valitti päätöksestä Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen. Metsähallituksen peruste muutoksenhaulle oli se, että kaivosviranomaisen päätös perustui puutteelliseen Natura-arviointiin eikä päätöksen lupaehdoilla voitu varmistua luonnonsuojelulaissa ja kaivoslaissa kiellettyjen seurausten syntymättä jäämisestä. Yhtiö toteutti talvella 2018 44 kairausta ennen kuin Pohjois-Suomen hallinto-oikeus 19.3.2018 antamallaan välipäätöksellä 18/0049/1 keskeytti täytäntöönpanomääräyksen toimeenpanon. Valitusten käsittely on yhä kesken hallinto-oikeudessa eikä malminetsintälupapäätös ML2013:0041 ole saavuttanut lainvoimaa.

Metsähallitus on esittänyt kaivosviranomaiselle 5.10.2018 antamassaan lausunnossa, että se jättäisi muutoshakemuksen käsittelemättä, kunnes hallinto-oikeus ratkaisee malminetsintälupapäätöstä koskevat valitukset. Metsähallituksen näkemys on,

28.11.2018

että Tukesilla ei ole toimivaltaa käsitellä valituksenalaista päätöstä koskevaa asiaa kaivoslain (621/2011) 69 § 3 mom perusteella ennen kuin valituksenalainen päätös on saavuttanut lainvoiman. Perusteet tälle näkemykselle on esitetty edellä mainitussa lausunnossa.

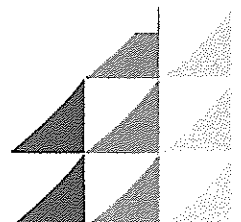
Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen velvoite Natura -alueen luonnonarvoille aiheutuvien vaikutusten arvioinnista liittyy aina lupaprosessiin. Koska lupaviranomaisena toimiva Tukes, vastoin luonnonsuojeluviranomaisten kantoja, on kuitenkin kuuluttanut malminetsintäluvan muutoshakemuksen, Metsähallitus on perehtynyt laadittuun Natura-arviointiin ja arviointia täydentävään luontokartoitusaineistoon ja esittää siitä seuraavat huomiot.

Arvioinnin asianmukaisuudesta

Natura-arvioinnin luontoselvitykset

Jotta arviointia voitaisiin pitää asianmukaisena, on sen muun muassa perustuttava objektiivisiin ja tieteellisiin menetelmiin perustuvaan tietoon alueen ympäristöstä ja luontoarvoista. Riittävät luontoselvitykset muodostavat asianmukaisen Natura -arvioinnin pohjan. Metsähallitus on edellyttänyt, että malminetsintää koskevat Natura-arvioinnit perustuvat kairauspaikkojen ja niille johtavien reittien asianmukaisiin inventointeihin. Lausuttavana oleva Natura-arviointi on päivätty 31.5.2018 ja se perustuu yhtiön jo aiemman Natura-arviointiprosessin aikana kairauspaikkojen osalta liian yleispiirteiseksi todettuun luontokartoitusaineistoon. Ennen arvioinnin laatimista toteutettujen luontokartoitusten tulee ohjata kairauspaikkojen sijoittumista eikä tätä harkintaa voi lykätä tehtäväksi Natura-arvioinnin laatimisen tai lupakäsittelyn jälkeen, kuten yhtiö arvioinnissa esittää.

Natura-arvioinnissa vaikutusten kohdistuminen tiettyihin suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajien elinympäristöihin voidaan osoittaa luotettavasti vain siinä tapauksessa, että vaikutuksen kohteena olevat alueet on asianmukaisesti inventoitu. Natura-arvioinnissa esitetyt tiedot luontoarvoista, joihin toiminta vaikuttaa, poikkeavat merkittävästi siitä, mitä arvion toimittamisen jälkeen tehdyt luontokartoitukset osoittavat. Esimerkkinä tästä ovat seuraavat huomiot suojelun perusteena olevien tikankontin ja lettojen osalta. Lisäksi on huomioitava, että kokonaan kairauspaikkakohtaisten inventointien ulkopuolelle on jäänyt 117 kairauspaikkaa.

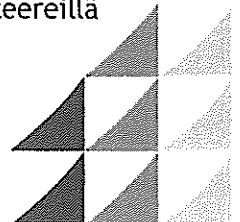

28.11.2018

Letot: Letot ovat Mustiaapa-Kaattasjärven Natura-alueen kannalta keskeinen luontotyyppi, koska myös alueen uhanalaislajisto keskittyy letoille. Yhtiö korostaa toimenpiteiden toteutuksen muokkaamista jatkuvasti päivittyvän luontotiedon perusteella. Natura-arvioinnissa mainitaan, että maastoinventoinneissa on kartoitettu tutkimusalueella esiintyvät Natura-luontotyypit, ja viitataan inventoinneissa löytyneisiin lettoihin. Yhtiön keräämä luontotyyppiaineisto toimitettiin myös Natura-arvioinnin liitteenä paikkatietoaineistona. Tätä taustaa vasten on erikoista, että yhtiön päivittämän luontotyyppiaineiston sijaan Natura-arvioinnissa käytetään Metsähallituksen 14 vuotta vanhaa biotooppikuvioaineistoa valintaa millään lailla perustelematta. Lettojen osalta käytetyllä luontotyyppiaineistolla on huomattava vaikutus arviointiin ja mahdollisesti myös luontotyyppiä koskeviin johtopäätöksiin. Natura-arvioinnin mukaan letot-luontotyyppille on suunniteltu 26 vaihtoehtoista kairauspaikkaa, kun yhtiön omien luontotyyppiaineistojen perusteella letoille osuisi 56 kairauspaikkaa. Myös suunnitelluista kulkureiteistä huomattavasti arvioitua suurempi osuus sijaitsisi letoilla, jos yhtiö vertaisi reittejä omaan luontotyyppiaineistoonsa.

Yhtiön Natura-arvioinnissa esittämät periaatteet luontoarvojen huomioimisesta ja näiden periaatteiden toteutuminen: Yhtiö ilmoittaa Natura-arvioinnissa, että kairauksien osalta jätetään vähintään 10 m suojavyöhyke puroihin, noroihin ja muihin pienvesiin. Kuitenkin lukuisat vaihtoehtoiset kairauspaikat (mm. NAID 731, 780, 779, 781 ja 775) on sijoitettu alle 10 m päähän peruskartalla näkyvistä puroista, osa aivan puroon kiinni. Natura-arvion mukaan *"Tarkistusten seurauksena jokainen kairauspaikka, jolla havaitaan uhanalaisen tai suojeluperustelajin esiintymä tai erityisen arvokas elinympäristö, rajataan yksiselitteisesti pois toteutettavien kairausten joukosta"*. Yhtiö toimitti kesällä 2018 tehtyjen maastoinventointien tulokset Metsähallitukselle ja ELY-keskukselle 31.8.2018 ja mainitsee saateviestissään, että inventointien perusteella poistettiin kaksi vaihtoehtoista kairauspaikkaa (NAID592 ja NAID587), joiden vierestä löytyi tikankonttia. Kuitenkin toimitetun paikkatietoaineiston perusteella ainakin kahdeksan muuta kairauspaikkaa sijaitsee keskellä uhanalaisen suopunakämmekän esiintymiä 1-10 m päässä lähimmistä versoista. Lisäksi Natura-arvion mukaan [uhanalaisten ja harvinaisten kasvilajien] *esiintymäalueet, joilla lajeja esiintyy runsaammin, rajataan kokonaisuudessaan pois näytteenoton ja kulkemisen piiristä*. Natura-arviossa ilmoitetut kairauskoneen pääkulkureitit kulkevat kuitenkin monin paikoin suoraan tiheästi suopunakämmekkää kasvavien soiden halki. Näiden kairauspisteiden poisjättämistä tai reittilinjausten muuttamista karttuneen luontotiedon johdosta yhtiö ei mainitse.

Kesällä 2018 tehdyt kairauspaikkakohtaiset inventoinnit osoittavat, että vaihtoehtoisia kairauspisteitä on sijoitettu mm. lehtoon, luhtaletuille ja metsäkortekorpiin. Natura-arvioinnissa ei tarkemmin määritellä 'erityisen arvokasta elinympäristöä', mutta edellä mainitut lienevät kaikilla mahdollisilla kriteereillä

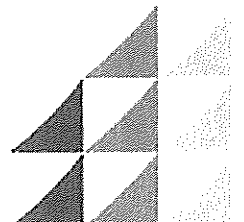

28.11.2018

syväkairaustoiminnassa vältettäviä elinympäristöjä. Näiden arvokkaiden elinympäristöjen osalta yhtiö määrittelee 31.8.2018 lähettämässään viestissä uuden toimintamallin, jonka mukaan kairaaminen arvokohteilla onkin mahdollista, vaikka Natura-arvioinnin mukaan erityisen arvokkaat elinympäristöt jätetään *yksiselitteisesti toiminnan ulkopuolelle*. Se, että yhtiö jättää noudattamatta itse määrittelemiään toimintaperiaatteita tai muuttaa niitä tarpeen vaatiessa, vie uskottavuuden yhtiön toiminnalta.

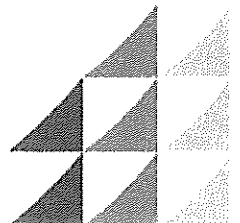
Metsähallituksen näkemyksen mukaan Natura-arviointi perustuu alueella tehtyihin yleispiirteisiin luontoinventointeihin, eikä riittäviin kairauspaikkakohtaisiin luontokartoituksiin. Siksi **Natura-arviointia ei voi pitää asianmukaisesti laadittuna**. Metsähallituksen näkemyksen mukaan Natura-arvioinnissa tulee yksiselitteisesti esittää luontoselvitysten perusteella soveltuviksi todetut kairauspaikat. Tätä tarkastelua ei voida jättää myöhempien selvittelyjen ja erilaisten sähköpostiviestien varaan. Natura-arvioinnin johtopäätöksineen tulee perustua kesän 2018 maastoinventointien tuloksiin.

¹ TUOMIO 14.10.2010 - ASIA C-535/07, kohta 56

28.11.2018

² Ibid, kohta 58

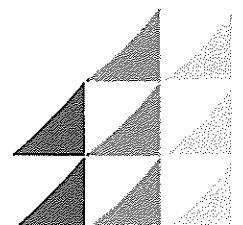

28.11.2018

⁵ Kaukonen, M., Eskola, T., Herukka, I., Karppinen, H., Karvonen, L., Korhonen, I., Kuokkanen P. ja Ervola, A. (toim.) 2018: Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöopas. 130 s.

⁶ Tikkanen H., Rytönen S., Karlén O-P., Ollila T., Pakanen V-M, Tuohimaa H., Orell, M. (2018). Modelling golden eagle habitat selection and flight activity in their home ranges for safer wind farm planning. Environmental Impact Assessment Review. 71. 120-131.

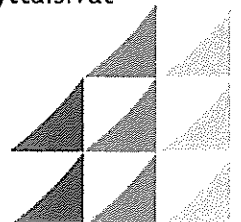
⁷ Hedfors, R., (2015). Movement Ecology of Golden Eagles (*Aquila Chrysaetos*) and Risks Associated with Wind Farm Development. SLU, Dept. of Wildlife, Fish and Environmental Studies, Umeå.

28.11.2018

Seurannat

Koska yhtiö on hyvin poikkeuksellisesti tehnyt Natura-alueella sulan maan aikaisia kairauksia, on Metsähallitus lausunnoissaan edellyttänyt kasvillisuus- ja luontotyyppivaikutusten arvioinnin perustuvan asianmukaisesti ja objektiivisesti tehtyyn ennen-jälkeen -seurantaan. Seurantasuunnitelman mukaisesti vuonna 2014 tehdyt lähtötilaseurannat on toteutettu siten, että kasvillisuusvaikutusten arvioinnin kannalta keskeisen pohjakerroksen peittävyysprosentit summautuvat kullakin seurantarudulla sataan, ja kenttäkerroksen peittävydet on arvioitu erikseen (Ahma Ympäristö Oy 5.5.2015). Yhtiön vuosina 2015-2018 tekemissä seurannoissa kasvillisuusruutujen pohjakerrospeittävydet eivät kuitenkaan summaudu sataan vaan heittelevät sattumanvaraisesti 5 %:n ja 127 %:n välillä, mikä tekee vuosien välisen vertailun ja mahdollisten lajistomuutosten tarkastelun mahdottomaksi. Myös ruutujen kokonaispeittävydet (pohjakerros + kenttäkerros) jäävät yleisesti 100 %:n alle. Yhtiö ilmoittaa Natura-arvioinnissa, että kasvillisuusvaikutukset kairauspaikoilla ovat lyhytaikaisia, ja palautumiseen menee noin kaksi kasvukautta. Seurantaexcelin perusteella pohjakerroksen sammalten peittävydet ruuduilla näyttäisivät

28.11.2018

kuitenkin yleisesti pienenevän lähtötilanteesta. Esimerkiksi seurantaruudulla 11 rahkasamalten peittävyys on ollut 100% vuonna 2014, mutta tämän jälkeen (2015-2018) rahkasammalet näyttävät hävinneen alalta kokonaan. Seuranta-aineistoa ei selitetä, analysoida tai tarkastella Natura-arvioinnissa millään tavoin. Myöskään mitään tietoa siitä, mitkä ruuduista ovat kairaamattomia kontrolliruutuja, tai siitä, minä vuonna kairaus on milläkin ruudulla toteutettu, ei arvioinnissa esitetä.

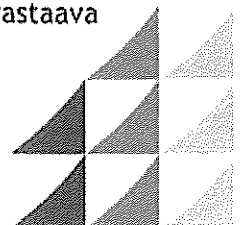
Metsähallitus kiinnittää kaivosviranomaisen huomion siihen, että neliömetrin kokoisia seurantaruutuja on kaikkiaan 136 kpl, mutta vain yhdellä ruudulla on havaittu yhtenä vuonna niukasti kairaussoijaa. Koska yhtiön tekemän silmämääräisen seurannan mukaan soijaa esiintyy kairauspisteillä yleisesti kairamisen jälkeisenä vuonna, herää kysymys, ovatko kairaukset ylipäättään osuneet kasvillisuusseurantaruuduille.

Natura-arvioinnin liitteenä yhtiö toimitti kasvillisuusseurannoista kaksi erillistä johtopäätösdokumenttia (liitteet SB ja SC), joissa esitetään vain yleisluonteisia havaintoja viittaamatta kertaakaan varsinaiseen seuranta-aineistoon. Lähes identtisten dokumenttien sisällössä on joitain eroja. Esim. toisen arvion Yhteenvedokappaleen mukaan 'Lajistossa muutokset ovat aluksi yksipuolistumisen suuntaan, kunnes tilanne alkaa normalisoitua kohti lähtötilannetta muutamien vuosien kuluessa', kun taas toisen arvion yhteenvedon mukaan 'Lajistossa muutokset ovat yksipuolistumisen suuntaan'. Yhteenvedoista ei siis selviä, onko lajisto yksipuolistunut vai ei. Metsähallitus toteaa, että kasvillisuusseurantoja, niiden dokumentointia, tulosten tarkastelua ja seurannoista vedettyjä johtopäätöksiä ei yhtiön toimittamista aineistoista päätellen ole tehty asianmukaisella tavalla.

Edellä mainitut seurannan puutteita koskevat huomiot ovat merkittäviä vaikutusten arvioinnin kannalta, koska seurantatuloksiin viitaten Natura-arvioinnin luontotyyppikohtaisissa tarkasteluissa on jätetty kokonaan huomioimatta 94 vuosina 2012-2016 kannettavilla kairauslaitteistoilla toteutettua kairautta. Yhtiön esittämien seurantatulosten perusteella ei ole olemassa perusteita kyseiselle ratkaisulle.

Suojavyöhyke uhanalaisten lajien esiintymien ympärillä

Natura-arvioinnin mukaan uhanalaisten lajien esiintymien ympärillä käytetään 10 metrin suojavyöhykettä. Metsähallituksen näkemyksen mukaan yhtiön käyttämä suojavyöhyke ei ole riittävän laaja turvaamaan uhanalaisesiintymiä mahdollisissa poikkeustilanteissa. Viime vuosien kokemukset malminetsinnästä osoittavat, että toimintaan liittyy merkittäviä riskejä, jotka ovat myös toteutuneet. Natura-alueilla toimivien malminetsintäyhtiöiden kairakoneita ja muuta laitteistoa on mm. uponnut suohon ja syttynyt palamaan. Vaikka polttoainevuotoihin on varauduttu samoin kuin Mawson Oy esittää tekevänsä, malminetsinnästä on aiheutunut polttoainevuotoja, joiden seurauksena pilaantuneita maa-aineksia on jouduttu poistamaan huomattavia määriä selvästi yli kymmenen metrin etäisyydellä kairauspisteestä. Viiankiaavalla tapahtuneet polttoainevuodot ja niihin liittyneet PIMA-kunnostukset osoittivat, että riittävät suojavyöhykkeet ovat tärkeä konkreettinen tapa turvata alueen luontoarvoja. Metsähallitus kiinnittää kaivosviranomaisen huomion siihen, että muilla Lapin Natura 2000 -alueilla toimivilla malminetsintäyhtiöillä vastaava

28.11.2018

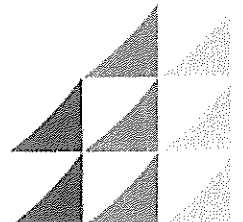
kairauspisteitä koskeva suojavyöhyke on 30 metriä, ja toivookin, että myös Mawson Oy vastuullisena kansainvälisenä yhtiönä ottaisi tämän käyttöön.

Lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet erikoissuunnittelijat Pauliina Kulmala, Stefan Siivonen ja Liinu Törvi sekä lakimies Markku Tuominen.

Jyrki Tolonen
Aluejohtaja
Metsähallitus Lapin Luontopalvelut

Liitteet Kartta kairauksista kotkan pesäreviirillä

Tiedoksi Lapin ELY-keskus / Liisa Viitala

13.9.2018

LAPELY/3255/2017

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 16.8.2018, ML2013:0041

Lausuminen Mawson Oy:n malminetsintälupahakemuksesta ML2013:0041

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pyytänyt kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Lapin ELY-keskuksen lausuntoa Mawson Oy:n malminetsintälupahakemuksesta ML2013:0041. Lupahakemukseen liittyy Natura-arviointi (1.6.2018), johon ELY-keskus on pyytänyt täydennyksiä 25.7.2018.

ELY-keskus ilmoittaa, että lausunto voidaan antaa vasta, kun Natura-arviointi- ja lausun-
tomenettely on päättynyt, koska arvioinnin johtopäätökset vaikuttavat keskeisesti mal-
minetsintähakemuksesta annettavan lausunnon sisältöön.

Ylitarkastaja

Liisa Viitala

TIEDOKSI Metsähallitus / Liinu Törvi

3.12.2018

LAPELY/2226/2018

Lausunto sisältää Mawson Oy:n
liikesalaisuuksiksi määrittelemiä
tietoja

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 1.6.2018 ja 8.6.2018

Luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto Natura-arvioinnista (31.5.2018), Mawson Oy:n malminetsintä Mustiaapa - Kaattasjärven Natura 2000 -alueella

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt 1.6.2018 Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) lausuntoa Natura-arvioinnista, joka koskee Mawson Oy:n malminetsintäluvan ML2013:0041 (Tukes 12.1.2018) muutoshakemusta. Natura-arviointi on nimeltään "Natura-arviointi, Mustiaapa - Kaattasjärven Natura 2000 -alue (FI 1301301)" ja se on päivätty 31.5.2018. Arvioinnin hanke- ja suunnitelmakuvausten on laatinut Mawson Oy (osa I). Suojeluperusteisiin kohdistuvasta vaikutusten arvioinnista on vastannut Golder Associates Finland Oy alikonsultinaan Finventia (osa II). Arviointiin sisältyy myös muita luonnonarvoja koskeva osuus, jonka on laatinut Mawson Oy (osa III).

Yhtiö on tehnyt kairauspaikkojen inventointeja kesällä 2018. Tietoja inventoijien kulkureiteistä ja kasvilajihavainnoista on toimitettu ELY-keskukselle 18.6.2018 ja 29.6.2018. ELY-keskus on pyytänyt 25.7.2018 yhtiötä täydentämään arviointia mm. siten, että kasvillisuuskartoitusten aineistot sisällytetään Natura-arviointiin ja otetaan huomioon arvioinnin johtopäätöksissä. Vastaus täydennyspyyntöön toimitettiin 31.8.2018. Lisäksi yhtiö on toimittanut 2.11.2018 ELY-keskukselle kasvillisuusseurantaruutujen raakadatan täydennettynä kesän 2018 tuloksilla (excel-tiedosto).

Hankkeen taustatiedot

Yhtiöllä on Kairamaat 2 - 3 -alueelle Tukesin 12.1.2018 myöntämä jatkolupa malminetsintään. Tukesin lupapäätöksestä on valitettu Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen (ELY-keskus, Metsähallitus) eikä se siten ole lainvoimainen. Tähän lupaan yhtiö on hakenut 4.4.2018 muutosta. ELY-keskus on em. malminetsintälupaa koskevassa Natura-lausunossaan (14.12.2017) katsonut, että arviointi on täydennysten jälkeenkin riittämätön varmistamaan ennakolta, ettei Mustiaapa - Kaattasjärven Natura-alueen luonnonarvoille aiheudu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. ELY-keskus edellytti Natura-arvioinnin täydentämistä mm. luontotyyprien ja lintulajien sekä kulkureittien osalta.

Tukesin myöntämän täytäntöönpanomääräyksen (12.1.2018) nojalla yhtiö on tehnyt syväkairauksia Kairamaat 2 - 3 -alueella kevättalvella 2018 alueella yhteensä 44 kairausta.

Kairaukset päättyivät Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden keskeytettyä täytäntöönpanomääräyksen toimenpanon antamallaan välipäätöksellä. ELY-keskus on Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle tekemässään valituksessa esittänyt näkemyksensä, että kaivoslain 69 §:n mukainen luvan muuttaminen voi kohdistua ainoastaan lainvoimaiseen lupaan ja pitää nyt vireillä olevaa menettelyä luonnonsuojelulain ja kaivoslain vastaisena (LAPELY/3255/2017, 12.2.2018 ja 13.6.2018).

Arvioitava hanke

Yhtiö on paikantanut Kairamaat 2 - 3 -alueelta ensimmäiset malmiaiheet, joiden osalta tehdään inventointikairauksia. Muualla alueella jatketaan alueellista malminetsintää (peruskartoitusta).

Alueella aikaisemmin tehdyt tutkimukset

Mawson Oy on aloittanut malminetsintätutkimukset Mustiaapa - Kaattasjärven Natura-alueella vuonna 2010. Kairaukset Natura-alueella aloitettiin käyttäen erityyppisiä kannettavia kairauslaitteistoja. Kairamaat 2 - 3 -alueella on tehty vuosina 2012 - 2015 yhteensä 94 kairausta kannettavilla kairauslaitteistoilla. Timanttikairauksia on tehty 42 kpl vuonna 2017 ja 44 kpl vuonna 2018. Pohjamooreenin näytteenottoa on tehty yhteensä 982 kpl. Lisäksi lohkarista ja kalliosta on otettu vasaranäytteitä 177 kpl, ja maaperänäytteitä 144 kpl (käsin otetut näytteet). Geofysiikan mittauksia on tehty helikopterilla, hiihtämällä ja maastossa kävelemällä useassa eri vaiheessa vuosina 2012 - 2018.

Suunnitellut tutkimukset

Kairamaat 2 - 3 -alueella on suunniteltu tehtävän geologista vasara- ja maaperänäytteenottoa, timanttisyväkairausa, koneellista moreeninäytteenottoa ja geofysikaalisia mittauksia.

Päätutkimusmenetelmänä on timanttisyväkairaus. Vaihtoehtoisia kairauspaikkoja on yhteensä 531 kpl, joista kairataan enimmillään 200 kohdetta. Yhdeltä kairauspaikalta voidaan ottaa useampi näyte. Syväkairauksissa käytetään erillistä vedenpuhdistus- ja soijankeräysjärjestelmää, jossa vedestä erotettu soija kuljetetaan pois alueelta. Kierrätetty vesi päästetään puhdistettuna takaisin ympäristöön. Natura-alueella voidaan kairata yhtäaikaisesti enimmillään viidellä kairausyksiköllä. Kaikki kairaukset tehdään talvella lumipeitteisenä aikana. Kairausreiät ovat pääasiassa 100 - 600 metrin syvyisiä. Syvyydestä ja kallioperän kovuudesta riippuen yhden reiän kairaaminen kestää keskimäärin kahdesta viiteen vuorokautta. Kairauksissa käytettävä vesi otetaan pääasiassa vanhoista kairanrei'istä, alueella sijaitsevista isommista järvistä ja lammista tai riittävän suurista virtavesistä.

Kairauksissa käytetään samoja pääreittejä, joita on käytetty aikaisemmin tehdyissä tutkimuksissa. Siirtymärei'it yksittäisille kairauspaikoille ovat monin paikoin uusia. Kulkurei'it kairauskohteille valmistellaan etukäteen tamppaamalla ja tarvittaessa jäädyttämällä. Jäädytykseen käytettävä vesi otetaan kairauspaikan läheisyydessä olevista runsasvetisistä järvistä tai lammista, vanhoista kairanrei'istä tai alueen virtavesistä.

Käsin toteutettavan geologisen vasaranäytteenoton määrä on enimmillään noin 100 kpl ja maaperänäytteiden määrä noin 120 kpl. Vasaranäytteenottoa voidaan tehdä periaatteessa ympärivuotisesti, maaperänäytteenottoa vain sulan maan aikana.

Geofysikaaliset mittaukset tehdään loppusyksystä tai yleisemmin talvella lumipeitteisenä aikana. Talviaikaisissa geofysiikan mittauksissa voidaan käyttää apuna moottorikelkkaa. Mittauksia voidaan toteuttaa myös pienoislennokin, lentokoneen tai helikopterin avulla lintujen pesimäajan (1.5. - 31.7.) ulkopuolella ja syysmuuton päätyttyä. Kokonaismittausaika on arviolta muutamista päivistä enimmillään muutamiin kuukausiin.

Koneellisesti tehtävää pohjamoreeninäytteen ottoa (BOT-näytteenotto) tehdään 500 eri paikalla. Ajallisesti pohjamoreenin näytteenotto kolmen vuoden lupajaksolla kestää enimmillään noin 4 kuukautta. Kulkeminen tapahtuu moottorikelkalla ja teloilla kulkevalla näytteenottolaitteistolla.

Tiedot Mustiaapa - Kaattasjärven Natura 2000 -alueesta

Lapin ELY-keskus viittaa tässä yhteydessä ELY-keskuksen lausuntoon 8.11.2018 (LAPELY/2244/2017), jossa on esitetty Mustiaapa - Kaattasjärven Natura-alueen suojeluperusteet voimassa olevan tietolomakkeen sekä vireillä olevan tietokantapäivityksen mukaan.

Tiivistelmä Natura-arvioinnissa todetuista vaikutuksista Mustiaapa - Kaattasjärven Natura-alueen suojeluperusteisiin

Arvioinnin mukaan malminetsinnän vaikutukset Natura-alueen suojeluperusteisiin voivat aiheutua maaston/kasvillisuuden kulumisesta kairauspaikoilla ja kulkureiteillä, puiden/pensaiden poistosta tai vaurioitumisesta, luontodirektiivin liitteen II lajien yksilöiden/esiintymien heikkenemisestä tai häviämisestä, kairaussoijan aiheuttamasta kasvillisuuden tukahduttamisesta sekä melusta ja liikkumisesta aiheutuvasta häiriöstä. Lisäksi mahdolliset muutokset pohjavesiolosuhteissa voisivat vaikuttaa luontotyyppeihin ja lajeihin.

Luontotyypit

Luontotyyppikohtaisessa arvioinnissa on oletettu, että kaikki kyseiselle luontotyyppille suunnitellut vaihtoehtoiset kairauspaikat toteutetaan. Jos ko. luontotyyppille suunniteltujen vaihtoehtoisten kairauspaikkojen määrä on yli 200 kpl, on vaikutusalueen pinta-ala laskettu 200 kairauksen (maksimimäärä) perusteella. Lisäksi päällekkäisille luontotyypeille sijoittuvat vaihtoehtoiset kairauspaikat on huomioitu pinta-alatarkastelussa kummankin luontotyypin osalta.

Kairauspaikkojen vaikutusalueen pinta-ala on arvioitu olevan 150 m². Se on alue, jolle kairauskone ja apulaitteet sekä varusteet sijoitetaan. Kairauspaikalla mahdollisesti vaurioituvan alueen pinta-alana on käytetty 28 m². Reittien osalta suunnitellut reitit on kohdistettu luontotyyppikuvioille. Reittien vaikutusalan laskemisessa on puustoisilla luontotyypeillä käytetty 3 metrin reittileveyttä ja avoimilla luontotyypeillä 6 metrin reittileveyttä.

Alueelle suunniteltujen syväkairausten laskennalliset vaurioalueiden sekä vaikutusalueiden (kairaukset ja reitit) pinta-alat ovat arvioinnin mukaan seuraavat:

	Vaurioalue	Vaikutus- alue (kai- raukset ja kulkeminen)	Vaikutusalueen osuus luontotyypin pinta- alasta Natura-alueella	
			Voimassa oleva Natura-tietolomake	Päivitetty Natura- tietolomake
Aapasuot	0,56 ha	15,5 ha	0,36 %	0,39 %
Letot	0,073 ha	3,19 ha		0,59 %
Vaihettu- missuot ja rantasuot*	0,011 ha	0,14 ha		0,56 %
Luonnon- metsät	0,56 ha	5,1 ha	1,65 %	0,38 %
Puustoiset suot	0,31 ha	5,57 ha	0,91 %	0,29 %
Humuspi- toiset järvet ja lammet	0,017 ha	0,59 ha	0,11 %	0,16 %
Pikkujoet ja purot	0,0084 ha	0,062 ha	0,10 %	0,62 %

Natura-arvioinnin mukaan malminetsinnästä aiheutuu luontotyyppihin varmuudella jonkinasteista, pienialaista vaurioitumista. Palautuminen vaurioista vie aikaa tyypillisesti 1 - 3 vuotta. Arvioinnissa on katsottu, että malminetsintähankkeesta aiheutuu erittäin vähäisiä vaikutuksia luontotyyppille vaihettumissuot ja rantasuot ja vähäisiä vaikutuksia luontotyyppille aapasuot, letot, puustoiset suot, humuspitoiset järvet ja lammet sekä pikkujoet ja purot. Luonnonmetsiin kohdistuvien vaikutusten on arvioitu olevan vähäisiä, paikoitellen enimmillään kohtalaisia.

Luontotyyppille lähteet ja lähdesuot, lehdot sekä metsäluhdat ei kohdistu aikaisemmin tehtyjä kairauksia tai liikkumista eikä myöskään suunniteltuja tutkimuksia tai liikkumista.

Lisäksi vain Metsähallituksen luontotyyppiaineistossa mainituille kalkkilammet ja järvet -luontotyyppille sijoittuu yksi ja niukka-keskiravinteiset järvet -luontotyyppille neljä vaihtoehtoista kairauspaikkaa. Luontotyyppille kohdistuvien vaikutusten on arvioitu olevan vähäisiä.

Luontodirektiivin liitteen II lajit

Saukon osalta todetaan, että arvioinnissa on tunnistettu saukon pesimäalueet eikä toimintaa harjoiteta niiden läheisyydessä. Lajiin kohdistuvia vaikutuksia voi syntyä lähinnä kairaustoimintaan liittyvästä liikkumisesta ja melusta aiheutuvasta häiriöstä. Toiminnasta arvioidaan aiheutuvan saukolle korkeintaan erittäin vähäisiä vaikutuksia.

Salassa pidettävien (JulKL 24 § 14 kohta) suojeluperusteena olevien lajien osalta on todettu, että toista, uhanalaista lajia ei ole havaittu alueella tehdyissä maastokartoituksissa, eikä hankkeesta siten arvioida aiheutuvan vaikutuksia lajille.

Toisesta, silmälläpidettävästä lajista on yksi havainto Kairamaat 2 - 3 -alueelta. Esiintymä jää suunnitellun toiminnan ulkopuolelle, eikä sille aiheudu haittavaikutuksia. Arvioinnin mukaan minimisuojaetäisyys esiintymään on 30 metriä.

Lintudirektiivin liitteen I lajit ja alueella säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut

Linnustoon kohdistuvat häiriövaikutukset aiheutuvat arvioinnin mukaan lähinnä talviaikaisesta näyteenotosta ja siihen liittävästä kulkemisesta. Toiminnasta ei arvioida aiheutuvan elinympäristömuutoksia yhdellekään suojeluperusteena olevalle lajille. Syväkairauksia ei tehdä lintujen pesimäaikana (1.5. - 31.7.), eikä toiminnasta siten aiheudu vaikutuksia muuttolinnoille. Näitä lajeja ovat: kuikka, laulujoutsen, uivelo, sinisuohaukka, ampuhaukka, kurki, kapustarinta, suokukko, liro, suopöllö, tuulihaukka, mustaviklo, joushisorsa, tukkasotka, nuolihaukka, jänkäsirriäinen, jänkäkurppa, keltavästäräkki ja pohjansirkkku.

Talvella koneellisista tutkimuksista aiheutuva häiriö voisi arvioinnin mukaan haitata eniten kanalintuja (metso ja teeri) soidinaikaan. Haitan vähentämiseksi tiedossa olevat soidinalueet rajataan kevään osalta tutkimustoimien ulkopuolelle. Kairaukset pyritään aloittamaan mahdollisuuksien mukaan metson ja teeren tiedossa olevilta soidinpaikoilta, jolloin ko. alueilla ei ole tarvetta kairata soittimen alkaessa. Lisäksi arvioidaan, että toimista voisi aiheutua jonkinasteista häiriötä pöllöjen soittimelle. Pyyhyn, palokärkeen ja pohjantikkaan arvioidaan kohdistuvan mahdollisia häiriövaikutuksia lähinnä silloin, kun kairauksia tehdään metsäisillä alueilla.

Suojeluperusteena olevan uhanalaisen suuren petolinnun pesän suojavyöhykkeellä ei pesintäaikana tehdä tutkimuksia, jos linnun havaitaan asettuvan pesimään.

Edellä esitetyn perusteella toiminnasta ei arvioida aiheutuvan merkittävästi heikentäviä vaikutuksia yhdenkään suojeluperusteena olevan lintulajin suotuisaan suojelun tasoon.

Yhteisvaikutukset ja vaikutukset Mustiaapa - Kaattasjärvi Natura-alueeseen eheyteen

Mawson Oy:llä on kaksi malminetsintäaluetta, Hirvimaata (ML2014:0033) ja Raja (ML2014:0061), jotka sijoittuvat Natura-alueen itäpuolelle sen välittömään läheisyyteen. Natura-arvioinnissa katsotaan, että Natura-alueen ulkopuolella tehtävät tutkimukset eivät lisää Natura-alueeseen kohdistuvia vaikutuksia niin paljon, että yhteisvaikutukset muodostuisivat merkittäviksi. Kairamaat 2 - 3 -alueella yhtiön aikaisemmin toteuttamista tutkimuksista ei katsota aiheutuvan juurikaan yhteisvaikutuksia, koska luontotyyppeihin kohdistuvat vauriot ovat palautuvia. Lisäksi katsotaan, ettei suojeluperusteena oleville eläinlajeille ole aiheutunut sellaista haittaa, jota voitaisiin suunniteltujen tutkimusten kanssa pitää merkittävänä.

Kokonaisuutena arvioinnissa katsotaan, että suunniteltu malminetsintähanke ei aiheuta merkittävästi heikentävää vaikutusta Mustiaapa - Kaattasjärven Natura-alueen eheyteen.

ELY-keskuksen arvio Natura-arvioinnin asianmukaisuudesta sekä hankkeen vaikutuksista ja vaikutusten merkittävydestä

Hankekuvaus

Arvioitava hanke on jatkoa yhtiön Kairamaat 2 -3 -alueella tekemille malminetsintätutkimuksille. Kyseessä on varsin pitkäaikainen ja laaja hanke, jossa nyt haetaan lupaa mm. pohjamooreenin näytteenotolle (noin 500 pistettä) ja 200 syväkairauksen tekemiseen Mustiaapa - Kaattasjärven Natura-alueella. Tutkimussuunnitelmaan kuuluu 531 vaihtoehtoista kairauspaikkaa, jotka on esitetty kartoilla ja paikkatietoaineistona. Yksittäistä kairauspaikkaa voidaan siirtää enintään 30 metriä ilmoitetusta pisteestä. Kairauspaikoille siirtymiseen käytetään samoja pääreittejä, joita on käytetty aikaisemmin tehdyissä kairauksissa. Osa kulkureiteistä on kuvattu hankekuvauksessa. Siirtymäreittejä yksittäisille kairauspaikoille ei ole esitetty hankesuunnitelmassa. Muun tutkimustoiminnan sijoittumisesta ei ole annettu tietoja.

Malminetsintäalueen pinta-ala on noin 1462 ha. Karttatarkastelun perusteella syväkairaukset ja hankkeen vaikutukset keskittyvät noin 575 - 600 ha alueelle alueen itäosaan. Kokonaiskuvan saamiseksi vaikutusalueesta myös aikaisemmat ja suunnitellut BOT-näytteenottolinjat olisi ollut hyvä esittää kartoilla.

ELY-keskus pitää esitettyä hankesuunnitelmaa riittävän konkreettisenä vaikutusten arvioinnin kannalta. Reittisuunnitelmassa ja vaikutusten arvioinnissa ei ole kuitenkaan otettu huomioon siirtymäreittejä. Natura-arvioinnissa todetaan, että reittien kokonaismäärään nähden siirtymäreitit ovat merkityksettömiä. Jotta asiaa on mahdollista arvioida, tulee esittää arvio siirtymäreittien määrästä ja sijoittumisesta eri luontotyypeille kartoitetun alueen osalta.

Arvioinnissa on todettu, että kairauksissa ei käytetä yleisesti ottaen apuaineita, mikäli se ei ole välttämätöntä. Lisäksi todetaan, että apuaineet jäävät kallioperän halkeamiin tai ne otetaan talteen osana soijan keräystä. Ottaen huomioon syväkairausten suuren määrän, ELY-keskus pyytää täydentämään tietoja kairauksissa käytettävistä apuaineista ja niiden määrästä ja mahdollista ympäristövaikutuksista perustuen vuonna 2017 ja 2018 tehtyihin syväkairauksiin.

Lisäksi ELY-keskus pyytää tarkentamaan tietoja pohjamooreenin näytteenoton määrästä. Natura-arvioinnin mukaan pohjamooreeninäytteitä on otettu Kairamaat 2 - 3 -alueella yhteensä 982 kpl, mutta malminetsintälupaa koskevan muutoshakemuksen mukaan Kairamaat 3 -alueella on otettu 1378 pohjamooreeninäytettä (BOT).

Natura-arvioinnin lähtökohdat, epävarmuustekijät ja aineisto

Luonnonsuojelulain 65 §:ssä säädetään kuuden kuukauden määräajasta Natura-arviointia koskevan lausunnon antamisen osalta. ELY-keskus toteaa, että Tukes on pyytänyt lausuntoa Natura-arvioinnista 1.6.2018, mutta Natura-arviointia koskevat luontotiedot on toimitettu vasta 31.8.2018. ELY-keskuksella ei näin ollen ole tosiasiallisesti ollut käytävissä mainittua kuuden kuukauden lausuntoaikaa.

Lupahakemusmuutosta koskeva arviointi on tehty perustuen alueelta jo olemassa olevaan tietoon. Uuden suunnitelman mukaan syväkairausohjelmaa on kasvatettu 128 kairauspaikasta 200 kohteeseen. Arvioinnissa on katsottu, että tarkasteltavassa hankkeessa vaikutukset voidaan arvioida selkeästi ei-merkittäviksi, minkä vuoksi tiedon tarve ja tarkkuustaso ei ole niin suuri kuin jos mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia arvioidaan aiheutuvan. Lähtötietojen riittävyttä perustellaan myös sillä, että maaperänäytteenoton ja syväkairausten vaikutuksista on paljon kokemusperäistä tietoa ja että kohteena olevat luontoarvot sekä lajit ja luontotyypit tunnetaan niiden perusbiologian ja niiden toimintadynamiikan ja populaatiodynamiikan suhteen suhteellisen hyvin. Lisäksi arviointiin kuuluu kiinteänä osana vaihtoehtoisten kairauspaikkojen tarkistukset kairauksia edeltävällä kasvukaudella. Sellaiset kairauskohteet, joilla havaitaan uhanalainen tai suojeluperustelajin esiintymä tai erityisen arvokas elinympäristö, poistetaan kairausohjelmasta.

ELY-keskus katsoo, että yhtiön esittämä menettely ei vastaa luonnonsuojelulain 65 §:ssä ja luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua asianmukaista arviointia. ELY-keskus viittaa 8.11.2017 antamaansa lausuntoon, jossa se toteaa, että lupaviranomaisella on oltava jo ennen luvan myöntämistä käytettävissään riittävän yksityiskohtaiseen suunnitelmaan ja selvityksiin tukeutuva arviointi, jonka perusteella voidaan varmistua siitä, ettei merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin aiheudu. Myönnettäessä lupa koko hankkeelle, hanketta ei voida jakaa osiin siten, että osa vaikutuksista jätetään myöhemmän selvityksen ja arvioinnin varaan PSHaO 15.12.2014 14/5467/1).

ELY-keskus katsoo myös, että em. kuvattu arviointimenetelmä voi aliarvioida tai jättää huomioimatta yksittäisiä heikentäviä asioita, joilla kuitenkin voi olla kokonaisarvioinnin kannalta merkitystä. Lisäksi puutteelliset lähtötiedot heikentävät arvioinnin luotettavuutta ja voivat johtaa joissakin tapauksissa virheellisiin johtopäätöksiin. Seuraavassa "Aineisto" osuudessa ELY-keskus tuo esille arvioinnin täydennystarpeet tältä osin.

ELY-keskus kiinnittää huomiota myös siihen, että yhtiön vastauksessa 31.8.2018 arvokaiden luontokohteiden huomioon ottamien kairausten toteuttamisessa esitetään eri tavalla kuin Natura-arvioinnissa. Natura-arvioinnin mukaan arvokkaat alueet jätetään yksiselitteisesti kairaustoiminnan ulkopuolelle, mutta vastauksen perusteella jää epäselväksi, onko tilanne aina tämä. Vastauksessa 31.8.2018 todetaan, että ehdotettujen kairauspaikkojen sijaitessa kokonaan herkemmällä kuvioilla, merkitään käytettävä kulkureitti ja kairauspaikka maastoon edellisen kasvukauden aikana.

Aineisto

Natura-arvioinnissa esitetyn menetelmän mukaisesti Mawson Oy on ilmoittanut ELY-keskukselle tekevänsä kairauspaikkojen inventointeja kesällä 2018, joista saaduilla tiedoilla tullaan täydentämään lupaviranomaiselle jätettyä Natura-arviointia.

ELY-keskus on todennut Tukesille lähettämässään kirjeessä (25.7.2018), että ELY-keskus ei pidä Natura-arviointia asianmukaisena erityisesti aineistoissa olevien puutteiden vuoksi. Täydennystarpeet koskivat tutkittavan alueen kasvillisuustyyppien määrittämistä ja niiden kuviorajojen merkitsemistä kartoille ja luontotyyppiaineiston täydentämistä maastoinventointien perusteella. Lisäksi pyydettiin täydentämään paikkatietoaineistoja.

Tähän liittyen yhtiö on lähettänyt 31.8.2018 ELY-keskukselle kesällä 2018 tehtyjen luontoinventointien tulokset. Aineisto sisältää vaihtoehtoisten kairauspaikkojen tiedot paikkatietoaineistona, taulukkomuodossa ja valokuvina, luontokartoitusaineiston (kuviotiedot) yhteensä 396 vaihtoehtoiselta kairauskohteelta, kartoittajien reittilokit sekä uudet vuoden 2018 lajihavainnot.

Luontotyyppikohtaista kuviotietoa on kerätty kesän 2018 aikana yhteensä 396 vaihtoehtoisen kairauspisteen alueelta. Kuviotietoaineisto on asianmukaisesti laadittu, ja kartoituksen tulokset tarkentavat aikaisempaa tietoa luontotyypeistä ja niiden edustavuuksista. Yhteensä 117 vaihtoehtoista kairauspistettä jää 31.8.2018 toimitetun täydennyksen jälkeenkin tarkempien luontokartoitusten ulkopuolelle.

Natura-arvioinnin osassa I (s. 32-33) yhtiö linjaa malminetsinnän toimintaperiaatteita, jonka mukaan malminetsinnän ulkopuolelle jäävät uhanalaisten lajien esiintymäalueet kymmenen metrin suojavyöhykkeellä sekä muutoin erityisen arvokkaat, pienialaiset ja herkät luontokohteet kuten purot, norot, lähteiköt, lehdot ja muut erityisen rehevät kasvupaikat, joilla on harvinaista lajistoa. Natura-arvioinnissa myös todetaan, ettei kairaamiseen soveltumattomia paikkoja ole suunnitelluissa vaihtoehtoisissa kairauspaikoissa lainkaan. Tältä osin 31.5.2018 päivätyn arvion teksti ja 31.8.2018 toimitettu täydennys ovat ristiriidassa keskenään.

ELY-keskus esittää, että yhtiön Natura-arvioinnissa ilmoittamien toimintaperiaatteiden mukaisesti edellä mainitut kriteerit täyttävät kuviot poistetaan kokonaan suunnitelluista vaihtoehtoisista kairauspaikoista. 31.8.2018 toimitetussa aineistossa (vaihtoehtoiset_kairapisteet_kuvioiden_sisapuolella) tällaisia kohteita, joissa kairauspiste sijaitsee edellä mainitulla arvokkaalla luontotyyppillä, tai voi sellaiselle säteeltään 30 metrin ympyräkuvion sisällä siirtyä, ovat esimerkiksi:

- lettolehtokorvet, jotka luetaan Natura-luontotyyppiin lehdot (kuvio 264, NAID_652, NAID_658, NAID_699, NAID_724, NAID_725, kuvio 528; NAID_675, NAID_682, kuvio 361; NAID_3, kuvio 511; NAID_68, NAID_76, NAID_221, NAID_511)
- purot ja norot, luontotyyppi 3260 (Palokkaanjoelle sijoittuva kuvio 105; NAID_29, NAID_68, NAID_79, NAID_81, NAID_89, NAID479, NAID_481, NAID_482, NAID_498, NAID_500, NAID_510 sekä esimerkiksi vaihtoehtoinen kairauspiste NAID_781)
- rehevät korvet ja rämeet, jotka luetaan luontotyyppiin puustoiset suot 91D0 (kuvio 222; NAID_740, kuvio 538; NAID_749)
- uhanalaista lajiston havaintopisteet tai -alueet (suopunakämmekkä) (kuvio 120; NAID_482, 481, kuvio 63; NAID_252)

ELY-keskuksen täydennyspyynnössä (25.7.2018) edellytettiin, että tarkempaa luontotyyppitietoa hyödynnetään Natura-arvioinnissa. Luontotyyppikartoitusten tulosten avulla voidaan tarkentaa edustavuudeltaan ja luonnontilaltaan erilaisten Natura-luontotyyppikohteiden sijoittumista suhteessa vaihtoehtoihin kairauspaikkoihin ja reitteihin, ja näin ollen luotettavimmin arvioida luontotyyppeihin kohdistuvia vaikutuksia ja vaikutusten merkittävyyttä paitsi pinta-alaan myös laatuun. Luontotyyppikartoituksessa löytyi huomattava määrä lisää lettoja (luontotyyppi 7230) mm. Palokkaanlammen koillispuolelta noin 10 hehtaaria, ja Palokkaanjoen eteläpuolelta useita erillisiä lettosoita. Lisäksi useita pienialaisia lehtoja kartoitettiin lisää. Myös esimerkiksi puustoisten soiden (91D0) osalta

kuviotieto on tarkentunut. Toiminnan vaikutus luontotyyppin laatuun voi olla merkittävydeltään erilaista riippuen luontotyyppiin sisältyvistä kasvillisuustyypeistä. ELY-keskus ei pidä riittävänä täydennyksenä maastokartoitusten tulosten toimittamista erillisenä liitteenä. Nyt lausuttavana oleva Natura-arviointi perustuu karkeaan luontotyyppitietoon, joka on todettu riittämättömäksi jo ELY-keskuksen aiemmassa lausunnossa (14.12.2017).

Natura-arvioinnin tulee perustua asianmukaiseen ja riittävään luontoselvitysaineistoon. ELY-keskus edellyttää, että tarkentunut luontotyyppitieto otetaan huomioon sekä tutkimussuunnitelmassa että Natura-arvioinnissa, ja katsoo, että voi lausua luontotyyppien osalta Natura-arvioinnista vasta täydennyksen jälkeen.

117 kairauspaikan osalta, joista tarkempaa luontotyyppiaineistoa ei ole kerätty, ei aineistoa voi pitää riittävänä, eikä arviointia asianmukaisesti tältä osin laadittuna. ELY-keskus esittää, että nämä 117 kairauspistettä poistetaan tutkimussuunnitelman vaihtoehtoisista kairauspaikoista, koska tältä osin ei voida luotettavasti arvioida vaikutuksia.

Vaikutusmekanismien tunnistaminen

Luontotyyppeihin ja lajeihin kohdistuvat vaikutusmekanismit on pääosin tunnistettu arvioinnissa. Lajeja koskevassa osuudessa kiinnittää kuitenkin huomiota se, että kairaussoijasta aiheutuvaa haittaa ei huomioida, vaan katsotaan, että kasviyksilön vahingoittuminen voisi olla seurausta siitä, jos kairauskoneen kairareikä osuisi juuri yksittäisen verson kohdalle.

Lajeihin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi esitetään, että uhanalaisten kasvilajien esiintymiin jätetään vähintään 10 metrin suojavyöhyke. Kahden salassa pidettävän kasvilajin (Julkl 24 § 14 kohta) osalta on todettu, että kairausta ei toteuteta lainkaan, jos ko. lajien esiintymä havaintaan 30 metrin etäisyydellä suunnitellusta kairauspaikasta. Koneellisesti tehtävissä kairauksissa on aina olemassa riski polttoaine- ja öljyvuotoihin. Syväkairauksia tehtäessä tarvitaan varsinaisen kairauskoneen lisäksi myös muuta kalustoa, jolloin on useita riskikohteita. Pienetkin päästöt voivat aiheuttaa pilaantumaa, joka voi levitä maaperässä tai vesien kautta laajalti. Varovaisuusperiaate huomioon ottaen ELY-keskus katsoo, että suojeluperusteena olevien lajien ja rauhoitettujen lajien ympärille tulisi jättää 30 metrin suojavyöhyke.

Lajeihin kohdistuvien vaikutusten ja vaikutusten merkittävyyden arviointi

Luontodirektiivin liitteen II lajit

Kairamaat 2 - 3 -alueella on tehty saukkoinventointi vuonna 2015. Raporttia on ajantasaistettu 25.5.2018, mutta uusia havaintoja raportissa ei kuvata. Saukko on luokiteltu elinvoimaiseksi lajiksi, ei vaarantuneeksi tai silmälläpidettäväksi lajiksi kuten Natura-arvioinnissa mainitaan. Raportin mukaan alueelta on tiedossa kaksi saukon pesimäreiviä. Lisääntymispaikkaan kuuluvat sekä synnytyspesä, pienten poikasten siirtopesä että näiden lähistöllä sijaitsevat talvella sulana pysyvät vesistön osat, joilla pentue talvella saalistaa ja jotka saukkonaaras on syksyllä hajumerkinnyt poikuereviirinsä ydinalueeksi (ks.

Ahola & Nieminen 2017). Luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin mukaan saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Yhtiö on ilmoittanut, että lisääntymispaikan läheisyydessä toimintaa ei harjoiteta. Saukkokartoitus on tehty kesällä 2015. Natura-arvioinnissa todetaan, että talvi on inventoinnin tekemiseen luotettavin ja helpoin vuodenaika, mutta tällöin ei voida ottaa kantaa lajien pesimiseen alueella. Ahola & Niemisen (2017) oppaan mukaan varmistus siitä, että alueella on lisääntymispaikka, on yleensä saatavissa vain talvi-inventoinneissa. Poikasten kanssa liikkuvat saukkonaaraat keskittävät pentueen elämän poikasille sopiville ruokailupaikoille. Poikueen talvinen ruokailupaikka on osa saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa.

Yhtiön edellisen Natura-arvioinnin täydennyksessä (Mawson Oy:n vastaus Tukesin 8.11.2017 ja 9.11.2017 päivättyihin täydennyspyyntöihin, 15.11.2017) on esitetty kartta saukon käyttämistä talviaikaisista saalistusalueista. Kairamaat 2 - 3 -alueen länsiosassa oleva saalistusalueella ei sijaitse kairauspisteitä, ja itäpuolella oleva saalistusalue ulottuu suurimmaksi osaksi Natura-alueen ulkopuolelle. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan saukkoon kohdistuvat vaikutukset jäävät vähäisiksi.

Suojeluperusteena olevien salassa pidettävien kasvilajien osalta ELY-keskus lausuu käsitöksensä erillisessä liitteessä.

Lintudirektiivin liitteen I lajit ja alueella säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut

Linnustoon kohdistuvat vaikutukset ovat pääasiassa liikkumisesta ja melusta aiheutuvia häiriövaikutuksia kuten arvioinnissa on todettu. Vaikutuksia vähentää huomattavasti se, että koneellista näytteenottoa tehdään vain talvella. Herkin ajankohta erilaisille häiriöille on pesimäaika, talviaikaisista toimenpiteistä voi aiheutua siten eniten haittaa kanalinnuille ja pöllöille, joiden soidin alkaa jo kevättalvella.

Arvioinnissa korostetaan, että melusta ja liikkumisesta aiheutuva häiriö yksittäisellä kairauspisteellä on lyhytaikainen. Lisäksi todetaan, että alueella ei ole kohteita, joissa olisi pitkäaikainen voimakas meluhäiriö. Alueella tapahtuva malminetsintä lisää kuitenkin selvästi liikkumisesta ja melusta aiheutuvaa häiriötä paikallisesti, esimerkiksi pääreittien varsilla, jossa häiriö on jatkuvampaa. Hankekuvauksen mukaan kairausmiehistön kulminen ja muu huoltoajo huomioiden on arvioitu, että edestakaista kulkemista malminetsintäalueen ulkopuolella sijaitsevan huolto- ja pysäköintialueen ja kairauspaikan välillä tapahtuu keskimäärin viidestä seitsemään kertaan vuorokaudessa ja kaikkiaan viisi kairausyksikköä voi olla yhtä aikaa toiminnassa.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvioinnissa esitetty johtopäätös, ettei suunnitellulla hankkeella ole merkittävästi heikentäviä vaikutuksia suojeluperusteena olevaan linnustoon, on oikea.

Suojeluperusteena olevien salassa pidettävän lintulajin osalta ELY-keskus lausuu käsitöksensä erillisessä liitteessä.

Yhteenveto

ELY-keskus katsoo, että Natura-arvioinnissa on esitetty riittävät tiedot malminetsintähankkeen vaikutuksista suojeluperusteena oleviin luontodirektiivin liitteen II lajeihin sekä

lintudirektiivin liitteen I lajeihin ja alueella esiintyviin muuttolintuihin. ELY-keskuksen näkemys on, ettei hankkeella ole merkittävästi heikentäviä vaikutuksia em. suojeluperusteisiin.

Luontotyyppien osalta ELY-keskus edellyttää Natura-arvioinnin täydentämistä, ennen kuin on mahdollista ottaa kantaa luontotyyppeihin kohdistuviin vaikutuksiin. Täydennyksessä tulee ottaa huomioon tarkentunut luontotyyppitieto sekä tutkimussuunnitelmassa että Natura-arvioinnissa (ks. kohta Aineisto). Lisäksi vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida siirtymäreitit ja arvioida kulkemisen vaikutukset tältä osin tarkemmin (ks. kohta Hankekuvaus).

Lisäksi ELY-keskus pyytää täydentämään tietoja kairauksissa käytettävistä apuaineista ja niiden määristä ja mahdollista ympäristövaikutuksista perustuen vuonna 2017 ja 2018 tehtyihin syväkairauksiin sekä tarkentamaan tietoja aikaisemmasta pohjamoreenin näytteenoton määrästä Kairamaat 2 - 3 -alueella.

ELY-keskus antaa lopullisen lausuntonsa vaikutusten merkittävydestä yhteisvaikutukset huomioon ottaen ja hankkeen vaikutuksista Mustiaapa - Kaattasjärven Natura-alueen eheyteen vasta sitten, kun Natura-arviointia on asianmukaisesti täydennetty.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut ylitarkastaja Merja Lipponen luontoympäristöyksiköstä.

Luontoympäristöyksikön päällikkö

Jari Pasanen

Ylitarkastaja

Liisa Viitala

LIITTEET Lajitiedot, salassa pidettävä (JulkL. 24 § kohta 14)

TIEDOKSI Mawson Oy / Noora Ahola
Metsähallitus Lapin luontopalvelu / Liinu Törvi

11.1.2019

LAPELY/3255/2017

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
kaivosasiat@tukes.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 16.8.2018, ML2013:0041

Hakemus malminetsintäluvan (ML2013:0041, Kairamaat 2-3) muuttamisesta, Mawson Oy, Ylitornio

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Lapin ELY-keskuksen lausuntoa Mawson Oy:n hakemuksesta malminetsintäluvan (ML2013:0041) muuttamisesta. Yhtiö sai Tukesin päätöksellä 12.1.2018 jatkoluvan malminetsintään Kairamaat 2 - 3 -alueelle. Lupapäätös ei ole saanut lainvoimaa, koska Pohjois-Suomen hallinto-oikeus oikeus kumosi 21.12.2018 antamallaan päätöksellä Tukesin päätöksen lainvastaisena ja palautti asian Tukesille uudelleen käsiteltäväksi uuden hakemuksen pohjalta. Yhtiö on hakenut edellä mainittuun lupaan muutosta 4.4.2018.

Muutoshakemus vastaa sijainniltaan ja pinta-alaltaan täysin lupa-aluetta ML2013:0041, joka sijaitsee pääosin Mustiaapa - Kaattasjärven Natura-alueella Ylitornion kunnan alueella. Syynä muutoksen hakemiseen on, että tehtyjen tutkimusten perusteella yhtiö on pystynyt hahmottaa hakemusalueelta ensimmäiset malmiaiheet ja siirtyä näiden osalta malmitutkimuksissaan inventointivaiheeseen. Lisäksi hakemuksessa on todettu, että kevättalven 2018 syväkairausten tulokset aiheuttavat merkittäviä muutoksia alueellisen malminetsinnän tutkimussuunnitelmaan. Hakemukseen liittyen yhtiö on tehnyt uuden Natura-arvioinnin, joka on päivätty 31.5.2018. Hakemusta koskeva tutkimussuunnitelma on esitetty Natura-arvioinnissa osassa I (hanketiedot).

Suunniteltu malminetsintähanke ja Mustiaapa - Kaattasjärven Natura 2000 -alue

ELY-keskus on antanut 3.12.2018 luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittaman lausunnon suunnitellun hankkeen vaikutuksista Natura-alueen suojeluperusteisiin. ELY-keskus katsoi, että luontodirektiivin liitteen II lajien sekä lintudirektiivin liitteen I lajien ja alueella säännöllisesti esiintyvien muuttolintujen osalta arviointi on riittävä, eikä hanke merkittävästi heikennä ko. suojeluarvoja. Suojeluperusteena olevien luontotyyppien osalta ELY-keskus ei pitänyt arviointia riittävänä. Puutteena pidettiin mm. sitä, että merkittävyyden arvioinnissa ei oltu tarkasteltu toiminnan vaikutuksia luontotyyppien edustavuuteen ja luonnontilaan. Lisäksi osasta vaihtoehtoisista kairauspaikoista ei ollut käytettävissä tarkempaa kasvillisuustyyppitietoa. Lajien osalta ELY-keskus viittaa tässä yhteydessä antamaansa Natura-lausuntoon. Hankkeen luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten osalta ELY-keskus esittää seuraavaa.

Yhtiön vastaus Tukesin selityspyyntöön on tullut tiedoksi ELY-keskukselle 21.12.2018. Yhtiö ilmoittaa, että 31.5.2018 päivättyä Natura-arviointia ei ole päivitetty eikä ole tarkoitus päivittää, vaan että toiminnan aikana myöhemmässä vaiheessa toteutettavat yksityiskohtaiset kasvillisuuskartoitukset ovat osa hankkeen luontovaikutusten lievennystoimia. Vastauksessaan yhtiö on lisäksi todennut, että vuosina 2017 ja 2018 toteutetuissa syväkairauksissa ei ole käytetty apuaineita ja apuaineiden käyttö on epätodennäköistä.

Tähän liittyen ELY-keskus tuo esille, että se on todennut 25.7.2018 Tukesille lähettämässään kirjeessä, että 1.6.2018 päivätyssä Natura-arvioinnissa on sellaisia puutteita, joiden vuoksi ELY-keskus ei pidä sitä asianmukaisena. Kirjeessään ELY-keskus pyysi täydentämään Natura-arviointia mm. luontotyyppien kuviotiedon osalta. Yhtiö toimitti vastauksen em. täydennyspyyntöön 31.8.2018. ELY-keskus toteaa, että hankkeen vaikutusten asianmukaiseksi arvioimiseksi ko. aineisto on välttämätön lähtötieto, jonka perusteella on ollut mahdollista arvioida hankkeen vaikutuksia Mustiaapa - Kaattasjärven Natura-alueen suojeluperusteisiin niiltä osin kuin Natura-lausunnossa on todettu.

Luontodirektiivin luontotyypit koostuvat kasvillisuustyypeistä ja niitä elinympäristöinä hyödyntävistä lajeista. Tarkempaa kasvillisuustyyppien tietoa tarvitaan, jotta voidaan määrittellä ja rajata herkkät luontotyypin osat kairauksen ulkopuolelle. Herkkä kohde voi olla esimerkiksi lajistollisesti arvokas tai häiriölle herkkä kasvillisuustyyppi. Natura-lausunnossaan ELY-keskus on esittänyt 31.8.2018 aineistoon perustuen esimerkkejä kairauskohteista, jotka sijoittuvat herkille luontotyyppien osille tai luontotyypeille, jotka on rajattu tai tulisi rajata yhtiön toimintaperiaatteiden mukaisesti syväkairauksen ulkopuolelle.

Natura-arvioinnin tarkoituksena on ennakolta varmistua siitä, ettei hanke merkittävästi heikennä Natura-alueen suojeluarvoja. Natura-lausuntoa laadittaessa ELY-keskuksella on ollut käytössä tiedot 396 kairauspisteestä. ELY-keskus esittää näkemyksensä, että luontotyyppien arviointiin liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi malminetsintäluvassa syväkairausohjelma tulee rajata niin, että kairaukset sallitaan vain niillä kairauspaikoilla, joilta on olemassa yksityiskohtaiset luontotyyppitiedot eikä kairauksia sallita kuvioilla, joilla on herkkiä luontotyyppisiä eikä uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymien läheisyydessä. Siirtymäreittien osalta yhtiö on todennut (vastaus 21.12.2018), että myös siirtymäreittien vaikutukset on sisällytetty vaikutusarvioon. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan siirtymäreittien sijoittamisessa tulee hyödyntää mahdollisimman paljon kairausalueiden tarkkaa kuviotietoa ja varmistettava, että riittävä routa- ja lumikerros suojaa kasvilisuutta.

Yhtiön vastauksessa (21.12.2018) on todettu, että yhteensä 117 vaihtoehdoisen kairauspisteen kartoitustietoja ei ole sisällytetty 31.8.2018 aineistoon, koska näillä kairauspisteillä ei toteuteta kairauksia ensimmäisessä tai toisessa vaiheessa. Pääosa 117 vaihtoehdoisesta kairauspisteestä on kuitenkin kasvillisuuskartoitettu tarkasti. Lisäksi todetaan, että kesällä 2018 luontotyyppien kuviotietoa on kerätty yhteensä 466 vaihtoehdoiselta kairauspisteeltä. Aineisto on toimitettu 466 pisteen osalta 21.12.2018 Tukesille lähetetyn vastauksen yhteydessä. Tähän liittyen ELY-keskus tuo esille, että asianmukaisen arvioinnin edellytyksenä on aina oltava riittävän yksityiskohtaiset tiedot Natura-alueen luontoarvoista, jotka tulee olla käytettävissä etukäteen.

ELY-keskus esittää, että syväkairauksia ja kairaus toimintaan liittyvää kulkemista ei sallita uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymien läheisyydessä, eikä lähteikköillä, lähdepuroilla ja lehdoissa. Lisäksi ELY-keskus esittää, että malminetsintän ulkopuolelle rajataan

sellaiset uhanalaiset luontotyypit, joiden tilan heikentämistä erilaisin toimin tulisi ensisijaisesti välttää Luontotyyppien soveltuminen ekologiseen kompensatioon Suomessa - tarkastelun mukaan. Julkaisun mukaan mm. metsäluhdet, rehevät, lähteiset ja luhtaiset korvet sekä puustoltaan luonnontilaiset korvet on tunnistettu sellaisiksi luontotyypeiksi, joiden heikentämistä on erityisesti vältettävä (Raunio, A., Anttila, S. Pekkonen, M. ja Ojala O., Suomen ympäristö 4/2018). Reheviä, lähteisiä tai luhtaisia korpikohteita löytyi kasvillisuuskartoituksen perusteella useita Mustiaapa-Kaattasjärveltä vuonna 2018 toteutetussa vaihtoehtoisten kairauspaikkojen kasvillisuuskartoituksessa. Näitä kasvillisuustyyppijä ovat lettokorvet, lettolehtokorvet, ruoho- ja heinäkorvet metsäkortekorvet sekä puustoltaan luonnontilaiset aitokorvet. Natura-arvioinnin mukaan lehdot Natura-luontotyyppille ei kohdistunut toimenpiteitä, eikä vaikutuksia. Näin ollen lehdot tulee rajata kairauksen ulkopuolelle. Kairamaat 2-3 -alueella kaikki lehdot ovat kasvillisuustyyppiä lettolehtokorpi.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan näin menetellen voidaan varovaisuusperiaatteen mukaisesti ennakolta varmistua, ettei nyt käsiteltävässä hankkeessa synny merkittävästi heikentäviä vaikutuksia luontotyyppien osalta.

Rauhoitetut ja uhanalaiset lajit

Luontodirektiivin liitteen IV(a) eläinlajeista on selvitetty lepakoiden, liito-oravan, viitasammakon ja saukon esiintymistä. Saukko on myös luontodirektiivin liitteen II laji, ja siltä osin ELY-keskus viittaa 3.12.2018 antamaansa Natura-lausuntoon kuten myös muiden suojeluperusteita olevien lajien osalta. Alueelta ei ole tehty havaintoja liito-oravasta eikä lepakoista. Hakemusalueella on tiedossa 21 viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin mukaan viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Poikkeaminen rauhoitusmääräyksestä edellyttää toimivaltaisen ELY-keskuksen lupaa. Yhtiö on ilmoittanut (Natura-arviointi 31.5.2018, osa III) että malminetsinnässä viitasammakon tunnetut lisääntymis- ja levähdyspaikat otetaan huomioon siten, että niistä ei oteta vettä eikä alueilla tehdä kairauksia. Lisäksi ELY-keskus katsoo, että lisääntymis- ja levähdyspaikkojen päältä ei pidä kulkea moottorikelkkaa raskaammilla koneilla.

Muiden alueella esiintyvien lajien osalta ELY-keskus toteaa, että suovalkku on luonnonsuojelulain nojalla koko maassa rauhoitettu kasvilaji, jonka yksilöiden hävittäminen on kielletty (luonnonsuojelulaki 42 § 2 mom.). Lisäksi alueella esiintyy uhanalaista suopunakämmekkää (luonnonsuojeluasetus 160/1997), joka on luokiteltu vaarantuneeksi. ELY-keskus painottaa, että luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi kaikessa tutkimustoiminnassa myös uhanalaiset lajit ja niiden elinympäristöt tulee ottaa huomioon niin, että toiminta ei vahingoita tai vaaranna esiintymiä.

Pohjavesialue

Lupahakemusalueen pohjoisosassa sijaitsee Kaunismaan pohjavesialue. Tämän osalta ELY-keskus viittaa 14.12.2017 antamaansa lausuntoon.

Lupamääräykset

ELY-keskus esittää seuraavia asioita lisättäväksi lupamääräyksiin:

Syväkairausohjelma tulee toteuttaa Natura-arvioinnissa (31.5.2018) esitetyn mukaan, siten että kairauspaikkojen määrä on enintään 200.

Syväkairaukset sallitaan vain niillä kairauspaikoilla, joilta on olemassa yksityiskohtaiset luontotyyppitiedot eikä kairauksia eikä kairaustoimintaan liittyvää kulkemista sallita uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymien läheisyydessä, eikä lähteikköillä, lähdepuroilla ja lehdoissa. Lisäksi kairauksia ei tule tehdä Suomen ympäristökeskuksen raportissa mainituilla seuraavilla luontotyypeillä: rehevät, lähteiset ja luhtaiset korvet, metsäluhdet sekä puustoltaan luonnontilaiset korvet, jotka vastaavat Kairamaat 2 - 4 -alueella kasvillisuustyyppiä lettokorvet, lettolehtokorvet, ruoho- ja heinäkorvet metsäkortekorvet sekä puustoltaan luonnontilaiset aitokorvet.

Lupamääräyksiin tulee liittää yhtiön 31.8.2018 sähköpostitse esittämä toimintatapa vaihtoehtoisilla kairauspaikoilla. Kairauspaikoilla, jotka sijaitsevat osittain herkemmillä (ao. luokittelu) kuviolla, mahdollinen kairaus ja paikoille kulkeminen toteutetaan kuvion ulkopuolelta. Ehdotettujen kairauspaikkojen sijaitessa kokonaisuudessaan herkemmillä (ao. luokittelu) kuviolla, merkitään käytettävä kulkureitti ja kairauspaikka maastoon edeltävän kasvukauden aikana. Alla on esitetty luokittelu 1-5 kuvioinnin suhteen:

- 1) Luontotyyppien uhanalaisuus -arvioinnin mukainen VU/EN luontotyyppi, lisäksi alueella esiintyy uhanalaista putkilokasvia
- 2) Kuviolla on VU/EN tai vesilain mukainen luontotyyppi
- 3) Kuviolla on uhanalaista lajistoa
- 4) Kuviolla on lähteisyyttä, vesistö tai lettokuvio (ei VU/EN)
- 5) Kuviolla rimpi- tai vesipintainen suo

Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikoilla ei tehdä kairauksia eikä oteta vettä, eikä niille ohjata moottorikelkkoja raskaampien maastoajoneuvojen kulkureittejä.

Natura-alueelta kerätään soija pois aina.

Malminetsintäluvan haltijan tulee esittää hyvissä ajoin (vähintään kaksi viikkoa ennen) ennen tutkimustöiden aloittamista tarkka tutkimussuunnitelma Tukesille, ELY-keskukselle ja Metsähallitukselle.

Seuranta

Malminetsinnän ja kulkemisen vaikutusten seuranta tulee jatkaa. Seuranta on keino varmistaa, että vaikutukset ovat arvioitun mukaiset. Seurantatiedot toimivat jatkossa myös aineistona vaikutusten ja yhteisvaikutusten arvioimisessa. Seurannan kattavuuteen tulee kiinnittää huomiota.

Natura-arvioinnin mukaan alueelle on perustettu 34 kasvillisuusseuranta-ala. Digitaalisen kartta-aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että melko suuri osa seurantakohteista sijoittuu kulkureiteille. Jatkossa seurannan kattavuuteen ja raportointiin tulee kiinnittää huomiota. Jatkoa ajatellen paikkatietoaineistossa tulisi olla seuranta-aloista tiedot, milloin ala on perustettu, sijaitseeko se kulkureitillä/polulla vai kairauskohteella ja mitä kasvillisuustyyppiä seuranta-ala edustaa.

Muuta

Mawson Oy on hakenut luvan muutoshakemukseen liittyen 2.8.2018 kaivoslain 169 §:n mukaista lupaa sille mahdollisesti myönnettävän malminetsintäluvan täytäntöönpanoon muutoksenhausta huolimatta. ELY-keskus ei puolla täytäntöönpanomääräyksen antamista. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-alueella tehtävän malminetsinnän tulee perustua lainvoimaiseen lupaan. ELY-keskus viittaa Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden 21.12.2018 antamaan päätökseen, jossa Tukesin lupa kumottiin luonnonsuojelulain vastaisena. Täytäntöönpanomääräyksen nojalla alueella tehtiin kuitenkin 44 syväkairausta. ELY-keskus ei pidä tätä menettelyä hyväksyttävänä Natura-alueella.

Lapin ELY-keskus toteaa, että kaikessa toiminnassa tulee välttää turmelemasta alueen luontoa enempää kuin tutkimusten tekemiseksi on välttämätöntä. Tutkimusten jälkeen maaston jääneet jäljet tulee entisöidä mahdollisimman hyvin.

Luontoympäristöyksikön päällikkö

 Jari Pasanen

Ylitarkastaja

Liisa Viitala

TIEDOKSI Mawson Oy / Tapani Hyysalo
Metsähallitus / Liinu Törvi

21.12.2018

TURVALLISUUS- JA KEMIKAALIVIRASTO

SELITYS

ASIA

Muutoshakemus, KaivNro ME2013:0041 Kairamaat 2-3

SELITYKSEN AIHE

Metsähallituksen Lapin luontopalveluiden ja Lapin ELY-keskuksen lausunnot Mawsonin 31.5.2018 päivätystä Natura-arvioinnista ja 4.4.2018 jätetystä muutoshakemuksesta

SELITYKSEN ANTAJA

Mawson Oy

1 JOHDANTO

1.1 Taustaa

Mawson Oy (**Yhtiö**) on jättänyt kaivosviranomaiselle, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (**Tukes**) malminetsintäluvan ML20013:0041 muutoshakemuksen 4.4.2018 (**Muutoshakemus**). Tukes on 4.12.2018 päivätyllä selityspyynnöllä pyytänyt Yhtiöltä vastausta Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (**ELY**) 3.12.2018 päiväystä ja Metsähallituksen Lapin luontopalveluiden (**Metsähallitus**) 28.11.2018 päiväystä lausunnosta yhtiön Muutoshakemukseen liittyvästä Natura-arvioinnista. Samassa yhteydessä tämän vastauksen kanssa yhtiö antaa vastauksensa lausunnoista, jotka annettiin Muutoshakemuksesta kaivoslain 37 §:n mukaisessa menettelyssä. Tämä vastine ja oikeudellinen arvio on liitteenä 1. Yhtiö on toimittanut 31.5.2018 päivätyin Natura-arvioinnin Tukesille, ELY-keskukselle ja Metsähallitukselle (aluetta hallinnoiva viranomainen) 1.6.2018. Tukes on pyytänyt luonnonsuojelulain 65 §:n 2 momentin mukaista lausuntoa Natura-arvioinnista ELY-keskukselta ja Metsähallitukselta 1.6.2018.

Yhtiö toteaa, että sekä ELY että Metsähallitus ovat omissa aikaisemmissa lausunnoissaan katsoneet, ettei Tukes voi antaa Muutoshakemuksesta ratkaisua, ennen kuin 12.1.2018 annetusta päätöksestä tehdyt valitukset on ratkaistu. Tältä osin Yhtiö pyytää Tukesia tutustumaan Yhtiön 28.9.2018 toimittamaan oikeudelliseen arvioon ja yhtiön tämän selityksen liitteenä 1 olevaan vastineeseen ja oikeudelliseen arvioon kaivoslain (621/2011, myöhempine muutoksineen) 37 §:n nojalla annetuista lausunnoista sekä oikeustieteen tohtorin ja hallinto-oikeuden professorin Olli Mäenpään asiantuntijalausuntoon (liite 3). Professori Mäenpää on lisäksi antanut lausunnon *Lausunto viranomaisen lakisääteisen lausunnon antajan kohdistuvista oikeudellisista vaatimuksista* (liite 4). Luonnonsuojelulain 65 §:n (1096/1996) nojalla annetun lausunnon asemasta päätöksenteossa käsitellään myös oikeustieteen tohtori ja ympäristöoikeuden professori Ismo Pölösen asiantuntijalausunnossa (liite 5) kohdassa 2.1 ja tämän selityksen luvussa 2.

ELY ja Metsähallitus esittävät lausunnoissaan, että yhtiön laatima Natura-arviointi on riittämätön. Yhtiö haluaa tuoda Tukesille esille ja pyytää kunnioittavasti, että Tukes myös omassa päätösharkinnassaan huomioi, etteivät ELY tai Metsähallitus ole tarkasti ja yksityiskohtaisesti perustellen tuoneet esille, miksi ne katsovat Natura-arvioinnin olevan riittämätön. Ottaen huomioon, että ELY ja Metsähallitus valittivat Tukesin 12.1.2018 antamasta päätöksestä Natura-arvioinnin väitetyn puutteellisuuden perusteella yhtiö päätti nyt vireillä olevaan Muutoshakemukseen liittyen hankkia lausuntoja ulkopuolisilta asiantuntijoilta sekä Natura-arvioinnin luonnontieteellisestä oikeellisuudesta että sen oikeustieteellisestä oikeellisuudesta. Lisäksi professori Mäenpää on antanut asiantuntijalausunnot tietyistä hallintoprosessin ja hallintoasian käsittelyyn liittyvistä kysymyksistä. Natura-arvioinnin luonnontieteellisestä oikeellisuudesta on lausunut filosofian tohtori ja Helsingin yliopiston tutkimusjohtaja, professori Atte Moilanen sekä Peerage of Science -yhteisö (liitteet 6 ja 7).

Yhtiö pitää valitettavana, ettei ELY-keskuksessa tai Metsähallituksessa mitä ilmeisimmin löydy riittävää osaamista malminetsinnän arvioimisen osalta, tai ainakaan tätä osaamista ei hyödynnetä yhtiön asioita käsiteltäessä. Lausunnoista on huomattavissa, etteivät viranomaiset ole merkittävilta osin ymmärtäneet, minkä tyyppisestä toiminnasta ja vaikutusmekanismeista on kyse. Tältä osin yhtiö toivoo, että myös kaivosviranomaisen suunnalta voitaisiin esittää, että asiaan osallistuville hallinnon viranomaisille voitaisiin laajemmin järjestää koulutusta myös malminetsinnästä ja sen vaikutusmekanismeista luontoarvoihin. Yhtiö on myös pannut merkille, ettei ELY:llä tai Metsähallituksella ole halukkuutta edistää millään tavalla yhtiön asioita ja lupaprosesseja. Valitettavasti ja siitä huolimatta, että yhtiö on nimenomaisena pyyntönä jo huhtikuussa 2018 sekä kesäkuussa 2018 esittänyt, että nyt käsillä oleva asia voitaisiin käsitellä mahdollisimman jouhevasti ja sujuvasti, jättivät molemmat ympäristöviranomaiset lausuntonsa Natura-arvioinnista viime hetkeen kuten usein aikaisemminkin. Itse asiassa ELY ilmoittaa Natura-arvioinnista 3.12.2018 antamassaan lausunnossa, ettei se vielä anna arvioinnista lopullista lausuntoaan. Metsähallitus

toimi samoin noin vuosi sitten edelliseen lupahakemukseen liittyneen Natura-arvioinnista annettavan lausuntonsa kanssa. ELY jätti välilausuntonsa siis viimeisenä mahdollisena ajankohtana lausuntoaajan enimmäisajan puitteissa, tosin lausunto jätettiin noin tunti virka-ajan päättymisen jälkeen. Yhtiön käsityksen mukaan tämä toimintatapa ei ole ollut asianmukaista eikä täytä hyvää hallinnon periaatteita. Professori Mäenpää toteaa:

Jokaisella on perustuslain 21§:n 1 momentin mukaan oikeus saada asiansa käsiteltyä asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa viranomaisessa. Mikäli ELY-keskus kieltäytyy antamasta luonnonsuojelulain 53§:ssä tarkoitettua lausuntoa laissa säädetyssä määräajassa tai asettaa lausuntonsa laatimiselle lakiin perustumattomia lisäedellytyksiä, tällaista menettelyä on perusteita arvioida perustuslain 21§:n määrittelemien hyvän hallinnon perustavien takeiden vastaisena menettelynä.

Perustuslain 118§:n 1 momentin mukaan virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. Jos ELY-keskus laiminlyö velvollisuutensa antaa luonnonsuojelulain edellyttämä lausunto luonnonsuojelulain täsmällisesti määrittelemässä määräajassa, menettelyä voidaan lainsäädännössä tarkemmin määritellyssä menettelyssä arvioida myös virkavastuun perusteiden kannalta.

On syytä kiinnittää Tukesin huomiota myös siihen, että ELY ja Metsähallitus esittävät, että yhtiö olisi täydentänyt 31.5.2018 päivättyä ja 1.6.2018 Muutoshakemuksen liitteeksi toimitettua Natura-arviota elokuussa 2018. Esitys ei pidä paikkaansa: kyseinen aineisto ei ole täydennys Natura-arvioon eikä sitä ole tarkoitettu eikä toimitettu arvion osaksi. Kyseessä olevat kairauspaikkojen tarkistukset ovat osa yhtiön jokavuotista toiminta-alueen luontoympäristön päivitysinventointeja ja malminetsinnän vaikutusten seurantaa, ja niiden yhteydessä kerätyt aineistot on toimitettu aikaisempien vuosien tapaan maastokauden lopussa ELY:lle ja Metsähallitukselle. Päivitysinventoinnit ja seurannat ovat myös osa tutkimustoiminnan lieventämistoimenpiteitä, joista lisää jäljempänä tämän vastineen osassa 2. Asia on esitetty asianomaisille viranomaisille jo 16.4.2018 järjestetyssä yhteiskokouksessa asiaan liittyvien viranomaisten ja yhtiön kesken.

Lisäksi on syytä huomioida, että ELY ja Metsähallitus väittävät, että Muutoshakemuksen mukaisten tutkimusten vaikutuksia Natura-alueen luontotyyppeihin ei voida arvioida 1.6.2018 käytettävissä olleen aineiston perusteella. Väite on väärä: yhtiö on kuvannut asiaa Natura-arvion II osan luvussa 4 sekä 28.9.2018 Tukesille toimitetussa teknisessä muistiossa. Samaan tulokseen ovat päätyneet itsenäisesti ja toisistaan riippumatta Natura-arvioinnin laadinnassa käytettyä aineistoa tutkineet professori Atte Moilanen ja Peerage of Science -yhteisön asiasta lausunnon antaneet kolme, myös toisistaan riippumatonta asiantuntijaa. Kaikki asiantuntijatahot pitivät Natura-arvioinnin laatimisessa käytettyjä lähtöaineistoja poikkeuksellisen laadukkaina ja ajantasaisina. Natura-arvioinnin katsottiin myös täyttävän tieteellisen raportoinnin vaatimukset ja johtopäätösten olevan perusteltuja.

1.2 Hallinnon oikeusperiaatteiden noudattaminen

Hyvän hallinnon periaatteista määrätään hallintolain (433/2003, myöhempien muutoksineen) 6 §:ssä:

Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hyvän hallinnon periaatteiden noudattaminen kuuluu yleisiin virkavelvollisuuksiin ja niitä tulee noudattaa kaikessa viranomaistyössä, ei vain päätöksenteon yhteydessä (Mäenpää, Olli: Hallinto-oikeus, Alma Talent 2018, sivu 15).

Perustuslain (731/1999) 3 §:n 3 momentin mukaan kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Tämä tarkoittaa, että ELY:ssä ja Metsähallituksessa on luonnonsuojelun ja metsälain (1093/1996, myöhempien muutoksineen) lisäksi tunnettava myös mm. kaivoslaki ja hallintolaki. ELY on lausunnossaan 3.12.2018 sivulla 6 kohdassa "Hankekuvaus" todennut, että yhtiön hanke olisi varsin pitkäkestoinen ja laaja. Lainsäätäjä on kuitenkin nimenomaisesti katsonut, että malminetsintää voidaan suorittaa 15 vuotta mikäli luvan voimassaoloa jatketaan tämän enimmäisajan pituiseksi. Kaivoslain hallituksen esityksen HE 273/2009 61 §:ä koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu kumotun kaivoslain alaisten valtausten voimassaolosta *"Käytännössä on osoittautunut, että esiintymän hyödyntämiskelpoisuuden selvittäminen ja kaivoslupahakemuksen huolellinen valmistelu vaativat enemmän aikaa"* tarkoittaen, että valtauksen voimassaoloaikaa, 5+3 vuotta, pidettiin riittämättömänä. Yhtiö on tähän mennessä käyttänyt mahdollisesta malminetsintäajasta noin puolet, ja tosiasiallisesti syväkairausta, joka on malminetsinnän merkittävin näytteenottomenetelmä, on yhtiö voinut Kairamaat 2-3 alueella tehdä yhteensä vain noin neljän kuukauden aikana. Näin ollen toimintaa ei voida pitää tosiasiallisesti pitkäkestoisena, vaan päinvastoin. Malminetsintäalue on kooltaan 1 462 hehtaaria joten kokonsa puolesta alue ei ole tutkimusalueena erityisen laaja. Yhtiö kuitenkin on, malminetsintäprojektiin tähän saakka käytetty aika ja alue huomioiden, voinut tehdä tavanomaisesta selvästi vähäisemmän määrän syväkairauksia.

1.3 Luonnonsuojelulain 65 § 2 momentissa tarkoitettun lausunnon huomioon ottaminen

Hallituksen esityksessä luonnonsuojelulain (HE 79/1996) on 66 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todettu, että *"Alueellisen ympäristökeskuksen ja aluetta hallitsevan viranomaisen lausunnoille on luonnollisesti annettava huomattava paino Natura -alueen heikentymistä koskevassa arvioinnissa. Asian ratkaiseminen on kuitenkin asianomaisen viranomaisen itsensä harkinnassa."* Korkein hallinto-oikeus on ottanut asiaan kantaa tapauksessa KHO 2002:48 (Vuosaaren satama). Päätöksellään korkein hallinto-oikeus vahvistaa, että asian ratkaiseminen on asianomaisen viranomaisen itsensä harkinnassa (tässä tapauksessa Tukes). Myös professori Pölonen on lausunnossaan ottanut kantaa tilanteeseen, jossa toimivaltainen ELY-keskus on antanut negatiivisen lausunnon luonnonsuojelulain 65 § 1 momentin tarkoittamasta lausunnosta. Asiaa on myös käsitelty European Unionin Tuomioistuimen tuomiossa, joka on annettu 7 marraskuuta 2018 (asia C-461/17, jäljempänä **Holohan**, ks. professori Pölonen lausunto, liite 5).

Kuten esitetystä selvityksestä käy ilmi, asiassa toimivaltainen lupaviranomainen (tässä tapauksessa Tukes) voi poiketa alueellisen ELY-keskuksen Natura-arvioinnista antamasta lausunnosta, mikäli se esittää nimenomaiset ja yksityiskohtaiset perustelut, jotka ovat omiaan hälventämään kaiken perustellun tieteellisen epäilyn suunniteltujen töiden vaikutuksista asianomaiseen alueeseen. Hakija ottaa tämän selvityksen luvussa 2 nimenomaisesti ja yksityiskohtaisesti kantaa ELY:n ja Metsähallituksen esittämiin väittämiin Natura-arvioinnin puutteellisuudesta. Tämän lisäksi yhtiö on pyytänyt lausunnon Natura-arvioinnin lähtöaineistosta professori Atte Moilaselta (liite 6) ja Natura-arvioinnin vertaisarvioinnin Peerage of Science -yhteisöltä (liite 7). Yhtiön 31.5.2018 päiväystä Natura-arvioinnin riittävydestä ja luonnontieteellisestä oikeellisuudesta arvioijat ovat päätyneet täysin vastakkaiseen lopputulokseen Natura-arvioinnin asianmukaisuudesta ja lähtöaineistojen tasosta kuin ELY ja Metsähallitus.

Yhtiö pyytää lisäksi Tukesia huomioimaan, että ELY-keskus ei ole missään vaiheessa yksityiskohtaisesti ja tieteellisesti perustellen tuonut esille sitä, miksi se katsoo tarvitsevansa sellaista detaljitason kasvillisuustyyppitietoa jo Natura-arviointivaiheessa, jota se on hakijalta edellyttänyt. Kuten Natura-arvioinnista käy ilmi, malminetsinnän aikana suoritettavat toimenpiteet eivät ole sen luonteisia, että ne voisivat aiheuttaa merkittävää haittaa Natura-alueen suojeluperusteina oleviin luontotyyppeihin. Käytännössä tosiasialliset vaikutukset ovat olleet niin vähäiset, että Metsähallitus on omassa lausunnossaan 28.11.2018 sivulla 9 esittänyt epäilyksen siitä, etteivät kairaukset edes ole osuneet kasvillisuusseurantaruuduille. Metsähallituksen väite ei pidä paikkaansa. Yhtiö pitää outona, että Metsähallitus esittää tätä, sillä aiempina vuosina tehdyillä yhteisillä maastokäynneillä kairauspaikoille

sijoittuvilla seuranta-aloilla on vierailtu paikan päällä. Kairaussoija otetaan yhtiön toimesta talteen Natura-arvioinnissa kuvatun mukaisesti, ja näin ollen sitä ei kairauspisteiltä juurikaan löydy edes seuraavana kasvukautena. Yhtiö pyytää myös Tukesia huomiomaan, että jotkut kasvillisuusseurantarauudet, ns. kontrollirauudet, sijaitsevat tarkoituksella kairauspaikkojen ulkopuolella, jotta saadaan kerättyä vertailukelpoista seuranta-aineistoa. Metsähallitus ei ole lausunnossaan yksilöinyt mihin kasvillisuusseurantarauutuihin se viittaa. Tältä osin yhtiö viittaa myös tämän lausunnon lukuun 2.

Yhtiö pyytää Tukesia kiinnittämään huomionsa myös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun 10.11.2004 taltio 2870. Tapauksessa Geologian tutkimuslaitos (GTK) on suorittanut pienimuotoista malminetsintää ja tehnyt 1-2 syväkairausreikää Lapionsuon-Ison Äijönsuon soidensuojelualueella, joka päätöksen mukaan kuuluu Natura 2000 -verkostoon (FI1103827, Ranuan/Pudasjärvi Litokairan Natura 2000 -alue). Lapin luonnonsuojelupiiri r.y. on valittanut ympäristöministeriön päätöksestä, jolla Ympäristöministeriö on antanut GTK:lle luvan soidensuojelualueista annetun asetuksen (852/1988) nojalla suorittaa malminetsintää alueella. Yhtiö huomioi, että GTK:n toiminta alueella on ollut pienimuotoista, mutta mielenkiintoista on kuitenkin se, ettei hankkeeseen liittyen ole suoritettu Natura-arviointia ja että ympäristöministeriö on valituksen johdosta antamassaan lausunnossa todennut, että tutkimushanke kulku-urineen ja syväkairauspaikkoineen (kun toiminta tapahtuu maan ollessa jäätyneenä) ei aiheuttaisi pysyviä kasvillisuusvaurioita. Korkein hallinto-oikeus on hylännyt valituksen ja katsonut, ettei hakemuksessa tarkoitettu geologiseen tutkimukseen liittyvää syväkairaus todennäköisesti merkittävästi heikennä valtioneuvoston Natura 2000-verkoston sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000-verkostoon.

2 ELY:N JA METSÄHALLITUKSEN LAUSUNNOISSAAN ESITTÄMÄT VÄITTEET

Yhtiö vastaa alla ELY:n ja Metsähallituksen lausunnoissaan esittämiin väitteisiin.

2.1 ELY 3.12.2018 LAPELY/2226/2018

2.1.1

ELY-keskus on Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle tekemässään valituksessa esittänyt näkemyksensä, että kaivoslain 69 §:n mukainen luvan muuttaminen voi kohdistua ainoastaan lainvoimaiseen lupaan ja pitää nyt vireillä olevaa menettelyä luonnonsuojelulain ja kaivoslain vastaisena (LAPELY/3255/201 7, 12.2.2018 ja 13.6.2018). (s. 2)

Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, tarkoittaen, että viranomaisella on (vain) ne tehtävät, jotka sille on laissa annettu. Tästä riippumatta sekä ELY-keskus että Metsähallitus ovat katsoneet, että heidän tehtäviinsä kuuluu myös Tukesin neuvominen kaivoslain päätöksentekoprosessissa. Tältä osin sekä ELY että Metsähallitus ovat ylittäneet toimivaltansa. Kaivosviranomaisena toimii kaivoslain 4 §:n mukaan Tukes ja kaivoslain 4 § 2 momentin mukaan "Kaivosviranomaisen valvoo tämän lain noudattamista sekä hoitaa muut tässä laissa säädetyt tehtävät."

Sekä ELY ja Metsähallitus ovat esittäneet, ettei Tukes voisi tehdä päätöstä nyt vireillä olevassa asiassa ennen kuin 12.1.2018 annetusta malminetsintälupapäätöksestä tehdyt valitukset on ratkaistu Pohjois-Suomen hallinto-oikeudessa. Yhtiö on ottanut tähän väittämään kantaa 28.9.2018 Tukesille toimitetussa oikeudellisissa arvoissa, sekä tämän lausunnon liitteenä 1 olevassa oikeudellisessa vastauksessa Metsähallituksen ja ELY-keskuksen kaivoslain mukaisessa kuulemisprosessissa toimittamiin lausuntoihin. Vaikka Yhtiö itse katsoo asian olevan selvä, se on lisäksi pyytänyt asiasta vielä erillisen asiantuntijalausunnon professori Olli Mäenpäältä (liite 3) ja lausunnon *Lausunto viranomaiselle lakisääteisen lausunnon antajana kohdistuvista oikeudellisista vaatimuksista* (liite 4). Asiassa esitetyn selvityksen mukaan on selvää, että Tukesilla on velvollisuus antaa vireillä olevasta asiasta hallintopäätös.

Professori Mäenpää toteaa yksiselitteisesti, että *"Tukesin aikaisempaa päätöstä koskevan valituksen käsittely hallinto-oikeudessa ei muodosta oikeudellisesti pätevää rajoitusta tai estettä Yhtiön sisällöllisesti uuden hakemuksen käsittelylle ja hakemusta koskevalle päätöksenteolle Tukesissa. Tukesilla ei siten ole toimivaltaa jättää Yhtiön uutta hakemusta käsittelemättä tai hylätä uutta hakemusta sillä perusteella, että Yhtiön aikaisempaan hakemukseen annetusta Tukesin päätöksestä on valitettu hallinto-oikeuteer".*

Lausunnossaan professori Mäenpää lisäksi korostaa, ettei viranomainen ole toiminut hyvän hallinnon takeiden mukaisesti, kun se on ilmoittanut antavansa lopullisen lausuntonsa vasta laissa säädetyn määräajan päätyttyä.

2.1.2

Natura-arvioinnin tulee perustua asianmukaiseen ja riittävään luontoselvitysaineistoon. ELY-keskus edellyttää, että tarkentunut luontotyyppitieto otetaan huomioon sekä tutkimussuunnitelmassa että Natura-arvioinnissa, ja katsoo, että voi lausua luontotyyppien osalta Natura-arvioinnista vasta täydennyksen jälkeen. (s. 9)

Tämä väite toistuu eri muodoissa ELY:n lausunnon useassa muussa kohdassa, ja myös Metsähallitus on esittänyt vastaavan väitteen muistutuksensa eri kohdissa. Yhtiö toteaa, että ELY:n ja Metsähallituksen edellä mainittu väite on virheellinen, kuten seuraavasta ilmenee.

Professori Ismo Pölönen on tämän selityksen liitteenä 5 olevassa, Kaivosteollisuus r.y.:n pyynnöstä laatimassaan asiantuntijalausunnossa laajasti selvittänyt Natura-arvioinnille asetettavia oikeudellisia kriteerejä kansallisen ja Euroopan Unionin oikeuden näkökulmasta, ja yhtiö viittaa kaikkeen professori Pölösen lausunnossa esitettyyn. Tiivistetysti voidaan professori Pölösen selvityksen perusteella todeta, että Natura-arvioinnin asianmukaisuuden arvioinnin kannalta keskeisiä ovat seuraavat kaksi kriteeristöä, jotka myös kytkeytyvät kiinteästi toisiinsa alla kuvatulla tavalla:

- 1) Arviointivelvollisuus,
- 2) Heikentämiskiello

Asiassa on keskeistä ymmärtää, että Natura-arvioinnin on sisällöltään ja laadultaan oltava riittävä heikentämiskiellon tunnusmerkistön täyttymisen määrittämiseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että Euroopan Unionin tuomioistuimen kriteeristöjä siitä, että arviointiasiakirjoissa *"ei saa olla aukkoja, ja siinä pitää olla täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily asianomaisella suojelualueella suunniteltujen töiden vaikutuksista"* tulee arvioida suhteessa heikentämiskielloon. Tämän kiellon keskinen kriteeristö taas on se, että *"hanke ei vaikuta alueen koskemattomuuteen luontotyyppinä tavalla, joka vaarantaa alueen suotuisan suojelun tason säilyttämisen"*. Alueen suotuisan suojelun tason säilyttäminen taas tarkoittaa *"alueen niiden perustavanlaatuisien ominaispiirteiden kestävää säilyttämistä, jotka liittyvät sellaisen luontotyyppin esiintymiseen, jonka suojelutavoite on oikeuttanut asianomaisen alueen merkitsemisen yhteisön tärkeänä pitämien alueiden luetteloon"*.

Professori Pölösen mukaan merkittävästä haitasta on *"käytännössä kyse muun muassa silloin, jos hanke voisi johtaa alueella esiintyvän, suojeluperustana olevan luontotyyppin häviämiseen tai osittaiseen ja korjaamattomaan tuhoutumiseen. Ratkaisujen perusteella merkittävää heikentämistä (vaikutus koskemattomuuteen) ei ole mikä hyvänsä heikentävä vaikutus luontoon, vaan merkittävää heikentämistä arvioidaan erityisesti alueen suojelutavoitteiden toteutumisen kautta."*

Kun edellä kuvattua arviointivelvollisuutta arvioidaan suhteessa yhtiön suunnittelemaan toimintaan ja Mustiaapa-Kaattasjärven Natura-alueen suojeluperusteisiin, on jäljempänä kuvatuilla tavalla ilmeistä, että Natura-arviointi lähtötiedoiltaan ja tarkkuudeltaan monikertaisesti ylittää sen, mitä asianmukaiselta Natura-arvioinnilta vaaditaan kansallisen ja Euroopan Unionin oikeuden perusteella. Yhtiön asiassa ei ole

olemassa mitään tieteelliseltä kannalta perusteltua epäilyä siitä, että toiminta voisi vaarantaa pysyvästi Mustiaapa-Kaattasjärven Natura-alueen ekologiset ominaispiirteet, kuten mm. tämän selvityksen liitteessä 6 olevasta professori Atte Moilasan lausunnostakin ilmenee. Koska näin on, ja koska Natura-arviointi on oikeusharkintaa, on Tukesilla lakiin perustuva velvollisuus hyväksyä yhtiön hakemus.

Mitä tulee varovaisuusperiaatteeseen (josta käytetään myös ilmaisua "ennalta varautumisen periaate") yhtiö toteaa professori Pölösen selvitykseen viitaten, ettei periaatetta voida soveltaa kiinnittämättä samalla huomiota suhteellisuusperiaatteeseen. Kuten Pölösenkin toteaa "*Tulevaisuuteen suuntautuvassa vaikutusten arvioinnissa ja päätöksenteossa hankkeiden ja suunnitelmien vaikutuksista ja niiden merkittävydestä ei liene käytännössä koskaan täydellistä luonnontieteellistä varmuutta. Luontodirektiivin tarkoitus ei ole estää kategorisesti hankkeiden toteuttamista Natura-alueilla (käytännössä mahdottomien arviointivaatimusten kautta) eikä suomalaisessa oikeuskäytännössä näin ole Unionin tuomioistuimen ratkaisuja myöskään Suomessa tulkittu (ks. esim. KHO 2018:49, KHO 2018:121 ja KHO 9.3.2018 t. 1069, joista viimeisin merkitsi mm. kairauksia sisältävän malminetsinnän sallimista Natura-alueella)*".

Yhtiö kuitenkin korostaa yllä mainittuihin selvityksiin (mm. professori Moilanen) viitaten, ettei yhtiön tapauksessa olla edes lähellä tilannetta, jossa varovaisuusperiaatteen valossa olisi syytä epäillä Natura-arvioinnin oikeellisuutta. Yhtiölle on muodostunut käsitys, että ELY ja Metsähallitus ovat tehneet asiassa tarkoituksellisesti ääritulkintaa, joka Pölösen mukaan merkitsee sitä, ettei Natura-arvioinnin katsota koskaan olevan riittävä. Yksityiskohtaisten kasvillisuuskartoitusten edellyttäminen jo kartoitettujen Natura-luontotyyppien sisällä ei muuta luontotyyppien osalta tehtyä vaikutusarviointia millään tavalla. Malminetsinnän vaikutusmekanismit ja vaikutusaluepinta-alat ovat hyvin tunnettuja, joten on selvää, ettei odottamattomia, Natura-luontotyyppien kannalta ennalta-arvaamattomia vaikutuksia yhtiön toiminnasta synny. Erityisesti tässä tulee ottaa huomioon myös yhtiön Natura-arvioinnissa esittämät toimintaperiaatteet ja lievennystoimenpiteet.

2.1.3

Reittisuunnitelmassa ja vaikutusten arvioinnissa ei ole kuitenkaan otettu huomioon siirtymäreittejä. Natura-arvioinnissa todetaan, että reittien kokonaismäärään nähden siirtymäreitit ovat merkityksettömiä. Jotta asiaa on mahdollista arvioida, tulee esittää arvio siirtymäreittien määrästä ja sijoittumisesta eri luontotyypeille kartoitetun alueen osalta. (s. 6)

ELY on tulkinnut yhtiön arviot vaikutuksista ja siirtymäreittien sisältymättömyydestä Natura-arviointiin virheellisesti. Siirtymäreittien osalta aiheutuvat vaikutukset on sisällytetty vaikutusarvioon. Pinta-alavaikutukset on huomioitu moninkertaisena siihen nähden, mitä yhtiön toteuttamien seurantojen perusteella niiden voidaan todellisuudessa olettaa olevan. Vaikutusalat sisältävät siis sekä näytteenotosta että kaikesta kulkemisesta aiheutuvat vaikutukset, jotka on laskettu selvästi toteutuneita pinta-aloja suuremmiksi varovaisuusperiaatetta noudattaen ja korostaen. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaiselle sellaiselle lupa-alueen Natura-luontotyyppille, jolle tutkimustoimintaa ylipäättään kohdistuu, on vaikutuksia laskettu teoreettisesti moninkertaisesti yli sen enimmäisvaikutusmäärän, joka toteutuisi ainoastaan tilanteessa, että kaikki ko. luontotyyppille suunnitellut kairauspaikat toteutettaisiin jokaisella luontotyyppillä erikseen. Tämän vuoksi on merkityksetöntä vaikutusten arvioinnin suhteen, minne matkaltaan lyhyet ja vähäisellä, lyhytaikaisella kulutuksella olevat siirtymäreitit tarkalleen ottaen luontotyyppien sisällä sijoittuvat, sillä ne on jo huomioitu laskelmissa niin, että ne voivat käytännössä sijoittua mille luontotyyppille tahansa lisäämättä arviossa esitettyjä vaikutuksia lainkaan.

Kuten yhtiö on Natura-arvioinnissaan esittänyt, lopulliset siirtymäreitit, jotka ovat pituudeltaan vain murtoosan varsinaisten pääreittien pituudesta, suunnitellaan, sijoitetaan ja tarvittaessa merkitään maastoon päivitetyn kasvillisuustyyppitiedon pohjalta niin, ettei pienialaisimmillekaan erityisille luontoarvoille aiheudu kulkemisesta vahinkoa. Siirtymäreittejä ei tässä vaiheessa ole tarpeen yksityiskohtaisesti suunnitella jokaiselle vaihtoehdoiselle kairauspaikalle, sillä enimmilläänkin selvästi vain alle puolet suunnitelluista vaihtoehdoisista kairauspaikoista toteutetaan. Tämä on kuvattu Natura-arvioinnissa.

Erityisiä luontoarvoja sisältävät alueet rajataan joka tapauksessa kairaustoiminnan ulkopuolelle. Tämä tarkoittaa, että kaikki kairauspaikat, joiden keskipisteestä 30 m etäisyydelle ulottuvalle alueelle johonkin kohtaan osuu tai rajautuu erityinen luontoarvo, poistetaan kokonaan tutkimussuunnitelmasta, vaan sitä, että tällainen luontoarvo rajataan kairaustoiminnan ja tarvittaessa kulkemisen ulkopuolelle siirtymällä mainitun 30 m säteen kuvaaman kairauspaikan sisällä sellaiseen kohtaan, jossa näytteenotto voidaan tehdä ilman haitallisia vaikutuksia. Vaihtoehtoiset kairauspaikat, joilla esiintyy suojeluperusteina olevia putkilokasvilajeja, poistetaan kuitenkin kokonaan kairauspaikkojen joukosta jolloin edes kulkemista ei näiden paikkojen läheisyydessä tapahdu. Yhtiö myös huomauttaa, että erityisesti kairauspaikoille johtavilla siirtymäreiteillä kulkemista tapahtuu vain vähän, eikä tällaisesta kulkemisesta yleisesti ottaen aiheudu muita kuin yksittäisiä puustovaurioita. Riittävä lumi- ja/tai jääkerros suojaa huolellisesti valmistelluilla runko- ja siirtymäreiteillä alle jäävää kasvillisuutta ja luontotyyppejä vaikutuksilta hyvin.

Mitään vaikutusmekanismia, jonka perusteella kairauspaikkakohtaisille siirtymäreiteille voisi kohdistua sellaisia vaikutuksia, jotka muuttaisivat kokonaisarviota kulkemisesta aiheutuvien vaikutusten suhteen, ei ole voitu tunnistaa. Tästä syystä myöskään siirtymäreittien yksityiskohtainen tarkastelu ei ole ollut arvioinnissa tarpeen. Vaikutuksen luonteen ja voimakkuuden perusteella voidaan epäilyksettä arvioida, että heikentävät vaikutukset eivät siis lisääny jo arvioidusta, vaikka siirtymäreittien sijoittaminen onkin kuvattu ainoastaan sanallisesti (ei kartoilla). Yhtiö katsoo, että viranomaisten tulisi luottaa siihen, että yhtiö toteuttaa hankkeen suunnitelmassa esittämällään tavalla.

Tukes on tehnyt alueelle säännöllisesti malminetsinnän vaikutusten seurantakäyntejä, joiden yhteydessä runko- ja siirtymäreiteille koituneita luontovaikutuksia on seurattu drone -ilmakuvauslaitteiston ja maastokatselmuksien avulla. Viimeisimmät seurantakuvaukset Kairamaat 2-3 -alueella tehtiin marraskuun 2018 alussa järjestetyn maastokatselmuksen yhteydessä, johon ELY ja Metsähallitus eivät katsoneet tarpeelliseksi osallistua. Ilmakuvista tarkasteltuna vaikutuksia ei ollut havaittavissa kun kuvia verrattiin kaksi vuotta sitten kuvattuihin aineistoihin samoilta reiteiltä. Talviaikaisilla kulkureiteillä ei ole havaittu vaikutuksia yhtiön toteuttamissa seurannoissakaan. Yksittäiset puustovauriot tiheäpuustoisemmillä alueilla ovat ainoita havaittuja vaikutuksia, joiden aiheuttamista Yhtiö toki pyrkii mahdollisuuksien mukaan välttämään. Vuosien mittaan kairauslaitteistojen kulkemisesta on alueelle aiheutunut vain muutama pienialainen (alle 2 m²), palautuva maastovaurio.

Yhtiö pyytää Tukesia kiinnittämään tässä yhteydessä myös huomiota professori Pölösen lausunnossaan s. 19 esille ottamaan esimerkkiin Euroopan Unionin tuomioistuimen Holohan-ratkaisusta, joka käsittelee muun muassa reittien sijoittumista ja niiden arviointia: *"Unionin tuomioistuimen ratkaisu C-461/17 (Holohan ym.) puolestaan osoittaa, että hankkeen toteuttamismuoto (esimerkiksi hankkeeseen liittyvien rakennusten sijainti ja kuljetusreitit) voi jäädä lupamenettelyn jälkeen hankkeesta vastaavan päätettäväksi, jos lupamääräyksillä voidaan taata se, että kyseisillä parametreilla ei vaikuteta alueen koskemattomuuteen."*

2.1.4

Arvioinnissa on todettu, että kairauksissa ei käytetä yleisesti ottaen apuaineita, mikäli se ei ole välttämätöntä. Lisäksi todetaan, että apuaineet jäävät kallioperän halkeamiin tai ne otetaan talteen osana soijan keräystä. Ottaen huomioon syväkairauksen suuren määrän, ELY-keskus pyytää täydentämään tietoja kairauksissa käytettävistä apuaineista ja niiden määrästä ja mahdollista ympäristövaikutuksista perustuen vuonna 2017 ja 2018 tehtyihin syväkairauksiin.

Vuonna 2017 ja 2018 toteutetuissa syväkairauksissa ei apuaineista ole aiheutunut alueelle minkäänlaisia ympäristövaikutuksia. Syy on selvä: yhtiö ei ole käyttänyt apuaineita syväkairauksiinsa, kuten se on tuonut ilmi aiemmassakin kanssakäymisessään eri viranomaisten kanssa. On epätodennäköistä, että apuaineita tarvittaisiin jatkossakaan, sillä tutkimusalueen kallioperä on rakenteeltaan hyvin kairaukseen soveltuvaa. Mikäli yksittäisellä kohteella olisi kuitenkin syytä apuaineita käyttää, käyttäisi yhtiö vesiliöstölle haitatonta, biohajoavaa ainetta, kuten esimerkiksi Ice Cream Thickeneriä, jota käytetään

muun muassa elintarviketeollisuudessa jäätelön oikeanlaisen koostumuksen saavuttamiseen. Kyseinen apuaine sitoutuu kairanreiästä nousevaan soijaan, joka erotetaan huuhteluvedestä ja otetaan talteen. Soija siis kerätään ja kuljetetaan pois alueelta siihen sitoutuvine mahdollisine apuaineineen, kuten yhtiö on Natura-arviossaan kuvannut.

Yhtiö korostaa kuitenkin, että apuaineiden käyttö on epätodennäköistä. Niiden käytöstä yksittäisissä kairauksissa ei myöskään aiheutuisi mitään sen kaltaisia haitallisia vaikutuksia, että siitä seuraisi muutoksia Natura-arvioinnissa tehtyihin johtopäätöksiin aiheutuvien vaikutusten merkittävydestä.

Yhtiö on seurannut jo vuosia, ja tulee jatkossakin seuraamaan alueen vesien laatua. Tuoreimmat vesinäytteet on otettu alueelta lokakuussa 2018. Vesien laadussa ei ole havaittu muutoksia.

2.1.5

Lisäksi ELY-keskus pyytää tarkentamaan tietoja pohjamooreenin näytteenoton määristä. Natura-arvioinnin mukaan pohjamooreeninäytteitä on otettu Kairamaat 2–3 –alueella yhteensä 982 kpl, mutta malminetsintälupaa koskevan muutoshakemuksen mukaan Kairamaat 3 –alueella on otettu 1378 pohjamooreeninäytettä (BOT).

Otettujen pohjamooreeninäytteiden oikea määrä on 1 378. Natura-arviossa käytetty näytemäärä eroaa tästä, koska siihen ei ole laskettu mukaan duplikaattinäytteitä (ts. samasta näytteenottopaikasta otettuja useampia näytteitä), ja lisäksi arviossa käytetystä luvusta on epähuomiossa jäänyt pois yhden näytteenottovaiheen näytemäärä. Kaikista otetuista 1 378 pohjamooreeninäytteestä ja näytteenotto-paikkojen sijainneista on kuitenkin näytteenoton yhteydessä raportoitu Lapin ELY-keskukselle. Myös kaikki näytteenotosta aiheutuneet maasto- tai puustovahingot on ilmoitettu Metsähallitukselle korvauksia varten.

Käytännössä pohjamooreeninäytteenotosta ei jää jälkiä maaperään halkaisijaltaan pienen näytteenottoreiän sortuessa umpeen näytteenoton jälkeen. Näytteenotto kestää n. 15-20 minuuttia/näytepiste eikä siihen käytetä vettä. BOT-näytteenotosta aiheutuvat yksittäiset vaikutukset on huomioitu kokonaisuudessaan Natura-arvioinnissa.

2.1.6

Luonnonsuojelulain 65 §:ssä säädetään kuuden kuukauden määräajasta Natura-arviointia koskevan lausunnon antamisen osalta. ELY-keskus toteaa, että Tukes on pyytänyt lausuntoa Natura-arvioinnista 1.6.2018, mutta Natura-arviointia koskevat luontotiedot on toimitettu vasta 31.8.2018. ELY-keskuksella ei näin ollen ole tosiasiallisesti ollut käytettävissään mainittua kuuden kuukauden lausuntoaikaa.

ELY ja Metsähallitus ovat ymmärtäneet väärin yhtiön kesäkaudella tehtävien suunniteltujen kairauspaikkojen varmistavien tarkistusten (ks. Natura-arviointi, Osa I, kohta 2.5.7) luonteen ja merkityksen Natura-arvioinnin kannalta. Nämä tarkistukset ovat, kuten professori Pölönenkin toteaa, ns. lieventämistoimia, joita tyypillisesti käytetään kaikessa ympäristöön vaikuttavassa toiminnassa. Tämä tarkoittaa, että Natura-arviointi tehdään huomioimalla hankkeen vaikutukset lieventämistoimien kanssa, ei ilman niitä. Samalla tämä tarkoittaa myös sitä, että lieventämistoimia ei tehdä ennen Natura-arviointia, vaan lieventämistoimien vaikutus arvioidaan osana Natura-arviointia. ELY:n ja Metsähallituksen väite siitä, että kesäisin tehtävät kairauspaikkojen varmistavat tarkistukset tulisi suorittaa ennen Natura-arvioinnin laatimista, on näin ollen virheellinen. Selvyyden vuoksi on kuitenkin yhtiön suunnitteleman hankkeen osalta todettava, ettei hanke edes ilman em. lieventämistoimia ole edes lähellä kynnystä, joka johtaisi luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettuun merkittävään heikentymiseen. Vastuullisena toimijana yhtiö haluaa kuitenkin vuosittaisilla varmistavilla tarkistuksilla ja päivitysinventoinneilla välttää myös mahdolliset vähäisetkin vaikutukset herkkiin luontokohteisiin.

ELY on siis virheellisesti tulkinnut yhtiön kesällä 2018 toimittamat luontoinventointi- ja seuranta-aineistot osaksi Natura-arviointia. Yhtiö huomauttaa vielä erikseen tässäkin yhteydessä, että Natura-arviointiin liittyvä pohja-aineisto on kokonaisuudessaan toimitettu Tukesille, ELY:lle ja Metsähallitukselle 1.6.2018. Kesän 2018 aikana toteutetut inventoinnit ja seurannat ovat osa yhtiön normaalia toimintaa jonka yhtiö katsoo muodostuvan myös Natura-arvioinnissa esitetyksi, malminetsintähankkeen aiheuttamien vaikutusten lievennystoimenpiteeksi. Tuoreimman saatavilla olevan luontotiedon hyödyntäminen käytännön tutkimustoiminnan toteuttamisessa varmistaa entisestään, ettei edes lieviä heikennyksiä erityisille luontoarvoille voi aiheutua. Asiaa on selvitty Natura-arvion osan II luvussa 4, erityisesti kohdassa 4.3 sekä Golder Associates Oy:n laatimassa teknisessä muistiossa, joka on toimitettu osana vastausta ELY-keskuksen Natura-arvion täydennystarpeista antamaan esitykseen (25.7.2018 LAPELY/2226/2018).

Yhtiö toimitti 1.6.2018 Tukesille jättämänsä Natura-aineiston kokonaisuudessaan vertaisarvioitavaksi myös Suomen huippuosaamista ekologian saralla edustaville objektiivisille asiantuntija- ja tutkijatahoille. Yhtiö pyysi näitä asiantuntijatahoja antamaan näkemyksensä ja arvionsa Natura-arvioinnissa käytetyn lähtöaineiston laadusta ja sen riittävydestä asianmukaisen Natura-arvioinnin laadintaan. Kyseisille asiantuntijatahoille **ei toimitettu** kesän 2018 kasvillisuuskartoitus- tai seurantatuloksia, eikä yhtiön aiempia vastauksia viranomaisten esityksiin tai selityspyyntöihin koskien Natura-arviointia. Asiantuntijoilla ei ollut muuta aineistoa käytettävissään kuin 31.5.2018 päivätty Natura-aineisto.

Yhdelläkään asiantuntijalla ei ollut vaikeuksia ymmärtää, että toiminnan aikana myöhemmässä vaiheessa toteutettavat yksityiskohtaiset kasvillisuuskartoitukset ovat osa hankkeen luontovaikutusten lievennystoimenpiteitä, joiden merkitys tulee ja voidaan ennalta sellaisenaan huomioida osana 1.6.2018 lausunnoille jätettyä Natura-arviota. Lievennystoimenpiteiden toteuttamistarvetta ennen Natura-arvion laadintaa tai lausunnonle jättämistä ei edellytetty tai otettu esiin yhdenkään asiantuntijan toimesta.

Ekologian asiantuntijoina lausuntonsa yhtiön viranomaisille 1.6.2018 toimittamasta Natura-aineistosta antoi professori Atte Moilanen, joka *”katsoo lausunnossaan, että Natura-arvioinnin lähtöaineistot sellaisenaan (mukaan lukien Natura-arvioinnin toimittamisen jälkeen lievennystoimenpiteinä suoritettavat kasvillisuuden tarkistukset paikan päällä) kattavat laajalti lajien ja elinympäristöjen esiintymisen ja ekologian, kairauksen vaikutusten arvion, sekä tiedon yhtiön toimenpiteistä ympäristövaikutusten välttämiseksi. Moilanen toteaa luontotiedon olevan ajantasaista, koska siihen sisältyy Metsähallituksen 2016 luontotyyppikartoitusten lisäksi suuri määrä muuta kartoitustietoa sekä paikan päällä biologin toimesta tehtävä mahdollisten kairauspaikkojen lajiston tarkistus. Aineistot kattavat vaikutusarvioinnin tietotarpeet Moilasan näkemyksen mukaan poikkeuksellisen hyvin ja ovat kattavat sekä laadultaan korkeat.”*

Moilasan lausunto on tämän selityksen liitteenä 6.

Arvioinnin lähtöaineistoon ja tieteelliseen tasoon liittyvän asiantuntijalausunnon antoi myös Peerage of Science -yhteisö, jonka toimeksiannosta dokumentaation on itsenäisesti arvioinut kolme riippumatonta tutkijaa, jotka ovat antaneet lausuntonsa nimettömyyden suojaamina tilaajaa, dokumentaation laatijoita sekä toisiaan kohtaan. Arvioijat arvostelivat myös toistensa kirjoittamien lausuntojen oikeellisuuden ja tarkkuuden.

Kaikki kolme Peerage of Sciencen arvioijaa *”nostavat esiin erityisenä ansiona dokumenttien pohjana olevien aineistojen laajuuden, ajantasaisuuden sekä korkean laadun. Linnustoselvitysten osalta aineisto voisi olla laadukkaampi, jos kaikki alueelta saatavissa tieto hyödynnettäisiin. Mahdollisten vaikutusmekanismien kuvaus katsotaan tarkaksi ja arvio niiden seurauksista kokonaisuutena vakuuttavaksi, mutta mahdolliset vaikutukset aapasoiden hydrologiaan tulisi kuvata paremmin. Arvioitsijoiden parannusehdotuksista huolimatta Peerage of Science katsoo, että dokumentaatio täyttää tieteellisen raportoinnin vaatimukset, että lähtöaineisto on korkealaatuista, ja että dokumentaatioissa esitetyt johtopäätökset ovat perusteltuja.”*

Peerage of Sciencen lausunto ja sertifikaatti on tämän selityksen liitteenä 7.

Yhtiön aiemmista selvityksistä huolimatta ELY tulkitsee edelleen yhtiön toimittamaa Natura-aineistoa virheellisesti, ja pyrkii lisäksi käyttämään väärin tulkitsemaansa tietoa yhtiötä vastaan. Yhtiö toivoo, että ELY Natura-viranomaisena varmistaisi omien resurssiensa riittävyyden ja asiantuntemuksen lausueessaan asiasisällöltään haastavista ja kansallisestikin tärkeistä hankkeista. ELY ei ole tuonut esiin lausunnoissaan tai aiemmassa esityksessään mitään tieteellisesti järkeviä perusteita sille, miksi yhtiön olisi tullut suorittaa lievennystoimenpiteet ennen Natura-arvioinnin lausunnon jättämistä.

Hankkeen aikana toteutettavien lievennystoimenpiteiden huomioon ottamisesta osana Natura-arviointiprosessia on lausunut myös professori Pölönen. Hän on käsitellyt asiaa laajemmin lausunnossaan kappaleessa 3. Pölönen toteaa muun muassa, että *"oikeuskäytäntö ilmentää, että haittojen lieventämistoimet voidaan ottaa laaja-alaisesti huomioon Natura-arvojen heikentämiskiellon tunnusmerkistön täyttymistä arvioitaessa."* Lausunnossaan s. 20 Pölönen toteaa, että *"Natura-arvioinnin riittävyyden ja heikentämiskiellon tunnusmerkistön täyttymisen arvioinnissa huomioon otettavat lieventämistoimet voivat koskea useanlaisia rajoitteita ja toimintatapoja hanketta toteutettaessa, joilla estetään ja minimoidaan haittojen aiheutuminen Natura-arvoille. Natura-alueen valinnan perustana esiintyvien kasvilajien ja muidenkin luontoarvojen esiintymisen tarkistaminen ja tämän seurantatiedon huomioon ottaminen kairauksissa voidaan siten nähdä luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohta soveltaessa huomioon otettavana lieventämistoimena. Kyseessä on luontoarvoille kohdistuvia haittoja minivoiva, sopeutuvaa ympäristöhallintaa ilmentävä toimi."*

Asia on useaan otteeseen kuvattu ELY:lle sekä suusanallisesti että muun muassa prosessikaavion ja havainnollistavien kaaviokuvien avulla. Yhtiö toivoo, että ELY tämän selityksen myötä vihdoinkin ymmärtää Natura-arvioinnin ja lievennystoimien välisen eron.

Yhtiö myös muistuttaa, että luonnonsuojelulain 65 §:n 3 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitettu lausunto on annettava viivytyksettä ja viimeistään kuuden kuukauden kuluessa. ELY-keskus on kuitenkin tulkinnut luonnonsuojelulakia väärin: lausunto on annettava viivytyksettä. Tämä tarkoittaa, että viranomaisen tulisi käyttää koko kuuden kuukauden lausuntoaika vain poikkeustapauksessa. Lisäksi on syytä huomata, että resurssipula viranomaisessa ei ole hyväksyttävä syy viivyttää prosessia (ks. oikeuskanslerin ratkaisu OKV/2302/1/2017, antopäivä 26.10.2018). Tältä osin Yhtiö pyytää Tukesia myös huomiomaan, että ELY-keskuksen lausunto toimitettiin virka-ajan päättymisen jälkeen. Professori Mäenpää on lausunnossaan *Lausunto viranomaiseen lakisääteisen lausunnon antajana kohdistuvista oikeudellisista vaatimuksista* (liite 4) todennut, että ELY-keskuksen voidaan arvioida toimineen lakisääteisen velvollisuutensa ja hyvän hallinnon takeiden vastaisesti, kun se on lausunnossaan ilmoittanut antavansa lopullisen lausuntonsa vasta laissa säädetyn määräajan päätyttyä.

2.1.7

ELY-keskus katsoo, että yhtiön esittämä menettely ei vastaa luonnonsuojelulain 65 §:ssä ja luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua asianmukaista arviointia. ELY-keskus viittaa 8.11.2017 antamaansa lausuntoon, jossa se toteaa, että lupaviranomaisella on oltava jo ennen luvan myöntämistä käytettävissään riittävän yksityiskohtaiseen suunnitelmaan ja selvityksiin tukeutuva arviointi, jonka perusteella voidaan varmistua siitä, ettei merkittävästi heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin aiheudu. Myönnettäessä lupa koko hankkeelle, hanketta ei voida jakaa osiin siten, että osa vaikutuksista jätetään myöhemmän selvityksen ja arvioinnin varaan PSHaO 15.12.2014 14/5467/1).

Yhtiö toteaa, että arviointia ei ole jaettu osiin, ja se on laadittu perustuen riittävän yksityiskohtaiseen suunnitelmaan ja selvityksiin (ks. 2.1.6., erityisesti professori Moilasen ja Peerage of Science -yhteisön osalta). Aineistosta annetuissa lausunnoissa on päädytty täysin eri tulokseen pohja-aineistojen laadun ja dokumentaation asianmukaisuuden osalta kuin ELY - ja myös Metsähallitus - esittävät. Yhtiö pyysi arvioita riippumattomilta asiantuntijatahoilta, koska ELY ja Metsähallitus valittivat Tukesin tammikuussa 2018 antamasta päätöksestä Natura-arvioinnin väitetyn puutteellisuuden perusteella. Yhtiö päätti nyt vireillä

olevaan Muutoshakemukseen liittyen hankkia lausunnot ulkopuolisilta asiantuntijoilta sekä Natura-arvioinnin luonnontieteellisestä oikeellisuudesta että sen oikeustieteellisestä oikeellisuudesta. Yhtiö ei enää usko saavansa ELY-keskukselta tai Metsähallitukselta asianmukaista kohtelua asioidensa käsittelyssä. Yhtiö oli varma oman aineistonsa ja arvionsa laadusta, riittävydestä ja asianmukaisuudesta, koska sitä oli usean kokeneen asiantuntijan toimesta huolellisesti arvioitu jo ennen sen luovuttamista viranomaisille. Myöhemmässä vaiheessa aineistosta annetut asiantuntijalausunnot osoittavat yhtiön ja sen käyttämien asiantuntijoiden olleen oikeassa.

Arvioitavasta hankkeesta ei ole tunnistettu eikä tuotu esiin ELY:n lausunnossa sellaisia vaikutusmekanismeja, joista voisi aiheutua millekään alueen suojeluperusteena olevalle lajille tai luontotyypille merkittävää haitallista vaikutusta.

Yhtiö toistaa vielä yllä kohdassa 2.1.6 esittämänsä: elokuussa 2018 toimitettuja kairauspaikkojen luontokartoitus- ja tarkastustietoja ei ole hankittu siksi, että osa vaikutuksista olisi jätetty myöhemmän arvioinnin varaan, vaan ne ovat malminetsintähankkeen luontovaikutusten lievennystoimenpiteitä. Lievennystoimenpiteiden toteuttaminen ei liity Natura-arviointiin, vaan ne ovat osa itse hankkeen toteuttamista. Hankkeen arvioinnissa on lähdetty siitä, että tällaisten maastotarkastuksien avulla varmistetaan mahdollisten pienipinta-alaistenkin arvokohteiden sulkeminen malminetsintätoimien ulkopuolelle Natura-luontotyyppien sisällä, ja juuri näin on toimittu. Jokainen toteutettava kairauspaikka tarkastetaan ennen näytteenoton toteuttamista.

2.1.8

ELY-keskus katsoo myös, että em. kuvattu arviointimenetelmä voi aliarvioida tai jättää huomioimatta yksittäisiä heikentäviä asioita, joilla kuitenkin voi olla kokonaisarvioinnin kannalta merkitystä. Lisäksi puutteelliset lähtötiedot heikentävät arvioinnin luotettavuutta ja voivat johtaa joissakin tapauksissa virheellisiin johtopäätöksiin. Seuraavassa "Aineisto" osuudessa ELY-keskus tuo esille arvioinnin täydennystarpeet tältä osin.

Tämä väite on yksilöimätön, ja ELY:n olisi syytä antaa esimerkkejä siitä, minkälaisia yksittäisiä heikentäviä asioita arvioinnissa olisi jätetty huomiotta. Yhtiö on todennut aikaisemmin ja toteaa jälleen, että mikään pienialainen, yksittäinen ja paikallinen vaikutus ei muuta arvioinnin kokonaiskuvaa ja lisää merkittävällä tavalla vaikutuksia arvioituun verrattuna. Väite on siis perusteeton. Yhtiö tuntee kyseessä olevan toiminnan vaikutukset arviointialueella kokemuseräisesti erittäin hyvin ja on lisäksi arvioinnin yhteydessä jälleen selvittänyt vaikutusmekanismeja myös teoreettisen tarkastelun avulla. Alueelle ei voida tieteellisesti perustellen olettaa syntyvän Natura-arvioinnista pois jätettyjä mutta todennäköisesti merkittäviä haitallisia vaikutuksia ELY:n esittämän epäilyn tapaan.

Yhtiö myös huomauttaa, että Natura-arvioinnin tarkoituksena ei ole todeta, voiko hankkeesta aiheutua **mitään** yksittäisiä heikentäviä vaikutuksia. Luonnonsuojelulain (1996/1096) 65 § mukaisesti Natura-arvioinnilla on tarkoituksena selvittää, onko arvioitavalla hankkeella tai suunnitelmalla sellaisia vaikutuksia, jotka voivat **todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura-alueen niitä luonnonarvoja, joiden säilymiseksi alue on sisällytetty Natura-verkoston**. Vaatimus juontaa juurensa luontodirektiivin (92/43/EEC) 6 artiklan 3 kohdasta, jonka vaatimukset on siten myös huomioitava arvioinnissa. Arvioinnissa ei siis ole tarpeen selvittää, eikä lupaa myöntävän viranomaisen ole tarpeen vakuuttua siitä, etteikö mitään vaikutuksia voisi aiheutua. Kysymys on todennäköisesti merkittävästi heikentävistä vaikutuksista.

Yhtiö kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että malminetsintäalueella on suoritettu viranomaisten toimesta lukuisia katselmuksia vuosina 2015-2018. Muun muassa näiden katselmusten yhteydessä on ELY:lle ja muille asianomaisille viranomaisille ollut mahdollisuus havainnoida sellaisia haitallisia luontovaikutuksia, joita yhtiön toiminnasta, mukaan lukien nyt haettavan suunnitelman kairauksia vastaavat syväkairaukset,

olisi aiheutunut. ELY:illä on siis ollut sekä velvollisuus että erittäin hyvät mahdollisuudet havaita mahdolliset merkittävät tai ennakoimattomat vaikutukset, mikäli sellaisia olisi aiheutunut. ELY, kuten Metsähallituskin, on kuitenkin kieltäytynyt osallistumasta yhtiön syksyllä 2018 esittämään kutsuun yhtiön ja viranomaisten yhteiselle maastokatselmuskäynnille. Maastokäynnillä oli tarkoitus käytännössä tarkastella muun muassa syväkairausten ja kulkemisen vaikutuksia sekä selvittää mahdollisia epäselvyyksiä yhtiön malmitutkimusten ja suunnitelmien osalta ELY:lle ja muille osallistujille. Tukes ainoana viranomaisena osallistui ko. maastokäynnille tehden yksityiskohtaisia ja laaja-alaisia havaintoja toiminnan vaikutuksista.

Euroopan yhteisön komission (**komissio**) vuonna 2000 julkaiseman tulkintaohjeen *Natura 2000-alueiden suojelu ja käyttö. Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säädökset* (Komissio 2000, s. 27) mukaan jäsenvaltioiden on tunnettava kukin erityisten suojelutoimien alueella (SAC-alueella) suojeluperusteena olevan luontotyyppin säilymiselle pitkällä aikavälillä välttämättömät tekijät (erityinen rakenne ja erityiset toiminnot):

"Pitkällä aikavälillä säilymiselle välttämättömät toiminnot riippuvat luonnollisesti kyseisestä luontotyyppistä. Jäsenvaltioiden on tunnettava nämä vaatimukset (tutkimusten, tietojen keräämisen ynnä muun perusteella), koska 6 artiklan 1 kohdassa säädetään, että niiden on toteutettava toimenpiteet "jotka vastaavat liitteen I luontotyyppien ja liitteessä II esitettyjen lajien ekologisia vaatimuksia"."

Koska ELY:lla tulisi siis olla käytettävissään tiedot siitä, millaiset tekijät ovat kullekin luontotyyppille välttämättömät, vaikuttaa oudolta, että ELY esittää, että vaikutuksia kuitenkin kaikesta huolimatta saattaisi aiheutua esimerkiksi jonkin "yksittäisen heikentävän asian" seurauksena. ELY ei esitä nyt kuten ei aiemminkaan mitään sellaista vaikutusmekanismia, joka voisi aiheuttaa minkään alueen suojeluperusteena olevan luontotyyppin mahdollisesti merkittävää heikentymistä, eikä sellaista ole arvioinnissakaan tunnistettu.

Professori Pölönen toteaa lausunnossaan:

"Kaiken kaikkiaan varovaisuusperiaate ohjaa tulkintaa kaukaisempien riskien huomioon ottamisen suuntaan. Varovaisuusperiaatteen pohjalta ei voida kuitenkaan tulkita arviointivelvollisuutta lain säännöksen vastaisesti siten, että se koskisi vähäisiäkin heikennyksiä Natura 2000 alueella oleviin luonnonarvoihin. Merkittävän haitan kynnyks on myös oikeudellisesti relevanttina.

Natura-sääntelyn tulkinnassa sijaa on annettava myös muun muassa suhteellisuusperiaatteelle, joka saa institutionaalista tukea luontodirektiivin tavoitesäännöksestä ja oikeuskäytännöstä, jossa Natura-alueilla on sallittu fyysistä kajoamista (kuten kairauksia sisältävää malminetsintää tapauksissa KHO 25.9.2006 t. 3526 ja KHO 9.3.2018 t. 1069) ja siten Natura-arvoille jonkinasteisen riskin sisältäviä hankkeita. Suhteellisuusperiaatteen näkökulmasta mitä hyvänsä epävarmuutta ei voida käyttää tietyn yleisen intressin yksipuoliseen edistämiseen. Suhteellisuusperiaate puoltaa sitä, ettei epävarmuudessa tulisi asettaa liian tiukkoja velvoitteita "varmuuden vuoksi". Mikä hyvänsä oletama tai riski (Natura-arvojen heikentymisestä) ei siis vielä voi johtaa siihen, ettei hankkeelle voida Natura-sääntelyn vuoksi lupaa. Tuomioistuinratkaisujen perusteluissa suhteellisuusperiaate on ilmennyt käytännönläheisissä, reaalisiiin argumentteihin tukeutuvassa argumentoinnissa (esim. toiminnasta aikaisemmin saatujen kokemusten huomioiminen tapauksessa KHO 2006:101) ja hallinto-oikeuden ratkaisun perusteluissa tapauksessa KHO 2018:121: "Kaikkeen arviointiin liittyy aina epävarmuuksia, eikä niitä voida täysin poistaa"."

Lisäksi Pölönen toteaa asianmukaisesta Natura-arvioinnista ja sen riittävydestä:

"LSL:n mukaisen arvioinnin toteuttamista koskevana vaatimuksena on, että arviointi suoritetaan asianmukaisella tavalla. Yleisellä tasolla asianmukaisuus tarkoittaa vaatimusta loogisuudesta ja

johdonmukaisuudesta ja kirjallisesta muodosta. Tämä merkitsee sitä, että hankkeen tai suunnitelman vaikutukset Natura-alueeseen tulee arvioida hyväksyttävällä menetelmällä ja tulosten pitää ilmetä selvästi asiakirjoista.^[1] Asianmukaisuusedellytykseen kuuluu arvioinnin lopputuloksen perusteluvollisuus.

Kaiken kaikkiaan arvioinnissa tulee esittää johdonmukainen ja vakuuttava selvitys, josta voidaan päätellä heikentämiskiellon vastaisen seurauksen aiheutuminen tai aiheutumatta jääminen hankkeen takia. Vastaavasti oikeuskirjallisuudessa on aikaisemmin katsottu, että LSL 65 §:ssä tarkoitetun arvioinnin asianmukaisuuden kriteerinä on loogisuuden ja johdonmukaisuuden vaatimus, "eli selvitetystä tosiasioista on voitava johtaa oikeudellinen arvio siitä, aiheutuuko Natura 2000 -alueen luontoarvoille luvan myöntämisen tai suunnitelman tai vahvistamisen estäviä vaikutuksia." Tästä seuraa osaltaan, että LSL:n mukainen arviointi on tehtävä luontotyyppien ja lajien tarkkuudella. Tarkasteltavat luontotyypit ja lajit ovat samoja, joiden perusteella alue on otettu Natura 2000 -alueeseen."

Yhtiö viittaa tässä yhteydessä myös tämän selityksen kohtaan 2.1.2.

Alla olevassa taulukossa on todelliseen kairausten enimmäismäärään (max 200) ja empiiriseen havaintoon syväkairauksen keskimääräisestä vaikutusalueesta (4,3 m²) perustuva ennuste vahingoista Mustiaapa-Kaattasjärven Natura 2000 -alueen luontotyyppeihin hankesuunnitelman mukaisten kairausten osalta. Vaikutukset ovat <0.0026% verrattuna luontotyyppien esiintymiin Mustiaapa-Kaattasjärven alueella. Taulukossa vaikutuksia on suhteutettu myös Keski-Lapin viiden suuren aapasuon pinta-aloihin, mistä huomaa, miten vähäisestä vaikutuksesta kyseisten Natura-luontotyyppien osalta on todellisuudessa kysymys. Yhtiö myös muistuttaa, että aiheutetut vaikutukset ovat lyhytaikaisia, eivät pysyväluonteisia: palautuminen tapahtuu keskimäärin 1-3 vuodessa.

Natura luontotyyppi [pinta-ala ha]	Ennakoitu vahinkoala [ha], 4,3 m ² /reikä; 200 reikää mukaan laskettuna	Suhteutettuna [% pinta- alasta]		
		M.-K. N2000	5 Keski-Lapin suurta aapasuota	
Aapasuot	0,0324	0.00083	0.00015	
Letot	0,0042	0.00078	0.00006	
Vaihettumis- rantasuot ja	0,00064	0.00255	0.00028	
Luonnonmetsät	0,0324	0.00238	0.00066	
Puustoiset suot	0,0179	0.00092	0.00021	
Humuspitoiset järvet ja lammet	0,00098	0.00026	0.00079	
Pikkujoet ja purot	0,00049	0.00081	0.00231	

Yllä oleva taulukko osoittaa yksiselitteisesti, että ELY:n väitteessään esittämät yksilöimättömät "yksittäiset heikentävät asiat" eivät voi johtaa muutoksiin kokonaisarvioinnissa.

2.1.9

ELY-keskus kiinnittää huomiota myös siihen, että yhtiön vastauksessa 31.8.2018 arvokkaiden luontokohteiden huomioon ottamien kairausten toteuttamisessa esitetään eri tavalla kuin Natura-arvioinnissa. Natura-arvioinnin mukaan arvokkaat alueet jätetään yksiselitteisesti kairaustoiminnan ulkopuolelle, mutta vastauksen perusteella jää epäselväksi, onko tilanne aina tämä. Vastauksessa 31.8.2018 todetaan, että ehdotettujen kairauspaikkojen sijaitessa kokonaan herkemmillä kuvioilla, merkitään käytettävä kulkureitti ja kairauspaikka maastoon edellisen kasvukauden aikana.

Ks. liite 10 kuvasarja kairauspaikkakohtaisten rajauksien ja näytteenoton toteutumisesta.

Yhtiö on näin esittänyt ja esittää edelleenkin. Asiassa ei ole yhtiön näkemyksen mukaan ole ristiriitaa, eikä asiaa ole missään vaiheessa esitetty usealla toisistaan poikkeavalla tavalla. Yhtiö jättää arvokkaat alueet yksiselitteisesti kairaustoiminnan ulkopuolelle rajaamalla ne kairauspaikoilla ulos toiminnan piiristä niin, että kulkeminen ja näytteenotto ei kohdistu esimerkiksi lähteen tai uhanalaisen lajin esiintymän päälle (ks. selventävä kuvasarja yllä). Se, että reitit ja kairauspaikat merkitään tarvittaessa maastoon etukäteen kesällä, ei lisää vaikutuksia tai vaaranna suojelu- tai luontoarvoja, vaan nimenomaan varmistaa sen, että arvokkaat kohteet jäävät toiminnan ulkopuolelle myös talviolosuhteissa syväkairauksia tehtäessä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että jokainen vaihtoehtoinen kairauspaikka (halkaisija 60 m, inventoinnin osalta 80 m) poistettaisiin kokonaan tutkimussuunnitelman vaihtoehtoisten kairauspaikkojen joukosta, vaikka sen piiriin pienempialainen luontoarvo sijoittuisikin. Jokainen toteutettava kairauspaikka on kartoitettu ja lievennystoimenpiteenä tarkastetaan huolellisesti vielä toistamiseen juuri siksi, että näytteenottopiste voitaisiin sijoittaa kairauspaikalle mahdollisimman luontoystävällisesti, ei päinvastoin. Yhtiön näkemyksen mukaan on vastuullista, että yhtiö varmistaa vielä varmistuksen päälle, että haitat ja riskit minimoidaan kaikin keinoin ei ainoastaan ennalta, vaan myös tutkimusten aikana. Mikäli joltain vaihtoehtoiselta kairauspaikalta löytyy suojeluperusteena oleva kasvilaji (neidonkenkä tai tikankontti), poistaa yhtiö kyseisen kairauspaikan kokonaan toteutettavien paikkojen joukosta. Mikäli kairauspaikka (ympyrä, jonka säde on 30 m) sijoittuisi kokonaisuudessaan arvokohteelle, se poistettaisiin kokonaan toteutettavista vaihtoehtoista. Käytännössä näin ei tapahdu millään inventoidulla kairauspaikalla, sillä arvioalue on jo ennen Natura-arvioinnin ja hankesuunnitelman laatimista kartoitettu, ja kairauspaikat on geologisten perusteiden lisäksi pyritty sijoittamaan toteuttamiskelpoisiin sijainteihin. Yhtiö muistuttaa, että keskimääräinen kairauksesta aiheutuva vaikutusalue on ollut 4,3 m², jolloin vaikutukset ulottuvat näytteenotto- eli kairauspisteestä keskimäärin 1-2 metrin päähän.

2.1.10

ELY-keskus on todennut Tukesille lähettämässään kirjeessä (25.7.2018), että ELY-keskus ei pidä Natura-arviointia asianmukaisena erityisesti aineistoissa olevien puutteiden vuoksi. Täydennystarpeet koskivat tutkittavan alueen kasvillisuustyyppien määrittämistä ja niiden kuviorajojen merkitsemistä kartoille ja luontotyyppiaineiston täydentämistä maastoinventointien perusteella. Lisäksi pyydettiin täydentämään paikkatietoaineistoja.

Yhtiö viittaa tässä yhteydessä tämän selityksen kohtaan 2.1.2 ja 2.1.6 ja toteaa lisäksi seuraavaa:

Luontotyyppikohtaista kuviotietoa on kerätty kesän 2018 aikana yhteensä 466 vaihtoehtoisen kairauspisteen alueelta (viranomaisilla aiemmin ollut tieto 396:lta paikalta). Kuviotietoaineisto on asianmukaisesti laadittu, ja kartoituksen tulokset tarkentavat aikaisempaa tietoa luontotyypeistä ja niiden edustavuuksista. Yhteensä 117 vaihtoehtoisen kairauspisteen kartoitustiedot on jätetty 31.8.2018 toimitetun kartoitusaineiston ulkopuolelle. Näille kairauspisteille ei suunnitella eikä toteuteta kairauksia talvikaudella 2018-19.

ELY tulkitsee tässäkin Natura-arviointia ja lievennystoimenpiteisiin kuuluvia erillisiä kasvillisuuskartoituksia virheellisesti: jokainen kairauspaikka, joka aiotaan toteuttaa, tarkastetaan vuosittain kesäaikaan

tehtävissä maastotarkastuksissa ennen näytteenottoa. Kairauspaikan yksityiskohtainen rajausta ja näytteenottopisteen sijoittuminen sen sisällä tehdään tämän tuoreimman tarkastuksen pohjalta.

Pääosa ELY:n mainitsemista 117 vaihtoehtoisesta paikasta on jo kasvillisuuskartoitettu tarkasti. Kartoitusaineistoja ei ole toimitettu ELY:lle elokuussa 2018, sillä kyseiset kairauspaikat eivät sisälly ensimmäisen tai toisen kairausvaiheen toteutukseen, joten aineistojen toimittamisella ei ole ollut tai ole edelleenkään yhtiön puolesta kiirettä. Yhtiö toimittaa tarvittaessa kesällä 2018 kerätyt aineistot näidenkin paikkojen osalta, mikäli lupaviranomainen katsoo sen tässä vaiheessa tarpeelliseksi. Yhtiö myös muistuttaa, että tutkimusalue on kokonaisuudessaan kartoitettu jo ennen Natura-arvioinnin laadintaa. Näihin kartoituksiin on osallistunut yhtiön lisäksi useita muitakin tahoja, mukaan lukien Metsähallitus.

Yhtiön näkemyksen mukaan ELY toistuvasti virheellisesti esittää yhtiön lupauksen tehdä ja tehneen Natura-arvioinnin täydennyksen toimittaessaan elokuussa 2018 kartoitusaineistoja asianomaisille viranomaisille. Yhtiö toteaa, että Natura-arvioinnin täydennystä ei ole luvattu, tehty tai aiota tehdä, sillä se ei ole ollut tai ole tarpeen. Tätä tukevat sekä tässä selityksessä edellä esiin otetut seikat että riippumattomat asiantuntijalausunnat.

Paikkatietoaineistojen täydennyspyynnön osalta yhtiö toteaa, että ELY:lle toimitettiin uudestaan täysin samat paikkatiedot kuin Natura-arvioinnin luovuttamisen yhteydessä 1.6.2018. ELY ei jostain syystä onnistunut avaamaan paikkatiedostoja, vaikka samat tiedostot toimivat hyvin esimerkiksi Tukesin tietojärjestelmissä. Uutta, täydentävää paikkatietoaineistoa Natura-arviointiin liittyen ei siis ole toimitettu missään vaiheessa.

ELY myös toteaa lausunnossaan, että kesän 2018 tiedot on toimitettu liittyen ELY:n kirjeeseen. Väite ei pidä paikkaansa: kesän 2018 aikana kerättyjen päivitettyjen luontotietojen luovuttamisesta ELY:lle sovittiin huomattavasti aikaisemmin kesällä täysin eri yhteydessä.

2.1.11

Natura-arvioinnin osassa 1 (s. 32-33) yhtiö linjaa malminetsinnän toimintaperiaatteita, jonka mukaan malminetsinnän ulkopuolelle jäävät uhanalaisten lajien esiintymäalueet kymmenen metrin suojavyöhykkeellä sekä muutoin erityisen arvokkaat, pienialaiset ja herkät luontokohteet kuten purot, norot, lähteiköt, lehdot ja muut erityisen rehevät kasvupaikat, joilla on harvinaista lajistoa. Natura-arvioinnissa myös todetaan, ettei kairaamiseen soveltumattomia paikkoja ole suunnitelluissa vaihtoehtoisissa kairauspaikoissa laisinkaan. Tältä osin 31.5.2018 päivätyn arvion teksti ja 31.8.2018 toimitettu täydennys ovat ristiriidassa keskenään.

ELY:n tulkinta ei vastaa Natura-arviossa esitettyä. Natura-arviossa nimenomaisesti todetaan, että kasvillisuus kartoitetaan jokaisen vaihtoehtoisen kairauspaikan ympärillä 40 m säteellä, jotta voidaan löytää kohta, joka varmasti on riittävän kaukana uhanalaisista kasveista tai muista herkistä luontoarvoista. Yhtiön tavoitteena on löytää näytteenottopiste, jossa voidaan kairata nimenomaan luonnoltaan mahdollisimman vähän herkässä kohdassa. Tavoitteena ei ole siirtää kairauspistettä kairauspaikan sisällä mahdollisesti olevan herkän luontoarvon päälle, ei vahingossa eikä tarkoituksella. Asia on kerrottu luvussa Natura-arvion osassa 1, kappaleessa 2.5.1, "Suunnitellut tutkimukset", sekä saman dokumentin sivulla 33, lainaten "Paikat, joilla esiintyy suojeluperusteena olevia kasvilajeja, poistetaan suunnitelmasta. Mikäli jollain suunnitelluista kairauspaikoista ilmenee muita harvinaisia luontoarvoja, joihin kairaaminen voisi vaikuttaa haitallisesti, poistetaan myös ne suunnitelmasta, jollei kairauspaikkaa voida siirtää turvallisen etäisyyden päähän kyseessä olevasta luontoarvosta kairauspaikan sisällä (30 metrin säteellä suunnitelmassa esitetystä)." Lisäksi sivulla 33 todetaan alempana "Kaikki suunnitelmassa esitetyt vaihtoehtoiset kairauspaikat on suunniteltu tämänhetkisen tiedon perusteella siten, että luontoarvoja ei vahingoitu. Kairaamiseen soveltumattomia paikkoja siis ei tämän hetkisen tiedon pohjalta suunnitelluissa paikoissa ole laisinkaan. Ajantasaisen tiedon integrointi tutkimustoiminnan suunnitteluun ja toteutukseen toteutetaan joka kesä toteutettavien, tietoja täydentävien ja päivittävien luontoinventointien avulla."

Vaihtoehtoisten kairauspaikkojen sisällä (halkaisija 60 m) on siis hyviä näytteenottopaikkoja lukuun ottamatta kahta yhtiön poistamaa ja 31.8.2018 raportoimaa paikka, joilta se löysi 40 m säteellä tikankonttiesiintymät.

2.1.12

ELY esittää, että yhtiön Natura-arvioinnissa ilmoittamien toimintaperiaatteiden mukaisesti edellä mainitut kriteerit täyttävät kuviot poistetaan kokonaan suunnitelluista vaihtoehtoista kairauspaikoista. 31.8.2018 toimitetussa aineistossa (vaihtoehtoiset kairapisteet kuvioiden sisäpuolella) tällaisia kohteita, joissa kairauspiste sijaitsee edellä mainitulla arvokkaalla luontotyyppillä, tai voi sellaiselle säteeltään 30 metrin ympyräkuvion sisällä siirtyä, ovat esimerkiksi:

Ks. yhtiön vastaukset edellä. ELY:n esittämälle ei ole järkevää perustetta, ja kuten edellä on mainittu, ELY on ymmärtänyt asian väärin ja tulkitsee jostain syystä lievennystoimenpiteinä päivitettäviä luontotietoja ja niiden hyödyntämistä yksityiskohtaisessa kairauspaikan sijoittelussa virheellisesti. Yhtiö ei sijoita näytteenottopisteitä niin, että näytteenotto tapahtuu nimenomaan erityisen luontoarvon päällä vaan päinvastoin; yhtiö rajaa erityiset luontoarvot pois niin, ettei kairaus missään tapauksessa tapahdu erityisen luontoarvon päällä.

2.1.13

ELY-keskuksen täydennyspyynnössä (25.7.2018) edellytettiin, että tarkempaa luontotyyppitietoa hyödynnetään Natura-arvioinnissa. Luontotyyppikartoitusten tulosten avulla voidaan tarkentaa edustavuudeltaan ja luonnontilaltaan erilaisten Natura-luontotyyppikohteiden sijoittumista suhteessa vaihtoehtoisin kairauspaikkoihin ja reitteihin, ja näin ollen luotettavimmin arvioida luontotyyppeihin kohdistuvia vaikutuksia ja vaikutusten merkittävyyttä paitsi pinta-alaan myös laatuun. Luontotyyppikartoituksessa löytyi huomattava määrä lisää lettoja (luontotyyppi 7230) mm. Palokkaanlammen koillispuolelta noin 10 hehtaaria, ja Palokkaanjoen eteläpuolelta useita erillisiä lettosoita. Lisäksi useita pienialaisia lehtoja kartoitettiin lisää. Myös esimerkiksi puustoisten soiden (91 DI) osalta kuviotieto on tarkentunut. Toiminnan vaikutus luontotyyppiin laatuun voi olla merkittävyydeltään erilaista riippuen luontotyyppiin sisältyvistä kasvillisuustyypeistä. ELY-keskus ei pidä riittävänä täydennyksenä maastokartoitusten tulosten toimittamista erillisenä liitteenä. Nyt lausuttavana oleva Natura-arviointi perustuu karkeaan luontotyyppitietoon, joka on todettu riittämättömäksi jo ELY-keskuksen aiemmassa lausunnossa (14.12.2017).

Yhtiö jo edellä vastannut tähän. Kuten yllä on todettu, kesän 2018 kasvillisuuskartoitusten tulokset eivät vaikuta Natura-arvioinnissa tehtyihin johtopäätöksiin, sillä toimintaperiaate, että yksityiskohtaisia kasvillisuuskartoituksia hyödynnetään nimenomaan lieventävänä toimenpiteenä, on sisällytetty arvioinnin johtopäätöksiin alun perinkin. Vaikutusaluepinta-ala on Natura-arvioinnissa laskettu moninkertaisina, jolloin jokaiselle Natura-luontotyyppille kohdistuvat vaikutukset on esitetty sisältäen kaiken kulkemisen ja kulkureitit sekä näytteenoton moninkertaisena, sillä jokaiselle luontotyyppille kohdistuvaa teoreettista maksimimäärää ei luonnollisesti aiota eikä voidakaan toteuttaa. Lievennystoimenpiteet varmistavat juuri sitä, ettei esimerkiksi haitan merkittävyys minkään pienipinta-alaisenkaan kasvillisuustyyppiin osalta kasva arvioinnissa esitettyä suuremmaksi. Tavoitteena ei siis ole kohdentaa toimenpiteitä arvokkaille pienipinta-alaisille kohteille vaan nimenomaan rajata ne pois varsinaisen näytteenoton piiristä.

Näytteenoton todellinen keskimääräinen vaikutusalueen on seurannoissa todettu keskimäärin olevan heti kairauskauden jälkeisenä kasvukautena 4,3 m². Vaikutuksen on arviointialueella tehdyissä seurannoissa todettu katoavan keskimäärin 1-3 vuodessa. Pienipiirteisten, Natura-luontotyyppien sisällä mosaiikkimaisesti vaihtelevien alakasvillisuustyyppien tarkastelu ei muuta vaikutusarvion johtopäätöksiä

millään tavalla eikä muuta kairauksien vaikutuksia suuremmiksi, enemmän heikentäviksi tai pitkäkestoisemmaksi.

Professori Pölonen toteaa lausunnossaan s. 20, että *"mikäli lupa on myönnettävissä, vuosittaiset varmistukset luonnonolosuhteiden muuttumisen ja uusien lajihavaintojen varalta eivät enää niiden toteutusvaiheessa laukaise uutta Natura-arviointia tai tehdyn arvioinnin täydentämistarvetta. Natura-arviointi (luontodirektiivin terminologiassa "asianmukainen arviointi") voi muodostua useammasta osasta, arvioinnista ja sen täydennyksistä, mutta kyse on ennakkovalvonnallisesta instrumentista. Tulkintaa tukee edellä jaksossa 1.3 käsitelty oikeuskäytäntö, jonka perusteella Natura-arvioinnin on oltava mahdollisine täydennyksineen kattava heikentämiskiellon tunnusmerkistön täyttymisen arvioimiseksi ennen luvan hyväksymistä. Ratkaisukäytäntö (C-461/17 Holohan ym.) myös selkeästi osoittaa, että hanke voi toteuttamismuotonsa osalta "elää" sen toteutusvaiheessa, jos lupamääräyksillä voidaan taata, että kyseisillä muutoksilla ei vaikuteta alueen koskemattomuuteen. Hankkeesta vastaava voidaan ja tulisi kuitenkin velvoittaa toimittamaan seurantatiedot ELY-keskukselle LSL:n mukaista valvontaa varten."*

Tässä yhteydessä on syytä huomioida myös tapaus KHO 9.3.2018 t. 1069, jossa pysytettiin Tukesin myöntämä malminetsintälupa Viiankiaavan Natura-alueella. Tukesin lupaan sisältyi muun muassa seuraavia lupamääräyksiä: Lupamääräys 9: "Malminetsintäluvan haltijan tulee esittää hyvissä ajoin ennen tutkimustöiden aloittamista tarkka tutkimussuunnitelma toimenpiteineen ja sijaintitietoineen Tukesille. Lisäksi tutkimussuunnitelma tulee toimittaa tiedoksi toimivaltaiselle Lapin ELY-keskukselle ja Metsähallitukselle. Tutkimukset on suoritettava Viiankiaavan kaivoslain mukaisten malminetsintälupien Natura-arvioinnissa esitetyin lieventävin toimenpitein ja järjestämällä arvioinnissa esitetty vaikutusten seuranta." Lupamääräys 13: "Tutkimustoimet tulee suorittaa Viiankiaavan Natura-arvioinnissa esitettyjen vaikutuksia minimoivin toimin toimittaessa Natura-alueella." Hakija oli lisäksi esittänyt selityksessään (lupapäätöksen liite 8) sitoutumista tiettyihin rajoituksiin. Tukes asetti ne lupapäätökseen noudatettaviksi. Nämä ehdot sisältävät mm. seuraavan määräyksen: "Malmietsintätoimenpiteitä suoritettaessa on otettava huomioon Natura-arvioinnissa esitetyt vaikutusten lieventämiseen tähtäävät toimenpiteet. Kairareiät ja tarvittavat kulkureitit on sijoitettava malminetsintälupahakemuksen liitteenä olevan tutkimussuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmasta voidaan poiketa silloin, kun vaihtoehtoisella toteuttamistavalla voidaan välttää tai vähentää vaikutuksia suojelun kohteena oleviin luonnonarvoihin." ja "Metsähallitukselle ja Lapin ELY-keskukselle on ilmoitettava etukäteen töiden aloittamisesta alueella."

2.1.14

Natura-arvioinnin tulee perustua asianmukaiseen ja riittävään luontoselvitysaineistoon. ELY-keskus edellyttää, että tarkentunut luontotyyppitieto otetaan huomioon sekä tutkimussuunnitelmassa että Natura-arvioinnissa, ja katsoo, että voi lausua luontotyyppien osalta Natura-arvioinnista vasta täydennyksen jälkeen.

Ks. yhtiön vastaukset edellä.

Elokuussa toimitettu aineisto ei ollut Natura-arvion täydennys. Arvion laadintavaiheessa käytettävissä on ollut riittävä aineisto, kuten on kuvattu arvion Osan II luvussa 4.3 ja teknisessä muistiossa. Hankkeen luonteen ja tunnistettujen vaikutusmekanismien perusteella sekä kokemuseräisesti tiedetään ja on tieteellisesti voitu todistaa, että **todennäköisesti merkittävästi heikentäviä vaikutuksia suojeluperusteena oleville lajeille tai luontotyypeille** ei suunnitellusta toiminnasta aiheudu. Lausuvan viranomaisen tulisi tunnistaa ja tuntea toiminta ja sen mahdolliset vaikutukset riittävän hyvin voidakseen antaa oman arvionsa toiminnan vaikutuksista tehtyyn asiantuntija-arviointiin.

Lisäksi Yhtiö huomauttaa, että ELY-keskus ei tässäkään yhteydessä mainitse mitään tieteellisesti perusteltua seikkaa tai asiaa, josta alueen suojeluperusteille voisi aiheutua todennäköisesti merkittävästi heikentävä seuraus.

Yhtiö viittaa tässä yhteydessä myös professori Mäenpään lausuntoon (liite 4). ELY:llä on velvollisuus antaa Natura-arviosta kaivosviranomaisen pyytämä lausunto laissa säädetyssä määräajassa, eikä se voi omavaltaisesti lykätä lausunnon antamista täydennystarvetta esittämällä.

2.1.15

117 kairauspaikan osalta, joista tarkempaa luontotyyppiaineistoa ei ole kerätty, ei aineistoa voi pitää riittävänä, eikä arviointia asianmukaisesti tältä osin laadittuna. ELY-keskus esittää, että nämä 117 kairauspistettä poistetaan tutkimussuunnitelman vaihtoehtoisista kairauspaikoista, koska tältä osin ei voida luotettavasti arvioida vaikutuksia.

Yhtiö viittaa aiemmin kohdassa 2.1.10 toteamaansa siitä, että pääosa ELY:n mainitsemista 117 vaihtoehtoisesta kairauspaikasta on jo tarkemmin kasvillisuuskartoitettu. Aineistoja ei ole jo mainitusta syystä toimitettu ELY:lle. Yhtiö toimittaa kesällä 2018 kerätyt aineistot näidenkin paikkojen osalta ohessa (liite 2). Tarkka kasvillisuusaineisto on kerätty yhteensä 466:lta vaihtoehtoiselta kairauspaikalta.

2.1.16

Luontotyyppeihin ja lajeihin kohdistuvat vaikutusmekanismit on pääosin tunnistettu arvioinnissa. Lajeja koskevassa osuudessa kiinnittää kuitenkin huomiota se, että kairaussojasta aiheutuvaa haittaa ei huomioida, vaan katsotaan, että kasviyksilön vahingoittuminen voisi olla seurausta siitä, jos kairauskoneen kairareikä osuisi juuri yksittäisen verson kohdalle.

ELY:n tulkinta ei pidä paikkaansa. Kairaukset sijoitetaan aina vähintään 30 metrin päähän suojeluperusteena olevista putkilokasveista ja vähintään 10 metrin päähän mahdollisista muista uhanalaisten lajien esiintymistä. Käytännössä näytteenotto toteutetaan aina kun on mahdollista kauempana kuin vähimmäisetäisyyden päässä tällaisista lajiesiintymistä. On myös huomioitava, että suurimmalla osalla vaihtoehtoisia kairauspaikkoja ei esiinny uhanalaisia lajeja lainkaan. On siis ilmeistä, että keskimääräinen 4,3 m² vaurioala (sisältää sojasta aiheuvat haitat) ei mitä todennäköisimmin ja järkevän tieteellisen perustelun pohjalta voi asettua väistettävien kasviyksilöjen päälle. Yhtiö ei ole arvioinut kasviyksilöiden vahingoittumisen riskiä niin, että arvioinnissa huomioidaan pelkästään kairauksen osuminen kasviyksilöön. Kairauksen yhteydessä mahdollisesti ylös nouseva kairaussoija kerätään talteen, ja kairauspaikat siivotaan vielä erikseen näytteenottoa seuraavana kesänä lumien sulettua, aivan kuten Natura-arvioinnissa on kuvattu.

2.1.17

Lajeihin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi esitetään, että uhanalaisten kasvilajien esiintymiin jätetään vähintään 10 metrin suojavyöhyke. Kahden salassa pidettävän kasvilajin (JulkL 24 § 14 kohta) osalta on todettu, että kairausta ei toteuteta lainkaan, jos ko. lajien esiintymä havaintaan 30 metrin etäisyydellä suunnitellusta kairauspaikasta. Koneellisesti tehtävissä kairauksissa on aina olemassa riski polttoaine- ja öljyvuotoihin. Syväkairauksia tehtäessä tarvitaan varsinaisen kairauskoneen lisäksi myös muuta kalustoa, jolloin on useita riskikohteita. Pienetkin päästöt voivat aiheuttaa pilaantumaa, joka voi levitä maaperässä tai vesien kautta laajalti. Varovaisuusperiaate huomioon ottaen ELY-keskus katsoo, että suojeluperusteena olevien lajien ja rauhoitettujen lajien ympärille tulisi jättää 30 metrin suojavyöhyke.

Yhtiö on esittänyt Natura-arvioinnissa selkeät ja käytännössä hyvin toimiviksi todetut suojauskeinot poltto-, voiteluaine- tai öljyvuotojen osalta. Yhtiö on myös ilmoittanut käyttävänsä biohajoavia poltto- ja voiteluaineita aina, kun se on mahdollista. ELY:n esittämä epäily yhtiön esittämien suojauskeinojen toimivuudesta ei perustu tieteellisesti tai muulla tavalla perusteltuihin tosiasioihin. Mikäli ELY katsoo, että jokin yhtiön esittämistä varo- tai suojaustoimista vuotojen ehkäisemiseksi ei ole riittävä merkittävän haitan

aiheutumisen välttämiseksi, olisi ELY:n syytä tuoda otaksumansa puute asianmukaisesti, selkeästi ja perustellusti esille.

Yhtiön käyttämät konevoimalla toimivat laitteet, joissa käytetään poltto- ja voiteluaineita, sijoitetaan aina reunallisiin ja vedenpitäviin astioihin. Kairauslaitteistojen alle asennetaan suojaava muovi tai kuitukangas, jonka päällä pidetään varmuuden vuoksi imeytysmateriaalia, jotta mahdolliset pienetkin vuodot huomataan välittömästi ja saadaan heti talteen. Vuotojen varalta kaikilla kairausyksiköillä on riittävässä määrin imeytysmateriaaleja, joihin vuodot saadaan nopeasti imeytettyä. Mikäli polttoainetta tai öljyä pääsisi kuitenkin valumaan lumelle tai jäälle, poistetaan tahriintunut lumi- tai jäämassa kokonaisuudessaan lapiolla ja kuljetetaan pois Natura-alueelta.

Yhtiö ei katso, että 30 metrin suojavyöhyke olisi mitenkään perusteltu kaikkien rauhoitettujen lajien osalta jo pelkästään vuotovahinkojen epätodennäköisyyden vuoksi. Suojeluperusteina olevien kasvilajien osalta yhtiö on Natura-arvioinnissa ilmoittanut, ettei se tee näytteenottoa alle 30 metrin etäisyydellä lähimmistä lajiesiintymistä. Yhtiö muistuttaa, että kairaus toiminnasta aiheutuneet haitat ulottuvat keskimäärin 4,3 m²:n alueelle, jolloin 10 metrin suojavyöhyke on varsin riittävä suojaamaan rauhoitettuja kasvilajeja. Seurannoissa suurin mitattu vaikutusalue on ollut ainoastaan 15 m². 10 metriä säteisen ympyrän pinta-ala on 314 m², eli yli 20 kertaa suurempi kuin suurinkaan mitattu syväkairauksen aiheuttama vaurioala.

2.1.18

Kairamaat 2 - 3 -alueella on tehty saukkoinventointi vuonna 2015. Raporttia on ajantasaistettu 25.5.2018, mutta uusia havaintoja raportissa ei kuvata. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan saukkoon kohdistuvat vaikutukset jäävät vähäisiksi.

Vaikutukset saukkoon todellakin jäävät vähäisiksi. Yhtiö on toimittanut saukkoon liittyvää tietoa ELY:lle mikäli on nähnyt sen tarpeelliseksi. Saukosta on tehty ja tehdään edelleen havaintoja (näkö- ja jälkihavainnot) laajalti Natura-alueen virtavesien läheisyydessä sekä Natura-alueen ulkopuolelta. Talviset saalistusalueet ovat yhtiön tiedossa Natura-alueen osalta ja osin Natura-alueen ulkopuolelta. Em. tiedot on toimitettu ELY:lle jo syksyllä 2017. Yhtiö pyrkii kirjaamaan ja raportoimaan vuosittain tehdyt jälki- tai muut havainnot säännöllisesti kaikille viranomaisille. Saukon mahdolliselle poikaspesälle on tarkoitus asentaa valvova riistakamera taas ensi kevättalvella ennen pesinnän aloittamista.

2.1.19

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvioinnissa esitetty johtopäätös, ettei suunnitellulla hankkeella ole merkittävästi heikentäviä vaikutuksia suojeluperusteena olevaan linnustoon, on oikea.

Yhtiö yhtyy ELY:n näkemykseen.

2.1.20

ELY-keskus katsoo, että Natura-arvioinnissa on esitetty riittävät tiedot malminetsintä hankkeen vaikutuksista suojeluperusteena oleviin luontodirektiivin liitteen II lajeihin sekä lintudirektiivin liitteen I lajeihin ja alueella esiintyviin muuttolintuihin. ELY-keskuksen näkemys on, ettei hankkeella ole merkittävästi heikentäviä vaikutuksia em. suojeluperusteisiin.

Yhtiö yhtyy ELY:n näkemykseen.

2.1.21

Luontotyyppien osalta ELY-keskus edellyttää Natura-arvioinnin täydentämistä, ennen kuin on mahdollista ottaa kantaa luontotyyppeihin kohdistuviin vaikutuksiin. Täydennyksessä tulee ottaa huomioon

tarkentunut luontotyyppitieto sekä tutkimussuunnitelmassa että Natura-arvioinnissa (ks. kohta Aineisto). Lisäksi vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida siirtymäreiitit ja arvioida kulkemisen vaikutukset tältä osin tarkemmin (ks. kohta Hankekuvaus).

Yhtiö viittaa jo edellä tässä selityksessä esittämäänsä yksityiskohtaisten kasvillisuuskartoitusten ja siirtymäreiittien osalta, ja muistuttaa, että varsinaiset laaja-alaiset luontotyyppikartoitukset alueella on toteutettu jo usean eri tahon toimesta ennen Natura-arvioinnin laatimista. Yhtiö on käyttänyt Natura-arvioinnin lähtöaineistona Metsähallituksen tuoreinta, 2016 päivitettyä luontotyyppiaineistoa. Lisäksi yhtiö toteaa, että lausuntoaika Natura-arvion osalta on kulunut jo umpeen, eikä ELY:llä ole oikeutta omavaltaisesti ottaa lisäaikaa lausunnon antamiseen täydennystarpeita esittämällä.

2.1.22

Lisäksi ELY-keskus pyytää täydentämään tietoja kairauksissa käytettävistä apuaineista ja niiden määristä ja mahdollista ympäristövaikutuksista perustuen vuonna 2017 ja 2018 tehtyihin syväkairauksiin sekä tarkentamaan tietoja aikaisemmasta pohjamoreenin näytteenoton määrästä Kairamaat 2 - 3 -alueella.

Yhtiö on vastannut tähän edellä kohdassa 2.1.4. Muistutuksena yhtiö toteaa, että apuaineita ei ole käytetty vuoden 2017 ja 2018 kairauksissa lainkaan, eikä ympäristövaikutuksia ole apuaineiden käytön seurauksena syntynyt.

Pohjamoreeninäytteenoton osalta virhe kokonaismäärässä johtuu duplikaattinäytteistä (samasta pisteestä otettu kaksi näytettä) ja yhden täydentävän näytteenotto-ohjelman pisteiden puuttumisesta kokonaismäärästä.

2.1.23

ELY-keskus antaa lopullisen lausuntonsa vaikutusten merkittävydestä yhteisvaikutukset huomioon ottaen ja hankkeen vaikutuksista Mustiaapa - Kaattasjärven Natura-alueen eheyteen vasta sitten, kun Natura-arviointia on asianmukaisesti täydennetty.

Yhtiö viittaa jo edellä mainittuun ja toteaa, että ELY-keskus ei toimi hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti, eikä täytä sille asetettuja viranomaisvelvoitteita lausudessaan näin (ks. professori Mäenpään lausunto, liite 4). Yhtiön toiminnan tahallisella viivyttämällä ja epäasiallisella viranomaistoiminnalla aiheutetaan yhtiölle merkittäviä, taloudellisesti haitallisia vaikutuksia. Lausunnon antaneet virkamiehet tulee yhtiön näkemyksen mukaan asettaa vastuuseen tekemistään virheistä viranhoidossa.

Yhtiö ei myöskään täydennä Natura-arviotaan ELY:n esittämästä huolimatta. Yhtiö ei näe, eikä ELY-keskus perustellusti ole osannut esittää mitään tieteellisesti järkevää perustetta tai todellista tarvetta arvioinnin täydentämiselle.

2.2. ELY 3.12.2018 LAPELY/2226/2018, Liite 1

2.2.1

Esitettyjen tietojen perusteella ELY-keskus kuitenkin katsoo, että mahdolliset vaikutukset neidonkengän jäävät merkittävydeltään erittäin vähäisiksi.

Yhtiö on samaa mieltä ELY:n kanssa ja muistuttaa, ettei kyseisellä tutkimusalueella ole tehty ainuttakaan havaintoa neidonkengän esiintymistä.

2.2.2

ELY-keskus katsoo, että esiintymistä on selvitetty varsin kattavasti vaihtoehtoisten kairauspisteiden ja pääreittien osalta tarkemman kasvillisuuskartoituksen alueella. Inventoinnit on tehty heinä- ja elokuussa 2018, ja tällöin on kohtuullisesti erotettavissa muun kasvillisuuden seasta, vaikka se ei enää kukassa olisikaan. Epävarmuustekijöitä vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa ovat osalta mahdollisesti kartoittamattomat siirtymäreitit. ELY-keskus katsoo, että niiden alueiden osalta, joissa kasvillisuuskartoitus Kairamaat 2-3 -alueella on tehty vuonna 2018, on myös tikankontin esiintymistä selvitetty riittävästi. Suunnitellulla toiminnalla on todennäköisesti enintään vähäinen heikentävä vaikutus esiintymiseen Natura-alueella.

Yhtiö viittaa edellä kohdassa 2.1.3. lausumaansa.

Yhtiö välttää kaikessa toiminnassaan hyvin tarkasti tiedossa olevia esiintymiä ja jatkaa jokakesäisiä päivitysinventointeja alueella. Vaihtoehtoiset kairauspaikat tarkistetaan yksityiskohtaisesti lieventävänä toimenpiteenä ennen kairauksen toteuttamista. Yhtiö huomioi mahdolliset uudetkin esiintymät alueella kuten on Natura-arvioinnissaan esittänyt. Myös kulkureitit on ennakkokartoitettu ja tarkistetaan yksityiskohtaisesti loppuosaltaan, jotka sijoittuvat säteeltään 40 metrin ympyräalalle suunnitelluista kairauspisteistä. Näin voidaan varmistua siitä, ettei esiintymiä jää kulkureittien alle. Talviaikaisesta kulkemisesta ei ole havaittu aiheutuvan haitallisia vaikutuksia lumen tai jään alle jäävälle kasvillisuudelle tai luontotyypeille. Yhtiö valmistelee reitit huolellisesti kuten aikaisempinakin vuosina.

ELY mainitsee lausunnossaan kesällä 2018 tehdyistä uusista havainnoista alueella. Yhtiö pyytää Tukesia huomioimaan, etteivät ELY ja Metsähallitus ole yhtiön pyynnöistä huolimatta luovuttaneet yhtiölle tietoja Kairamaat 2-3 -alueelle tekemistään tarkastuskäynneistä vuoden 2018 aikana. Yhtiöllä ei näin ollen ole ollut mahdollisuutta suoraan verrata omia tietojaan viranomaisten esittämiin yksittäisiin, uusiin havaintoihin. Sekä ELY että Metsähallitus ovat lausunnoissaan hyödyntäneet kasvillisuustietoa Kairamaat 2-3 alueesta, jonka viranomaiset ovat itse hankkineet vuoden 2018 aikana. Tosin lausunnossaan ELY esittää uusien havaintopaikkojen sijaitsevan , joka ei sijaitse yhtiön Kairamaat 2-3 -lupahakemusalueella. Joka tapauksessa näitä tietoja ei ole toimitettu yhtiölle pyynnöistä huolimatta (liitteet 8 ja 9). Metsähallitus lupasi tiedot lähettää, muttei näin ole tehnyt. ELY ei ole nähnyt tarpeelliseksi edes vastata Yhtiön esittämään tietopyyntöön. Olisi ollut asianmukaista viimeistään Natura-arvioinnista annetun lausunnon yhteydessä osoittaa uudet esiintymäpaikat kartalla. Myös se, että ELY-keskus luulee sijaitsevan nyt kyseessä olevalla lupahakemusalueella herättää epäilystä lausujan paneutumisesta ja asiantuntemuksesta lausuttavassa asiassa. Näin ollen, ja kuten edellä on todettu, yhtiöllä ei ole ollut mahdollisuutta verrata kyseisiä tietoja omiin vanhoihin tai päivitettyihin tietoihinsa. Kieltäytymällä luovuttamasta tietoja ELY ja Metsähallitus eivät ole toiminnassaan noudattaneet lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, myöhempien muutoksineen), jonka perusteella jokaisella on oikeus saada tietoa viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen. Lisäksi asiassa ei ole toimittu hallinnon palveluperiaatteen (hallintolaki 7

§:n) mukaisesti. Samoista em. liitetiedoista käy myös ilmi, etteivät ELY ja Metsähallitus nähneet tarpeelliseksi osallistua viranomaisten ja yhtiön kanssa yhdessä järjestettyyn maastokatselmukseen.

Yhtiö pitää epätodennäköisenä vähäistenkään vaikutusten aiheutumista, mutta yhtyy joka tapauksessa ELY:n näkemykseen siitä, että enimmillään vaikutukset voivat olla vähäisiä.

2.2.3

Maakotkaan kohdistuvien vaikutusten merkittävyyttä korostaa se, että vaikutukset kohdistuvat ainoaan alueella pesivään pariin. ELY-keskus katsoo, että malminetsintää pitää rajoittaa pesän suojavyöhykkeellä pesimäaikana haitallisten vaikutusten vähentämiseksi. ELY-keskus esittää osalta lieventävänä toimenpiteenä noudatettavaksi, että vetäydytään Palokkaanlammen vaihtopesan 1100 metrin suojavyöhykkeellä 15.2. alkaen siihen saakka, että Metsähallituksen asiantuntija ilmoittaa toiminnan jatkamisen olevan mahdollista ilman riskiä pesinnän vaarantumisesta.

ELY-keskus on hyvin tietoinen Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden (HaO) toukokuussa 2017 antamasta päätöksestä, jonka mukaan nyt kyseessä oleva vanha ja vuosia pesimättömänä pysynyt tekopesä ei enää ole luonnonsuojelulain tarkoittama säännöllisessä käytössä oleva suuren petolinnun pesäpuu. ELY ja Metsähallitus jättivät toistuvasti HaO:n päätöksen huomiotta, vaikka yhtiön oikeusturvan varmistamiseksi sen tulisi voida luottaa oikeuden päätökseen ja siihen, että myös muut viranomaiset noudattavat ja kunnioittavat päätöstä. Muiden yhtiöiden osalta ELY on muun muassa vanhojen pesien osalta lausuntonaan antanut, ettei vanhoilla, käytöstä poistuneilla pesillä ole merkitystä, jolloin niillä ole myöskään rajoitettu kulloinkin kyseessä olevaa toimintaa.

Yhtiö on Natura-arviossaan esittänyt, että se kuitenkin seuraa kyseistä pesää riistakameroilla kuten tähänkin saakka, ja mikäli osoittaa kiinnostusta pesään esimerkiksi laskeutumalla sinne, ottaa yhtiö välittömästi 100 metrin suojavyöhykkeen takaisin käyttöön pesinnän turvaamiseksi. Yhtiö myös muistuttaa, että on tähän saakka noudattanut kyseisellä pesällä 100 metriä vyöhykettä 15.2 lähtien aina vuoteen 2016 saakka, jolloin se teki tutkimusta pesän suojavyöhykkeellä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen myöntämän poikkeuslupan nojalla. Vuonna 2017 suojavyöhykettä noudatettiin, kunnes voitiin jälleen varmistua, ettei valitse kyseistä pesää sinäkään vuonna. Toukokuussa 2017 HaO antoi päätöksensä yhtiön poikkeuslupahakemukseen annettuun päätökseen liittyen, ja lopputulemana oli, ettei poikkeuslupan tarvetta ole, ja pesän ei voida katsoa enää olevan käytössä. Talven 2018 aikana yhtiö kairasi suojavyöhykkeen sisällä tietyin rajoituksin malminetsintälupamääräysten mukaisesti luvasta annetun täytäntöönpanomääräyksen nojalla.

on reviirillään vähintään kolme muuta vaihtopesää, joissa pesintä on onnistunut. Todennäköisesti reviirillä on jossain myös tuntematon tai tuntemattomia pesiä. Yhtiö on tarjoutunut kompensaaiona rakentamaan alueen kaksi tekopesää: tarvittaessa pesiä voidaan tehdä enemmänkin. Pesät voisi sijoittaa Natura-alueen pohjoisosiin soidensuojelualueen puolelle sen varmistamiseksi, ettei muusta maankäytöstä, esim. metsätaloudesta, aiheutuisi pesinnälle haittaa. Joka tapauksessa alueen parilla on jo nykyisellään lupahakemusalueen ulkopuolella useampi vaihtopesä, joita se on aiemminkin käyttänyt onnistuneesti pesintään, eli pari ei ole millään tavalla riippuvainen vuosia käyttämättömänä olleesta vanhentuneesta pesästä. Tiedossa olevista vaihtoehtoisista pesistä yksi sijaitsee Natura-alueen puolella ja kaksi Natura-alueen ulkopuolella.

Alueen toista yksilöä on yritetty pyydystää viime talvesta saakka satelliittipaikantimen asentamista varten. Yhtiö jatkaa yrittämistä edelleen. Paikannin halutaan asentaa ajantasaisen tiedon kartuttamiseksi ja mahdollisten tiedossa olemattomien pesien paikallistamiseksi. Yhtiön palkkaaman asiantuntija Olli-Pekka Karlin on tehnyt vastaavaa työtä vuosia ja useissa eri hankkeissa. parista vain toinen on palannut alueelle tämän vuoden osalta. Kyseinen on vierailut ainoastaan Paljakassa sijaitsevan pesän haaskalla. Pohjoisessa sijaitsevalta pesältä, jolta Metsähallituksen

petolintuasiantuntija oli tehnyt havaintoja koristelusta tältä syksyltä, ei ole tehty ainuttakaan havaintoa yhtiön toimesta. ei myöskään ole käynyt pohjoisessa sijaitsevalla haaskalla.

2.3 Metsähallitus

Metsähallitus lausuu monin paikoin samoin sanoin yhtiön Natura-arvioinnista kuin ELY. Niiltä osin kuin yhtiö on jo edellä antanut oman näkemyksensä Metsähallituksen esille ottamasta asiasta, yhtiö viittaa jo edellä ilmi tuomaansa. Niiltä osin kuin Metsähallitus omassa lausunnossaan esittää jotain erilaista tai uutta ELY:n lausuntoon nähden, yhtiö antaa vastauksensa alla.

2.3.1

Metsähallitus on esittänyt kaivosviranomaiselle antamassaan lausunnossa, että se jättäisi muutoshakemuksen käsittelemättä, kunnes hallinto-oikeus ratkaisee malminetsintälupapäätöstä koskevat valitukset. Metsähallituksen näkemys on, että Tukesilla ei ole toimivaltaa käsitellä valituksenalaista päätöstä koskevaa asiaa kaivoslain (621/2011) 69§ 3 mom perusteella ennen kuin valituksenalainen päätös on saavuttanut lainvoiman.

Yhtiö viittaa jo aiemmin tässä selityksessä esittämäänsä.

2.3.2

Lausuttavana oleva Natura-arviointi on päivätty 31.5.2018 ja perustuu yhtiön jo aiemman Natura-arviointiprosessin aikana kairauspaikkojen osalta liian yleispiirteiseksi todettuun luontokartoitusaineistoon. Ennen arvioinnin laatimista toteutettujen luontokartoitusten tulee ohjata kairauspaikkojen sijoittumista eikä tätä harkintaa voi lykätä tehtäväksi Natura-arvioinnin laatimisen tai lupakäsittelyn jälkeen, kuten yhtiö arvioinnissaan esittää.

Yhtiö viittaa jo aiemmin tässä selityksessä esittämäänsä.

Laadittu arviointi on perustunut asianmukaiseen ja riittävään aineistoon. Natura-arvio on tehty aiempien vuosien aikana kerätyn laajan aineiston perusteella. Ne tiedot, jotka olivat käytettävissä keväällä ja alkukesällä 2018, olivat riittävät luotettavan arvion tekemiseen. Asiaa on kuvattu Natura-arvion osan II luvussa 4, erityisesti kohdassa 4.3 sekä Golder Associates Oy:n laatimassa teknisessä muistiossa, joka on toimitettu osana vastausta ELY-keskuksen Natura-arvion täydennystarpeista antamaan esitykseen (25.7.2018 LAPELY/2226/2018). Lähtöaineiston riittävyyteen on antanut lausuntonsa ja oman arvionsa myös neljä riippumatonta ekologian asiantuntijaa, joiden mielestä lähtöaineistojen taso on ollut korkea ja poikkeuksellisen laadukas.

Metsähallitus on ymmärtänyt väärin ja sekoittanut arvioinnin lähtötiedot ja hankkeen toteuttamiseen kuuluvat lievennystoimet keskenään. Arviossa on todettu, että suojeluperustelajien kohdalla ei toteuteta kairauksia, koska lievennystoimien avulla tämä pystytään luotettavasti varmistamaan hankkeen aikana. Lievennystoimet voidaan ottaa ja tulee ottaa huomioon arvioitaessa hankkeen vaikutuksia kuten professori Pölonenkin lausunnossaan toteaa.

Yhtiö myös toteaa, toisin kuin Metsähallitus väittää, että lähtöaineisto ei suinkaan ole ollut täysin sama nyt kyseessä olevaan lupahakemukseen liittyvän Natura-arvioinnin ja edellisen Natura-arvioinnin osalta. Mikäli Metsähallitus olisi perehtynyt kunnolla yhtiön toimittamiin aineistoihin, olisi se huomannut lähtöaineistojen erot. 31.5.2018 päivätyssä arvioinnissa on muun muassa huomioitu kesällä 2017 inventoinneissa tehdyt havainnot alueen luontoarvoihin liittyen. Myös keväällä ennen toukokuun 2018 loppua tehtyjä havaintoja oli otettu huomioon nyt kyseessä olevassa Natura-arvioinnissa.

Yhtiö katsookin, että Metsähallitus on lähtöaineistoja tutkiessaan ilmiselvästi keskittynyt ja pyrkinyt löytämään niistä ainoastaan mahdollisia virheitä ja epäkohtia, eikä hyödyntämään aineistoja objektiivisesti asian tarkastelun, kokonaiskuvan hahmottamisen ja siitä lausumisen kannalta.

2.3.2

Tikankontin osalta Metsähallitus pitää huonona asiana sitä, että Yhtiö on omissa inventoinneissaan kesän 2018 aikana löytänyt kaksi uutta esiintymää. Lisäksi Metsähallituksen työntekijä on löytänyt 70 metrin päässä lähimmästä vaihtoehtoisesta kairauspisteestä esiintymän. Metsähallitus pitää tätä osoituksena sille, että tikankontin esiintymistä alueella ei ole ennen Natura-arvioinnin laatimista kartoitettu asianmukaisesti.

Yhtiö viittaa aiemmin selityksessä esittämäänsä.

Yhtiön mielestä on erinomaista, että lievennystoimenpiteinä tehdyt tarkat kairauspaikkakohtaiset tarkistukset todellakin toimivat. Yhtiön Natura-arvioinnissa esittämien ja kesällä 2018 ennakoivasti toteutettujen tarkistusten seurauksena kaksi tikankontin esiintymän läheisyyteen sijoittuvaa vaihtoehtoista kairauspaikkaa poistettiin vaihtoehtoisten kairauspaikojen joukosta. Nyt vaihtoehtoisia kairauspaikkoja on siis jäljellä 529, joista edelleen enimmillään 200 toteutetaan. Juuri tällä tavalla lievennystoimenpiteenä toteutettavien kartoitusten haluttiinkin toimivan ja näin tuorein mahdollinen luontotieto tulee integroitua hankkeen toteutukseen.

Malminetsintäluvahakemusalue on kokonaisuudessaan laaja, ja on ilmiselvää, ettei koko alueen jokaista neliometriä voida 100% varmuudella kasvillisuuskartoittaa yksityiskohtaisesti milloinkaan. Kuten professori Pölönenkin lausunnossaan toteaa, luonnontieteisiin liittyy aina epävarmuuksia. Tämän vuoksi on järkevää vielä ennen Natura-arviointia toteutettujen peruskartoitusten lisäksi lieventävänä toimenpiteenä suorittaa toiminnan aikaisia varmistustarkistuksia, kun tiedetään mitkä vaihtoehtoisista kairauspaikoista mahdollisesti toteutetaan seuraavien kairausohjelmien aikana. Ennen näytteenottoa jokainen toteutettava kairauspaikka siis tarkistetaan 40 metrin säteellä ehdotetun kairauspaikan keskipisteestä, jolloin pistettä voidaan ympyrän sisällä siirtää turvallisesti 30 metrin säteellä (ks asiaa selvittävä kuvasarja edellä). Myös Metsähallituksella on vaikeuksia hahmottaa yhtiön Natura-arvioinnissa esittämää toimintatapaa osana arvioitavaa kokonaisuutta. ELY:n lisäksi millään muulla arviointiin perehtyneellä asiantuntijataholla ei vastaavaa ongelmaa ole ollut.

Se, että Metsähallitus on tehnyt oman uuden havainnon aiemmin tuntemattomasta esiintymästä 70 metrin päässä yhtiön lähimmästä vaihtoehtoisesta kairauspaikasta on sekin hyvä asia. Yhtiö huomauttaa, että 70 metrin päässä lähimmästä vaihtoehtoisesta kairauspaikasta olevaa kohdetta ei ole yhtiöllä syytä ollut kasvillisuuskartoittaa yksityiskohtaisesti, koska siellä ei ole sijainnut vaihtoehtoista kairauspaikkaa. Yhtiö on pyytänyt jo syyskuussa Metsähallitukselta havaintoja sen kesällä 2018 tekemistä seurannoista ja inventoinneista niitä kuitenkaan saamatta. Lausunnon antamisenkaan yhteydessä Metsähallitus ei kerro tai liitä mukaan karttaa siitä, missä tarkalleen ottaen kyseinen uusi esiintymä sijaitsee. On syytä kysyä, onko kyseessä ELY:n mainitsema sijaitseva esiintymä, joka sijaitsee siis malminetsintäluva-alueen ulkopuolella. Joka tapauksessa ELY:n ja Metsähallituksen antamista uusista esiintymätiedoista ei yhtiölle ole hyötyä, sillä esiintymien sijainteja ei kerrota.

2.3.3

Kairauspaikkakohtaisten inventointien ulkopuolelle on jäänyt 117 kairauspaikkaa.

Yhtiö viittaa jo edellä lausumaansa. Metsähallitus on käsittänyt lievennystoimenpiteet ja niiden toteutusajankohdan väärin. Toisin kuin Metsähallitus väittää, pääosa mainituista 117 vaihtoehtoisesta

kairauspaikasta on tarkistettu kesällä 2018. Aineistoja ei ole toimitettu viranomaisille, sillä kyseisiä kohteita ei aiota ensi- tai edes toissijaisesti toteuttaa.

2.3.4

Metsähallitus ilmaisee tyytymättömyytensä Metsähallituksen omaan, 14 vuotta vanhaan biotooppikuvioaineistoon, jota Metsähallituksen mukaan on käytetty Natura-arvioinnin pohja-aineistona. Erityisesti Metsähallitus korostaa aineiston virheellisyyttä lettojen osalta. Metsähallituksen mukaan letto-luontotyyppille on suunniteltu 26 vaihtoehtoista kairauspaikkaa, kun Yhtiön omien luontotyyppiaineistojen perusteella letoille osuisi 54 kairauspaikkaa.

Yhtiö pitää outona, ettei Metsähallitus tunnista toimittamiensa aineistojen ajantasaisuutta. Metsähallitus on itse luovuttanut maksua vastaan kyseisen, ja nimenomaan lettojen osalta päivittämänsä luontotyyppiaineiston yhtiölle 2.9.2016 (asian tiimoilta käyty sähköpostikeskustelu on esitetty liitteissä 11 ja 12). Kyseistä Natura-arvioinnin lähtöaineistonakin käytettyä aineistoa on päivitetty metadatan mukaan esimerkiksi Mari Kekäläisen toimesta vuonna 2015. Mikäli Metsähallitus on harhaanjohtanut yhtiötä antaessaan ymmärtää, että on luovuttanut yhtiölle ajantasaisen ja päivitetyn luontotyyppiaineiston vuonna 2016, ja todellisuudessa onkin luovuttanut 14 vuotta vanhaa ja paikkansa pitämätöntä aineistoa, sekä käsitellyt metadatoja niin, että aineisto vaikuttaisi päivitetyltä, pitää Yhtiö tätä erittäin vakavana asiana, etenkin Metsähallituksen käyttäessä tätä nyt yhtiötä vastaan lausuntoa antaessaan.

Yhtiö on onnekseen tehnyt alueella laajamittaisia kartoituksia, joiden pohjalta se voi todeta Metsähallituksen vuonna 2016 Yhtiölle luovuttaman luontotyyppiaineiston vastaavan hyvin todellisuutta ja pitävän hyvin paikkansa. Yhtiö katsookin edelleen, että aineisto on ollut hyvä pohja-aineisto Natura-arvioinnille, jota Yhtiön ja muiden tahojen toteuttamat muut luontokartoitukset ovat hyvin täydentäneet.

Yhtiö ei ymmärrä, miksi Metsähallitus on laskenut vaihtoehtoisten kairauspaikkojen määrät sellaisen aineiston pohjalta, jota arvion laadinnassa ei ole käytetty. Joka tapauksessa vaikutusten arvioinnissa käytetyt kairauspaikkakohtaiset vaikutuspinta-alat ovat moninkertaiset kuten edellä on jo todettu, joten näin pienillä määrällisillä eroilla varovaisuusperiaatteen ylittävä laskentatapa kattaa poikkeamat selvästi. Ylimoitettuja pinta-aloja on arviointia laadittaessa käytetty mm. juuri siksi, että samalla tulee huomioitua se, että esim. kairauspaikan kohdistumisessa tietyille luontotyyppille voi ilmetä tulkintaerimielisyyksiä.

Arviossa on letoille 26 kairauspaikasta kohdistuvaksi teoreettiseksi vaurioalaksi (laskentaperusteena $r=3$ m) laskettu yhteensä noin 0,073 ha. Tosiasiallisen, seurantatietoihin perustuvan vaurioalan suuruudeksi on kuitenkin todettu keskimäärin 4,3 m². Tosiasiallisen vaurioalan mukaisesti laskettua Metsähallituksen arviomien 56 letoille osuvan kairauspaikan vaurioalaksi muodostuisi 0,024 ha. Arviossa tarkasteltu vaurioala on siis noin kolminkertainen verrattuna siihen, mikä tosiasiallisesti toteutuisi, jos 56 kairauspaikkaa kohdistuisi Metsähallituksen esittämällä tavalla luontotyyppille letot.

Yhtiö toistaa edelleen, että laskennalliset vaikutusalat (kairauspaikat + reitit), joita myös on arviossa tarkasteltu, ovat tätä huomattavasti suuremmat. Tarkastelun pohjana käytetyt varovaisuusperiaatteen mukaiset vaurio- ja vaikutusalat ovat niin suuret, että vielä Metsähallituksen esittämää 56 kairauspaikkaa huomattavasti suurempikin määrä letoille osuvia kairauspaikkoja aiheuttaisi seurantatietojen perusteella vaikutuksia tosiasiallisesti pienemmälle pinta-alalle kuin mitä arviossa on tarkasteltu 26 kairauspaikan osalta.

Tämän lisäksi on huomioitava, että arvioinnissa on kunkin luontotyyppin osalle oletettu toteutuvan kaikki ko. luontotyyppin alueelle osuvat kairauspaikat (paitsi, mikäli niitä on yli 200, jolloin on käytetty kairauksen enimmäiskokonaismäärää 200 kpl). On hyvin epätodennäköistä, että kairaukset kohdistuisivat tulevien tulosten perusteella niin, että esimerkiksi kaikki letoille suunnitellut vaihtoehtoiset kairauspaikat toteutettaisiin.

Metsähallituksen lausunto siitä, että yhtiön olisi kuitenkin tullut käyttää omaa luontotyyppiaineistoaan vaikuttaa yllättävältä, sillä Metsähallitus on aiemmin ankarin sanankääntein moittinut yhtiön luontotyyppitulkintoja virheellisiksi ja/tai samalla todennut, että yhtiön aineistossa ei ole juurikaan eroa Metsähallituksen aineistoon. Yhtiön aiempaan samaa aluetta koskevaan Natura-arvioon ja malminetsintälupahakemukseen liittyen Metsähallitus on 6.11.2017 lausunut (MH3471/2013) mm. seuraavaa:

"Yhtiö onkin ansiokkaasti toteuttanut alueella eri lajiryhmiin kohdistuvia inventointeja, mutta mikäli tarkastellaan Natura-alueen suojelun perusteena olevia lajeja ja luontotyypejä, tiedon merkittävää lisääntymistä ei ole havaittavissa arvioinnin ja muun yhtiön toimittaman aineiston perusteella. Yhtiön luontotyyppikuviointi perustuu lähes kokonaan Metsähallituksen luovuttamaan biotooppiaineistoon. Erot Natura-luontotyyppien pinta-aloissa johtuvat - kuten jäljempänä tarkemmin esitetään - pääasiassa siitä, että yhtiö on tulkinut väärin Metsähallituksen sille toimittamaa aineistoa ja luontotyyppi-inventoinnin maastotyöohjetta."

Koska Metsähallitus on todennut yhtiön oman aineiston sekä vastaavan omaa aineistoaan että olevan erojen osalta virheellistä, katsottiin uutta Natura-arviota laadittaessa varmemmaksi käyttää Metsähallituksen aineistoa. Luontotyyppiaineistossa päällekkäisinä merkityt luontotyypit on arvioinnin pinta-alatarkastelussa huomioitu erikseen kummankin luontotyypin osalta. **Yhtiöllä on mielestään ollut perusteltu syy** olla käyttämättä omaa luontotyyppiaineistoaan. Yhtiö katsoi Metsähallituksen suhtautuvan suopeammin itse keräämäänsä ja päivittämäänsä aineistoon. Yhtiön joka vuosi tarkentuva ja päivitettävä yksityiskohtainen kasvillisuustyyppiaineisto (ei siis luontotyyppiaineisto) ei ole ollut täysin valmis. Kasvillisuuskartoitusaineisto on osaltaan huomattavasti tarkempi kuin Metsähallituksen aineistot, ja kasvillisuuskartoitusten tietoja hyödynnetään luonnollisesti näytteenoton suunnittelussa ja toteutuksessa. Itse luontotyyppiaineistoissa ei ole juurikaan ollut eroja, joten vaikutusarvion kannalta ei ole merkitystä, kumpaa aineistoa olisi käytetty. Yhtiön huomioidessa pienialaisetkin luontotyyppien sisällä sijaitsevat luontoarvot erikseen kuten on jo moneen otteeseen todennutkin, voidaan varmistua siitä, että merkittäviä heikentäviä vaikutuksia ei aiheudu. Lisäksi yhtiö ei myöskään ole tiennyt eikä osannut epäillä, että Metsähallituksen voisi tarkoituksella luovuttaa vanhentunutta aineistoa yhtiölle.

2.3.5

Metsähallitus ei pidä Natura-arviointia asianmukaisena, sillä soveltuvia kairauspaikkoja ei voi jättää myöhempien selvittelyjen ja erilaisten sähköpostiviestittelyjen varaan.

Yhtiö viittaa jo edellä esittämäänsä. Metsähallitus on ymmärtänyt väärin lievennystoimenpiteinä suoritettavat maastotarkistukset ja niiden pohjalta tehtävät lopulliset rajaukset vaihtoehtoisten kairauspaikkojen sisällä. Metsähallitus tulkitsee väärin yhtiön Natura-arvioinnissa esittämiä toimintatapoja, joiden mukaan vaihtoehtoisten kairauspaikkojen sisällä (30 m säteellä) varsinainen näytteenotto sijoitetaan siellä mahdollisesti sijaitsevan herkän luontoarvon ulkopuolelle. Herkkien luontoarvojen rajaamisella kairaus toiminnan ulkopuolelle ei tarkoiteta sitä, että niiden päälle nimenomaan mennään ja toteutetaan näytteenotto niitä vahingoittaen vaan päinvastoin: ne rajataan pois näytteenoton piiristä. Näytteenotto toteutetaan suojaetäisyyden päässä erityisestä luontoarvosta.

2.3.6

8 kairauspaikkaa 1 – 10 m suopunakämmekän esiintymistä.

Yhtiö viittaa jo aikaisemmin esittämäänsä, ks. myös vastaus yllä olevaan kohtaan 2.3.5.

2.3.7

Kairauskoneen pääkulkureitit kulkevat tiheästi suopunakämmekkää kasvavien soiden läpi.

Yhtiö muistuttaa, että kairauslaitteisto kuljetetaan alueelle alkutalvesta ja tuodaan pois talvikauden päättyessä. Kairauskoneella ei ajella reiteillä edestakaisin vaan ne siirretään suoraan näytteenotto paikalta toiselle, eikä ylimääräistä kulkemista tehdä. Yhtiö viittaa tässä myös edellä esittämäänsä ja toteaa, että pääkulkureitit on sijoitettu niin, etteivät ne kulje suopunakämmekkä esiintymien yli. Reitit saattavat mennä esiintymien välistä mutta esiintymien päältä ne eivät kulje. Yhtiö pitää 10 metrin etäisyyden esiintymiin myös kulkemisen osalta kuten on Natura-arvioinnissa ilmoittanutkin. Se, että kymmenien, jopa satojen hehtaarien kokoisilla soilla esiintyy kämmeköitä, ei tarkoita sitä, etteikö soilla voisi kulkea aiheuttamatta merkittävää haittaa suojeluperusteina oleville tai muille rauhoitetuille lajeille. Reiteillä kuljetaan pääasiassa moottorikelkoilla tai hiihtäen.

2.3.8

4 kairauspisteitä sijoitettu lehtoon, luhtaletuille, metsäkortekorpiin.

Rehevät kasvupaikat palautuvat näytteenotosta keskimäärin huomattavasti nopeammin kuin karut kasvupaikat. Metsähallituksen mainitsemat neljä kairauspaikkaa eivät kuitenkaan sijoitu yksikään kokonaan näille arvokkaille pienialaisille luontokohteille. Myös näillä kohteilla sovelletaan yhtiön omaa, Natura-arvioinnissakin esittämää ja jo useaan kertaan tässä selityksessä läpikäytyä toimintatapaa siirtää kairauspiste vaihtoehdoisen kairauspaikan sisällä niin, ettei näytteenotto tapahdu erityisen luontoarvon päällä. Mikäli Metsähallituksen mainitsemilla paikoilla toteutetaan kairaus, se tehdään Natura-arvioinnissa esitetyn turvaetäisyyden päässä mainituista luontoarvoista.

2.3.9

Kairaaminen on yhtiön mukaan mahdollista arvokohteilla - vie uskottavuuden.

Yhtiö viittaa edellä esittämäänsä. Metsähallituksen olisi tullut perehtyä yhtiön toimittamaan Natura-arviointiin kunnolla ja ajatuksella. Väärin ymmärretyn aineiston tulkinta ei ole asiallista, kuvastaa lausujan heikkoa kompetenssia malminetsinnästä ja annetusta vaikutusarvioinnista lausumiseen.

Edelleen ja varmuuden vuoksi Yhtiö toteaa, että erityisen herkat luontoarvot rajataan kairaustoimien ulkopuolelle. Toisin kuin Metsähallitus esittää, tämä voidaan tehdä myös muutoin kuin poistamalla kairauspaikka kokonaan vaihtoehtoisten kairauspaikkojen joukosta. Kairauspaikalla maastotarkistuksissa tunnistetut sellaiset arvokohteet, joihin näytteenotolla voi olla selkeästi vähäistä enempiä haitallisia vaikutuksia rajataan kairausten ja kairakoneen liikkumisalueen ulkopuolelle, ja kairauspistettä siirretään kairauspaikan rajojen puitteissa siten, että riittävä suojaetäisyys arvokohteeseen toteutuu. Samalla määritetään ja merkitään tarvittaessa kairakoneen saapumisreitti kairauspaikalle siten, ettei myöskään siirtymäreitti aiheuta merkittäviä haittoja arvokohteelle.

Suojeluperustelajien esiintymien läheisyydessä sijaitsevat kairauspaikat on varovaisuusperiaatteen nojalla poistettu ohjelmasta kokonaisuudessaan.

2.3.10

HaO:n päätös ja lintudirektiivi, ei kairauksia 15.2. jälkeen pesän suojavaöhykkeellä.

Toimijan oikeusvarmuuden kannalta on välttämätöntä, että mikäli oikeusratkaisun perusteella puu ei ole katsottava pesäpuuksi, sitä ei ole myöskään tarpeen sellaisena kohdella, ellei asiassa ilmene uutta. Tilanne

luonnollisesti muuttuu, mikäli osoittaisi uudelleen kiinnostusta vanhentunutta vaihtopesää kohtaan. Silloin puusta tulee uudelleen "suuren petolinnun käytössä oleva pesäpuu" mutta ennen sitä se ei ole "käytössä oleva pesäpuu".

ei ole useisiin vuosiin osoittanut mitään mielenkiintoa kyseistä vaihtopesää kohtaan huolimatta siitä, että yhtiöllä on ollut toimintaa 100 m suojavyöhykkeen sisäpuolella ainoastaan kahtena talvena (2016 ja 2017) rajoitusaikana 15.2. alkaen. Vuonna 2016 yhtiö toteutti kotkan suojavyöhykealueella yhteensä 8 kairausta kannettavalla laitteistolla ja vuonna 2018 11 syväkairausta. Viimeinen pesintä pesällä on vuodelta 2005, jolloin yhtiötä ei ollut vielä olemassakaan. Edellisen kerran on osoittanut vaihtopesää kohtaan kiinnostusta (koristelun aloittelu) Metsähallituksen mukaan vuonna 2010, jolloin pesällä ei kuitenkaan toteutunut pesintää. Yhtiöllä ei ollut tuolloin eikä useina vuosina sen jälkeenkään mitään toimintaa rajoitusalueella rajoitusaikana. Se seikka, että ilmeisesti ovat jättäneet kyseisen vaihtopesän käyttämättömäksi, ei siis johdu yhtiön toimista.

Metsähallitus viittaa lausunnossaan siihen, että kyseinen vaihtopesä on toinen vain kahdesta Mustiaapa-Kaattasjärven Natura-alueella tunnetusta vaihtopesästä. Kuten yhtiö on jo aiemmin esittänyt, se rakentaa mielihyvin alueelle vaihtopesiä Metsähallituksen osoittamiin paikkoihin. Aiempina vuosina yhtiön esittäessä tällaisia lievennystoimia, on esitykset Metsähallituksen toimesta tyrmätty.

Lisäksi yhtiö toteaa, että Natura-alueella elävän kotkaporin kaikkia pesäpaikkoja ei todennäköisesti edes tunneta.

Yhtiö viittaa myös tämän selityksen kohtaan 2.2.3.

2.3.12

Natura-arvioinnissa on virheellisiä tietoja MH:n omasta toiminnasta osalta.

Yhtiö kiinnittää erityisesti huomiota Metsähallituksen omaan kommenttiin siitä, että suojavyöhyke ei koske hylättyjä pesiä (pesä on pudonnut tai siinä ei ole todettu merkkejä kotkan asumisesta 10 vuoteen). Yhtiön oudoksuu sitä, miksi tätä sääntöä sovelletaan muihin toimijoihin mutta ei yhtiöön sekä Metsähallituksen että ELY:n toimesta. Kairamaat 2-3 -alueella sijaitseva joka on viimeksi ollut pesittynä v. 2004 (onnistunut pesintä), eli 15 vuotta sitten, katsotaan kuitenkin pesäksi ja yhtiöltä edellytetään suojavyöhykkeen noudattamista. Yhtiö ei pidä luotettavana sitä, että Kairamailla sijaitsevaa pesää olisi vuonna 2010 koristeltu. Pesää on Metsähallituksen yhtiölle antamien tietojen mukaan tuolloin rakennettu sijaitsevilla vaihtopesällä. Siitä, millä pesällä kyseisenä vuonna on pesinyt, ei yhtiölle ole annettu tietoa. Yhtiö korostaa aiemmin mainitun HaO:n päätöksen merkitystä asiassa.

Yhtiö myös muistuttaa, että Metsähallitus toimii saman Natura-alueen suojeluperusteena olevan reviiirillä toteuttaen laajamittaisesti metsänhakkuita. Reviiiri ulottuu laajalti Natura-alueen ulkopuolelle. Natura-alue on kokonaisuudessaankin vain murto-osa kokonaisreviiristä. Metsähallitukselta ei ole vuosittaisista hakkuista huolimatta edellytetty vaikutusarviointia Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdentuvista vaikutuksista.

2.3.13

Ei riittävästi tutkittua tietoa maakotkan häirinnästä, taukoa malminetsinnässä 15.2 alkaen kunnes varmistettu, että kotka pesii toisessa vaihtopesässä, riistakamerasta ei hyötyä.

Yhtiö viittaa aiemmin sanomaansa ja muistuttaa, että kyseisestä pesästä on HaO:n päätös, jota myös Metsähallituksen tulee kunnioittaa.

2.3.14

Seurannat: pohjakerrospeittävydet heittelevät sattumanvaraisesti, seuranta lajimuutosten arviointi mahdotonta, ruutujen kokonaispeittävydet jäävät alle 100 %.

Seurantojen osalta taulukoissa esitetyt yli ja alle 100%:n luvut eivät ole virheitä kuten Metsähallitus esittää. Prosenttiosuuksien nousu yli sadan perustuu siihen, että seurannoissa on huomioitu eri kerrosten peittävydet; pohjakerroksen peittävyden lasketaan olevan 100%, esimerkiksi 90% rahkasammalta ja 10% maata/kariketta. Lisäksi kenttäkerroksen peittävyttä tarkastellaan omana, erillisenä peittävytenä, esim. 30 %. Tämän lisäksi seuranta-alalla voi esiintyä lisäksi vaikkapa katajaa, joka lasketaan mukaan pensaskerrokseen: tässä esimerkissä 3 %:n osuudellaan. Näin ollen seurantaruuuden kokonaispeittävyden prosenttimääräksi muodostuu 133%.

Niissä tapauksissa, joissa %-osuus on jäänyt alle 100%:iin on syynä se, että kasviton maa- tai vesiosuus on jäänyt merkittömättä. Tällaisissa paikoissa on esimerkiksi pitkospuita, polkuja tai kairauspaikkoja. Eteläosan ennallistamisalojen seurantapisteillä kyse on kallioperästä. Yhtiö merkitsee jatkossa nämäkin osuudet huolella. Pieneltä osin edellä kuvattu ei kuitenkaan selitä vajaita prosenttiosuuksia eli siltä osin kritiikki on aiheellista ja kokonaispeittävyysprosenttiosuuksien kanssa ollaan jatkossa tarkempia.

Vähäisillä epätarkkuuksilla kokonaispeittävyysprosenttiosuuksissa ei kuitenkaan ole merkitystä Natura-arvioinnissa tehtyjen johtopäätösten kannalta.

2.3.15

Seuranta-aineistoa ei analysoida millään tavoin. Ei tietoa kairaamattomista kontrolliruuduista.

Seuranta-aineistoon pohjautuvat johtopäätökset on esitetty osana Natura-arviointia liitteissä SB ja SC. Mikäli vastaisuudessa seurannoista halutaan toisenlaisia raportteja, olisi Metsähallituksen syytä tuoda asia selkeästi esille ja kertoa millaisia raportteja Metsähallitus seurantojen pohjalta haluaa. Seurantaruuutujen sijainnit, kuten kaikki muukin Yhtiön toimintaan liittyvä paikkatietoaineisto, on luovutettu säännöllisesti Metsähallitukselle. Näitä aineistoja tarkastelemalla voi helposti vertailla ruutujen sijoittumista alueelle ja niiden suhdetta toteutettuihin kairauksiin ja kulkemiseen. Osa ruuduista on nimenomaan kontrolliruutuja.

2.3.16

136 seurantaruuutua, vain yhdellä kairaussoijaa, missä sijaitsevat?

Yhtiö viittaa edellä esittämäänsä. Seurantaruuutujen osalta todetaan, että 45 toteutettua kairauspaikkaa sijaitsee 30 metrin säteellä seuranta-aloista, ja kairauksista 9 kpl on syväkairauksia. 8 kairauksista sijaitsee <10 metrin säteellä seuranta-aloista tai suoraan seuranta-alojen päällä. Näistä kaksi on syväkairauksia. Yhtiö toteaa, että keskimääräinen vaikutusalue kairauksissa on ainoastaan 4,3 m², eikä jokaiselle kairauspaikalle nouse ja leviä välttämättä soijaa lainkaan. Yhtiö pyrkii keräämään kaiken soijan talteen ja kuljettaa sen pois alueelta, mikä varmasti selittää osaltaan kairauksen pienen vaikutusalueen lisäksi soijan vähyyttä seuranta-aloilla.

2.3.17

Liitteet SB ja SC ristiriitaiset, kasvillisuusseurantojen perusteella ei ole tehty asianmukaisia johtopäätöksiä.

Metsähallituksen tulisi perustella, miksi se katsoo seurantojen pohjalta tehtyjen johtopäätösten olevan vääriä ja millä tavalla se itse tulkitseisi seuranta-aineistoja. Yhtiö muistuttaa, että pelkkien

kasvillisuusseurantaruuutujen lisäksi yhtiö muun muassa kuvaa ja mittaa puolen neliömetrin tarkkuudella jokaisen kairauspaikan tarkan vaikutusalueen, joka määritetään minä tahansa muutoksina ympäröivässä kasvillisuudessa. Yhtiöllä on siis tarkkaa seurantatietoa kairausten aiheuttamista vaikutuksista ja näiden osalta kerätty aineisto on myös toimitettu Metsähallitukselle osana yhtiön tekemiä inventointi- ja seurantatuloksia. Se, että Metsähallitus ei osaa tai halua tulkita aineistoa oikein on ratkaistavissa helposti niin, että Metsähallitus suostuu pitämään avointa ja rakentavaa vuorovaikutussuhdetta yllä yhtiön kanssa.

2.3.18

Jätetty huomioimatta 94 kannettavalla kairauskalustolla vuosina 2012 – 2016 toteutettua kairausta

Näitä ei suinkaan ole jätetty huomiotta. Vuonna 2016 toteutettujen kairausten osalta vain muutamilla pienialaisilla (muutamia neliömetrejä) kairauspaikoilla lähinnä vuoden 2016 kairausten osalta on enää havaittavissa vaikutuksia. Kyseiset kairauspaikat ovat siis lähes kokonaan palautuneet vastaamaan niitä ympäröivää kasvillisuutta.

2.3.19

Metsähallitus viittaa lausunnossaan toisen yhtiön käyttämään 30 metrin suojavyöhykkeeseen ja samalla valittaa historiassa tapahtuneista polttoainevuodoista, joita on tapahtunut esimerkiksi Viiankaavalla. Metsähallitus katsoo, ettei 10 metriä olisi riittävä suojavyöhyke uhanalaisten esiintymien turvaamiseksi.

Viittaukset muiden yhtiöiden toiminnassa muilla alueilla tapahtuneisiin vahinkoihin ovat tässä yhteydessä asiattomia. Toimijaa ei voida pitää vastuullisena muiden, siitä riippumattomien tahojen toimista tai mahdollisista virheistä. Vailla tarkempaa tietoa siitä, mihin vahinkoihin Metsähallitus mahdollisesti viittaa, yhtiö muistuttaa, että useat muut yhtiöt toimivat Natura- ja suojelualueiden ulkopuolella eivätkä ne siten välttämättä noudata vastaavia varotoimia kuin mihin yhtiö on varautunut. Esimerkiksi mainittu koneen uppoaminen suohon ei liene tapahtunut tilanteessa, jossa routaisen maaperän kantavuus on vielä erikseen varmistettu pohjan tamppauksen ja tarvittaessa jäädytyksen avulla. Yhtiö ei tunne kyseistä tapausta.

Suojeluperustelajeihin sovelletaan 30 metrin suojaetäisyyttä. Muiden uhanalaisten lajien esiintymien osalta yhtiö huomauttaa, että myös sovellettava 10 metrin suojaetäisyys ylittää moninkertaisesti seurannoissa todetun, havaittavia vaurioita sisältävän alueen. Kaikilla toteutetuilla kairauspaikoilla tehtyjen tutkimusten perusteella on tiedossa, että nähtävissä olevia vaurioita on tapahtunut keskimäärin 4,3 m² alalla. Metsähallitus ei myöskään esitä mitään tieteellistä tai muuta perustetta sille, miksi 10 metrin suojaetäisyys ei olisi riittävä. Kuten jo aiemminkin on todettu, 10 metrin säteinen ympyrä on laaja, sen pinta-ala on yhteensä 314 m².

Yhtiö myös muistuttaa, ettei Metsähallitus itsekään ei käytä yli 10 metrin suojavyöhykkeitä uhanalaisten lajiesiintymien ympärillä esimerkiksi metsähakkuissa, joiden vaikutukset ovat huomattavasti merkityksellisempiä (maaperävauriot ja puuston poisto) kuin kairaamisen. Myös vuotojen todennäköisyys on vähintään yhtä suuri metsähakkuissa, eikä metsätaloudessa koneiden alustoja ja ympäristöjä suojata millään tavalla. Hyvä esimerkki aivan uhanalaisen lajin esiintymään saakka ulottuvista Metsähallituksen hakkuista löytyy nyt kyseessä olevan alueen lähellä sijaitsevan Männistö -nimisen malminetsintäalupa-alueen pohjoisosista, missä neidonkenkäesiintymän ympäristö on hakattu muutamaan metrin päähän saakka esiintymästä.

3. Lopuksi

Lopuksi haluamme suhteuttaa yhtiön Natura-arviossa kuvattuja ja vähäisiksi jääviä luontovaikutuksia Mustiaapa-Kaattasjärven Natura 2000 -alueeseen ja Suomen soihin yleensä kohdistuviin muihin ihmisen

aiheuttamiin paineisiin. Mustiaapa-Kaattasjärven Natura 2000 -alueeseen kohdistuu useita yhtiön toiminnasta riippumattomia ihmispaineita, joiden arvioinnin osana Natura-yhteisvaikutusten arviointia on sekä ELY että Metsähallitus ohjeistanut olevan tarpeetonta.

(1) Suota ympäröiviä metsiä on hakattu ja hakataan kuten talousmetsää yleensäkin, paikoin myös aivan Natura 2000 -alueen rajaan kiinni saakka. Kyse on useista kymmenistä hehtaareista. Lienee oletettavaa, että kymmenien ja jopa satojen hehtaarien suohon rajoittuvat hakkuut, osin jopa avohakkuut, aiheuttavat koko alueen, mukaan lukien Natura 2000-alueen luonnon suhteellisesti ottaen huomattavasti merkittävämpää heikentymistä maiseman yhtenäisyyden heikentyessä metsiä hyödyntävien lajien kannalta. Hakkuut kohdistuvat laajalti esimerkiksi suojeluperusteena olevan maakotkan reviiirille. Metsätalouden vaikutuksille ei Suomessa yleisen käytännön mukaan vaadita Natura-arviota, mikä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö metsätalouden harjoittamisella ei voisi olla merkittävästi suurempia luontovaikutuksia kuin monella muulla toimialalla kuten vaikkapa vastuullisesti toteutetulla malminetsinnällä.

(2) Yhtiö on useaan kertaan raportoinut luonnonsuojeluviranomaisille, että Natura 2000 -alueelle virtaa metsäoja, joka ilmakuviin perusteella selkeästi tuo sedimenttiä tutkimusalueen pohjoisosassa sijaitsevalle lettoalueelle heikentäen sen luonnontilaa. Pelkästään tämän yhden metsäojan vaikutus on karkeastikin arvioituna monikymmenkertainen verrattuna siihen väliaikaiseen vaikutukseen, mikä yhtiön kairauksilla on pessimistisesti arvioitu olevan. Oja tulee Metsähallituksen mailta ja sen tukkiminen on kielletty yhtiöltä.

(3) Suomen METSO-ohjelman alueella sijaitsevista, yli 50 hehtaarin kokoisista, suolaikuista noin puolet on laadultaan heikentynyt johtuen suota ympäröivien metsäojitusten kuivattavasta vaikutuksesta (Kuusela ja Musta 2015). Puhutaan siis pinta-alasta, joka mitataan vähintäänkin sadoissa tuhansissa hehtaareissa. Myös Mustiaapa-Kaattasjärven ympäristössä on laajalti metsäojituksia, jotka heikentävät soiden ekologista laatua tämän mekanismin kautta.

(4) Metsäkanalintujen, mukaan lukien metson, metsästys on sallittua Mustiaapa-Kaattasjärven Natura 2000 -alueella. Joka vuosi Metsähallitus myöntää metsästäjille useita metsästyslupia alueelle. Lienee oletettavaa, että suoran metsästyksen (lintujen tappaminen) vaikutus lintukantaan on aivan toista luokkaa kuin etäällä pysyvän kairauskoneen muutaman päivän talvella kestävä surina. Esim. Erä-lehti 9/2006 mainitsee Mustiaavan ja Kaattasjärven hyvinä linnustuspaikkoina.

Yhtiö on tietoinen, että metsätalouden ympäristövaikutuksia ei Suomessa juurikaan huomioida. Tästä huolimatta on malminetsinnän tutkimuskairausten haitan merkittävyyden arvioinnin kannalta merkityksellistä ja kohtuullista, että yhtiön aiheuttama vähäinen ja ohimenevä haitta suhteutetaan myös muihin ihmispaineisiin, jotka ovat verrattain huomattavasti pysyväisluonteisempia, oleellisesti ottaen valvonnan ulkopuolella, ja vaikutukseltaan sekä tieteellisesti arvioituina ja talonpoikaisjärjelläänkin ajateltuna useita kertaluokkia suurempia.

Rovaniemellä 21.12.2018

Mawson Oy

Noora Ahola
ympäristöjohtaja

Tapani Hyysalo
operatiivinen päällikkö

LIITTEET:

Liite 1: Vastine ja oikeudellinen arvio Metsähallituksen ja ELY-keskuksen lausunnoista liittyen Yhtiön malminetsintälupahakemukseen ML2013:0041

Liite 2: Kesällä 2018 päivitetyt luontokartoitusaineistot (paikkatietoaineisto)

Liite 3: *Hallintotuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin vaikutuksesta viranomaisen velvollisuuteen tutkia uusi hakemus*; Olli Mäenpään asiantuntijalausunto

Liite 4: *Viranomaiseen lakisääteisen lausunnon antajana kohdistuvista oikeudellisista vaatimuksista*; Olli Mäenpään asiantuntijalausunto

Liite 5: *Miten kaivoslain (621/2011) mukaisen kaivosviranomaisen tulee arvioida luonnonsuojelulaissa (1096/1995, LSL) 65.1 § (255/2017) tarkoitetun asianmukaisen arvioinnin (Natura-arviointi) riittävyyttä malminetsintälupamenettelyssä ottaen huomioon luontodirektiivin (Neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu, 92/43/ETY, luontodirektiivi) tulkintavaikutus sekä haittojen lieventämistoimien huomioon ottaminen Natura-arvioinnin riittävyyden tarkastelussa*; Ismo Pölösen asiantuntijalausunto

Liite 6: Natura-arvioinnin tausta-aineistojen laadun arviointi; Atte Moilasan asiantuntijalausunto

Liite 7: Yhtiön Natura-arvioinnin ja sen lähtöaineistojen riittävyys ja laatu; Peerage of Sciencen todistus ja yhteenveto vertaisarvioinnista

Liite 8: Sähköpostikirjeenvaihto Lapin ELY-keskuksen kanssa koskien kesän 2018 inventointitietojen pyytämistä ELYltä ja kutsua yhteiselle maastokäynnille

Liite 9: Sähköpostikirjeenvaihto Metsähallituksen kanssa koskien kesän 2018 inventointitietojen pyytämistä Metsähallitukselta ja kutsua yhteiselle maastokäynnille

Liite 10: Esimerkkikuvasarja kairauspaikkojen sisällä tapahtuvista luontoarvojen rajauksista ja näytteenoton toteutumisesta

Liite 11: Sähköpostikirjeenvaihtoa koskien päivitettyjen luontotyyppiaineistojen saamista Metsähallitukselta

Liite 12: Sähköposti koskien Metsähallituksen Yhtiölle luovuttamaa päivitettyä luontotyyppiaineistoa

KIRJALLISUUS:

Komissio 2000. *Natura 2000-alueiden suojelu ja käyttö. Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säädökset. Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, Luxemburg.*

Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora and Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, DRAFT FORMAT FOR A PRIORITISED ACTION FRAMEWORK (PAF) FOR NATURA 2000 , (Päiväys 24.06.2013)

Erälehti 9/2006

Lapin ELY-keskus, 2017, Natura-alueiden yleissuunnitelma 2016

Luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnin tulokset. Uhanalaisuusarviot Etelä- ja Pohjois-Suomessa ja koko maassa sekä uhanalaistumisen syyt ja tulevaisuuden uhkatekijät. 2008.

Taulukko; Suomessa esiintyvät NATURA 2000 -luontotyypit; koodi, käyttönimi ja virallinen nimi suomeksi ja ruotsiksi, sekä englanninkielinen nimi. Lähteet/Sources/Källor: Airaksinen, Outi & Karttunen, Krister. 2001. Natura 2000 -luontotyyppiopas. Toinen korjattu painos. Ympäristöopas 46. Suomen ympäristökeskus. Outi Airaksinen och Krister Karttunen (red.). 1999. Natura 2000 handbok över de finska naturtyperna. (Julkaistu vain verkossa, pdf)

Keski-Lapin aapasoiden luonto, Elisa Pääkkö (toim.), Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja Sarja A No 145, Vantaa 2004.

Soidensuojelutyöryhmän ehdotus soidensuojelun täydentämiseksi, Toim. Aulikki Alanen ja Kaisu Aapala, YMPÄRISTÖMINISTERIÖN RAPORTTEJA 26 | 2015, Helsinki 2015.

Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018, Luontotyyppien punainen kirja, Osa 1 – tulokset ja arvioinnin perusteet, Tytti Kontula ja Anne Raunio (toim.), Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, SUOMEN YMPÄRISTÖ 5 | 2018, Helsinki 2018

Sisävedet ja rannat 4, Suomen ympäristö 5 | 2018 Osa 2

Suot 5, Suomen ympäristö 5 | 2018 Osa 2

Metsät 6, Suomen ympäristö 5 | 2018 Osa 2

Suot 4, Suomen ympäristö 5 | 2008 Osa 2

Metsät 5, Suomen ympäristö 5 | 2008 Osa 2

Luontotyyppien soveltuminen ekologiseen kompensatioon Suomessa, Anne Raunio, Susanna Anttila, Minna Pekkonen, Olli Ojala, SUOMEN YMPÄRISTÖ 4 | 2018, Helsinki 2018.

Natura 2000 -luontotyyppiopas, Outi Airaksinen ja Krister Karttunen, SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS 46, Helsinki